

Zdeněk K. Slabý

SETKÁVÁNÍ POTKÁVÁNÍ

*Listování
v osudech 2*

Zdeněk K. Slabý
SETKÁVÁNÍ POTKÁVÁNÍ
Listování v osudech 2

- Jan Alda ▪ Mira Alečkovič ▪ Vachtang Ananjan ▪ Barbara Bartos-
-Höppner ▪ Sergej Baruzdin ▪ Hans Baumann ▪ Rachil Baumvol
▪ Jaroslav Bednář ▪ Kamil Bednář ▪ Adolf Branald ▪ František
Branislav ▪ Jerzy Broszkiewicz ▪ Karl Bruckner ▪ Josef Brukner
▪ Marie Budíková ▪ Emil František Burian ▪ Gennadij Cyferov
▪ Jan Čarek ▪ Nikolaj Čerkasov ▪ Kurt David ▪ Heinrich Maria
Denneborg ▪ Miloslav Disman ▪ Viktor Dragunskij ▪ Jan Drda
▪ Ladislav Dvorský ▪ Ladislav Dvořák ▪ Friedrich Feld ▪ Vera Ferra-
-Mikura ▪ Emil Filla ▪ Miroslav Florian ▪ František Flos ▪ Jaroslav
Foglar a Hoši od Bobří řeky ▪ František Freiwilling ▪ František
Gottlieb ▪ Josef Guggenmos ▪ René Guillot ▪ Jindřich Hilčr
▪ Ota Hofman ▪ Jindřich Hořejší ▪ Egon Hostovský ▪ Tomáš Hrách
▪ Luděk Hulan ▪ Eiichi Chino ▪ Tomiko Inui ▪ Otakar Jeremiáš
▪ Karel Kachyňa ▪ Karel Kapoun ▪ Erich Kästner ▪ Edmond Konrád
▪ Vladimír Kovářík ▪ Miloš V. Kratochvíl ▪ Zdeněk Kriebel ▪ Adolf
Kroupa ▪ James Krüss ▪ Oldřich Kryštofek ▪ František Kubka
▪ Josef Lada ▪ Alena Ladová ▪ Kamil Lhoták ▪ Werner Lindemann
▪ Astrid Lindgren ▪ Mira Lobe ▪ Miloš Macourek ▪ Desanka
Maksimovič ▪ Vlastimil Maršíček ▪ Josef Otakar Masák ▪ Alexander
Matuška ▪ Dana Medřická a Václav Vydra ▪ Willi Meinck ▪ František
Mikolášek ▪ Rudo Moric ▪ Jan Noha ▪ Karel Nový ▪ Sergej Obrazcov
▪ Uriel Ofek ▪ Ivan Olbracht ▪ Josef Pacovský ▪ Eduard Petiška
▪ Benno Pludra ▪ Bohumil Polan ▪ Ján Póliak ▪ Ivan A. Pyrjev
▪ Václav Rabas ▪ Světlá Žáková-Štrupová

Z. K. Slabý v karikatuře S. Jasnika

Zdeněk K. Slabý
SETKÁVÁNÍ POTKÁVÁNÍ
Listování v osudech 2

Vydání knihy podpořilo Ministerstvo kultury České republiky

copyright © Zdeněk K. Slabý, 2017

ISBN 978-80-7511-375-7

ISBN 978-80-7511-376-4 (epub)

ISBN 978-80-7511-377-1 (pdf)

František Branislav napsal v „Přátelském pozdravu Janu Aldovi“: „Život je tak krásný, je dobře ho žít! Jen kdyby čas tak neutíkal!“

Jan Alda, vlastním jménem Alexandr Hořejší, se narodil 26. února 1901 v Praze, působil jako novinář, učitel (na Slovensku, Podbořansku a posléze v Praze) a jako pracovník Výzkumného ústavu pedagogického, v první polovině padesátých let minulého století byl vedoucím redaktorem v SNDK, krátký čas i tajemníkem sekce literatury pro děti při Svazu čs. spisovatelů.

Řetěz, kterým byl básník připoután k domovu „jako květ k obloze májové deštěm lan“, byl ukut pevně. Něha matčina, pracovitě ruce otcovy, sourozenecké pouto sklenuly už v dětství duhu, k jejíž pastelové měkkosti se Alda neustále vracel, aby v ní čerpal jemné zamyšlení i prostý půvab svého verše. Protiklad bulvárů, pro něž se nehodil, a domova, ve kterém jako v Pandořině skřínce jsou ukryty všechny půvaby života, zazněl už v básnickové prvotině *Na promenádě* (1926) a prolínal celou jeho další tvorbu. Domov, do jehož jistot disharmonicky zazněla v letech dvacátých bída, dostal brzy širší platnost vlasti. O tuto vlast se chvěl, když se nad ní skláněl příkrvou okupace.

Když nacisti v roce 1938 zabírali české pohraničí, byl mezi těmi, kdo se museli vystěhovat do vnitrozemí, také Jan Alda. Svou zkušenost sdělil v básni „Květinám, jež jsem otrhal“, zařazené do sbírky *Duha nad námi*:

„Mé hvězdy pozemské, jediné z hvězd,
jež hladíval jsem, prsty kolébal,
vás všechny otrhal jsem, já se bál
a žártil, aby nikdo vplést
do věnců nemohl vás k ověnění
tanků a pušek, jícnu děl,
před kterými sám padnouti jsem chtěl
a navždy splynout s milovanou zemí.
Vašemu osudu jsem záviděl.“

V jedné vzpomínce Alda citoval slova S. K. Neumanna, která mu řekl srpnového jitra roku 1939 v Bylanech: „Méně metafor a více konkrétního má být v básni. Báseň musí být jasná a čistá stavba bez lešení.“ Můžeme být i opačného názoru, nicméně právě Aldovy verše se nikdy nevystavovaly na odiv hýřivou obrazností. Jejich cudnost, čistota a přímost bývala někdy chápána jako chudoba – neoprávněně, neboť básnickova osobitost byla v citlivě vroucím zachycení chvíle, ve sdělení intimního prožitku. Proto nepotřeboval podléhat výkyvům burzy poetických mód.

Nebyl básník patosu a velkých slov; kde opomněl kotvu osobního zážitku a chtěl se vyslovit k obecnějším tématům, ztrácel jistotu. Naopak jeho drobné básnické střípky leckdy vyzněly s širší společenskou platností.

Alda podobně jako v poezii pro dospělé po sobě nezanechal ani v tvorbě pro děti rozsáhlé dílo. V jeho dětských knížkách, střídmych co do rozlehlosti i námětové obsáhlosti, však opětne nezapadá slunce jeho mladosti, poněvadž je zpřizvučněno citovostí a citlivostí, která byla pro jeho verše charakteristická.

Připomínám si dva jeho aforismy, které napsal na téma dětství a dětská literatura. První: „Dětská duše je křehká jako gramofonová deska. Stačí malý úhoz, aby se porušila.“ A druhý: „Ať je poezie pro děti jako třpytná rosa, která osvěžuje jejich srdce a dá mu bohatě rozkvést a omamně se rozvonět!“ Jsou příznačné pro Aldův životní i umělecký názor.

Šel nenápadně životem i literaturou. A přece jsme si po jeho odchodu najednou uvědomili, že nám tu chybí, že postrádáme jeho úsměv, laskavá slova i drobné veršované žertíky, kterými potají obohacoval nudné spisovatelské konference. Vzpomínám si na takové veršování, jímž si posetkl na jednu svou recenzentku:

„Kdyby tvé básničky
zdobily kytičky,
jistě by raději
měly tě kritičky.
Nediv se proto tak,
že na tě chmuří zrak. –
Příště se polepši,
bude to naopak.“

A takto reagoval Alda na diskusní příspěvek Jana Čarka při sympóziu:

„Do diskuse o dětské literatuře
S vaší literaturou, dětičky,
to z kopce jde, soudí Čarek,
vždyť letos nás krmili chlebičky
a loni dávali párek.“

Střídmost, skromnost, nenápadnost – to byla epiteta, která ho provázela snad po celý život. Až příliš jsme si na ně zvykli. Ale Aldovy knížky měly svou osobitost, básník jimi sděloval své životní zkušenosti, aniž pošilhával po díle jiných. Jasnozřivě to ocenil Ivan Diviš, když napsal v roce 1961: „Aldova tvorba ani neulétá po šílených tečnách, ani se v ní nesnášejí krahujci, ani tam nekřeše dláto do dolmenu. Jeho verše jsou blízké řeči písňové, maminkovské, spolehlivé a osvěživé oblasti, jeho básně by se přece mohly velmi dobře a prima vista zpívat, nebo i pobroukávat. Jdou – až na výjimky – v nepřerušované netrhané linii, jako nakresleny jedním tahem drolivou hrudkou na půdu vesnického dvorku, na stromovou kůru, na lavičku v parku nebo na zeď chlapecké rozpomínky. Jsou to místy až holé poetické věty, někdy zcela neúmyslně a strživě účinně nehledanou naivitou a zadíváním na jev, který byl již přece tisíckrát předtím a odjinud vysloven.“

Znali jsme se ze schůzek redakční rady *Mateřídoušky*, vybral si mě, abych mu napsal předmluvu k výboru básní, který mu vyšel roku 1956 v Československém spisovateli, rád zašel do redakce *Zlatého máje* na kus řeči. Ale téměř pokaždé naše setkání končilo jeho návrhem: „A nezaidem si ještě někde na decátka?“ Zemřel po krátké nemoci 30. října 1970 v Praze ve věku 69 let a na jeho parte čteme: „Chtěl bych se vrátit, ještě chtěl bych žít.“ Škoda, Jene, že si spolu na to decátka vína už nezajdeme...

Takto se Alda vrátil do svého dětství, když jsem ho požádal o rozpomínku:

„Barrandova ulice na Smíchově je ze všech nejkrásnější, protože jsem se v ní narodil a prožíval v ní bezstarostná dětská léta. Kéz by nikdy nezapadlo oslnivé slunce mé mladosti!

Kouzlo venkova nahrazovala městskému dítěti nedaleká Kinského zahrada. Když v máji rozžehla své květy, naše ulička se až zalykala vůní. Z druhé strany zpívala Vltava. Mezi vrásčitými akáty na nábřeží, které rozpínaly nad chodci bělostné baldachýny květů, jsme často prodlévali nebo jsme postávali u železného zábradlí a sledovali nakadeřenou hladinu řeky, zdobenou vodními ptáky, zadumanými rybáři, veselými loďkami a parníčky. Po dřevěném můstku jsme se dostali z nábřeží na Židovský ostrov, kde bývala jednou do roka slavná pouť. Nádherný kaleidoskop exotických bud a stánků s nedostupnými pamlsky a hračkami, kolotoči a houpačkami, střelnice-mi a divadélkem s morčetem. Ale žel, za dva krejcarý se mnoho nepořídilo. Rodiče nemohli být štědrější, když nás bylo doma pět, dvě sestry, dva bratři a já nejmladší.

O něco dále za naší ulicí dýmaly Ringhofferovy továrny, kde můj otec pracoval jako truhlářský dělník. Jaký to býval svátek pro mne, když mi přinesl špalíčky, z kterých jsem mohl stavět nádherné stavby podle svého srdce!

Dosti široký chodník podél tehdejších Albrechtských kasáren byl naším zamilovaným hřištěm. Kolikrát jsme dychtivě hledivali železnými mřížemi na rozsáhlý kasárenský dvůr. Cvičovali tam vojáci nebo tam vyhrávala břeškná kutálka, chystající se na nějakou oslavu. Kolikrát jsme těmito mřížemi (díky naší útlosti) tajně prolézali a vybírali z vyzděné jámy na popel všelijaké krabičky, prázdné náboje či odložené tuby zubních past. Nad měšce zlata cennější bývaly naše kapsy!

Nikdy mi však z mysli nevymizí melancholický hlas trubačovy táhlé večerky, když svolávala vojáky na kavalce do ztemnělých kasáren. Také mně končil den a teprve tehdy se mi opravdu zavřely oči, když se neviditelné její struny přestaly chvět.

Jaká to bývala rozkoš, když jsem se z chodníku díval na mašínující vojáky a naslouchal přesnému rytmu jejich okovaných bagančat.

V naší uličce, tak bohaté na dojmy, se mohla blahodárně rozvíjet dětská fantazie, a nemohla ji utlumit ani chudoba proletářského života.

První krůčky vedly právě touto ulicí, dvorkem pod kůlnou s naším vlastnoručně zhotoveným loutkovým divadélkem a malou kuchyňkou doma, kde se u vytržení poslouchaly maminciny líbezné vyprávěny. Maminka po celý život nepřestala milovat knihy a všechno krásné a ušlechtilé.

A to jsem zdědil, v tom jsem pokračoval a rozdával, každým rokem bohatší. Vždyť život je tak štědrý, mnohotvárný a krásný.“

K tomuto rozechvělému vzpomínání připojil i dodatkové ohlédnutí za bratrem Jindřichem Hořejším, kterého uctíval:

„Můj bratr Jindřich byl z nás nejstarší. Bylo nás pět dětí. Krom něho a mne ještě jeden bratr a dvě sestry.

Měli jsme se vzájemně rádi – a když jsem později poznal jiné rodiny, nikde nebyly vztahy sourozenců k rodičům vroucnější než u nás.

Tak nás vedla naše líbezná, prostá maminka, která se s námi všemi učila od první třídy obecné školy až po maturitu. Milovala knihy až do konce života, vdechovala nám víru a radost v život. Její balzamická slova bývala mnohdy jediným lékem pro naše strasti vezdejší, ač jsme už byli dospělí.

Jindřich hned po maturitě na malostranské réalce se vydal pěšky do Paříže. Chtěl se vymanit z těsné kazajky rakouské monarchie, lákala ho Sorbonna v městě světél, kde později studoval národohospodářské vědy.

Bydlili jsme tenkrát na Smíchově v Barrandově ulici. Byl jsem ještě hodně malý, ale pamatuji se, jakou mívala maminka radost, když došel od něho dopis. Bylo u nás hned světleji a radostněji!

Po čase jsme se přestěhovali do Vlašské ulice na Malé Straně.

Tehdy se nám vážně roznemohl tatínek. Dlouho ležel. Nakonec dostal těžký zápal plic. Lékař k němu denně docházel a posléze připravil maminku na nejhorší. Telegrafovala Jindřichovi.

A tak se poprvé v roce 1910 vrátil z Paříže domů.

Stále vdychu vidím maminku, jak mu šla naproti, když mne předtím vystrojila do svátečních šatů. Neměl jsem doma stání. Ustavičně jsem vybíhal z domu a rozhlížel jsem se po malostranském Tržišti.

Čekání bylo nekonečné. Až pojednou, když jsem se toho nejméně nadál, uslyšel jsem maminčin hlas. Běžel jsem k ní. Vedle ní stál vysoký, štíhlý mladý muž.

Byl to můj bratr Jindřich, kterého jsem vlastně až dotud ani neznal. Naše setkání jsme zpečetili slzami radosti.

Když navštívil lékař druhého dne otce, podívoval se změně, která se s ním udála. Jeho stav se značně zlepšil. Třetího dne nám pak lékař sdělil, že se stal prostě zázrak a že tatínek je již mimo všechno nebezpečí.

To Jindřichův příchod způsobil tento zázrak.“

Jan Alda

Z DOPISŮ JANA ALDY

„Lidové noviny

V Praze dne 30. III. 1951

Milý Zdeňku,

posílám Ti báseň pro sborník. Budeš-li mít nějaké výhrady, sděl mi to laskavě do redakce.

Upřímně Tě pozdravuje

Tvůj

Alda“

„Milý Zdeňku,

prosím Tě, neztrať mi knížky. Jsou to jediné mé exempláře.

Honzu králem Ti věnuji.

Upřímně Tě pozdravuje

Tvůj Alda

21. II. 1953“

„Alespoň chvíli

Postačí někdy slůvko vroucí,

teplý stisk dlaně,

aby radostněji tlouci

mohlo srdce drané,

aby se oči rozzářily

nadějí novou,

abys alespoň chvíli

žil vlahou a křišťálovou.

Jan Alda

28. IV. 56“

„Pro rok 1959 připravuji výbor ze svých veršů pro děti s názvem *Šťastnou cestu*; dále spolupracuji na Honzákově knize *Život zvířat* jako textový upravovatel.

Odpusťte, že neprozrazuji další chystané práce, poněvadž bych je už potom sotva dokončil.

Jinak *Zlatému máji* přeji z celého srdce, aby hodně nových autorů se na nás usmívalo z jeho stránek.

Jan Alda

3. X. 58“

Věnování v básnické sbírce *Alespoň chvíli* (Československý spisovatel, 1960):

„Milému

Z. K. Slabému

prvnímu hlubšímu posuzovateli mé poezie

vděčně Jan Alda

18. května 1960“

„V Praze dne 15. června 1960

Milý Zdeňku,

pro sborník Ti posílám:

12 svých básní: Slunečnice, Prší, Strašák v poli, U Tebe v dílně, To je tak málo, Domove líbezný, Rackové, 9. květen, Školačka, Dítěti, Božena Němcová, Republice do nového roku – 12 str.

medailonky:

Z mého dětství – 2 str.

Můj bratr básník Jindřich Hořejší – 2 str.

Vzpomínka na Jiřího Wolkra – 2 str.

Setkání se St. K. Neumannem – 2 str.

aforismy:

O dětské literatuře – 1 str.

Srdečně Tě pozdravuje

Tvůj

Jan Alda,

Praha 6–Břevnov

Bělohorská 1427/100

Celkem 21 příloh“

„V Praze dne 7. března 1966

Vážení soudruzi *Zlatého máje*,

co nejsrdečněji Vám všem děkuji za blahopřání k mým narozeninám a upřímně Vás pozdravuji

Váš Jan Alda“

Jan Alda zemřel 30. října 1970 v Praze.

Mira Alečković

Mira Alečković se narodila 2. února 1924 v srbském Novém Sadu, vystudovala filozofickou fakultu, převážně se věnovala poezii pro děti a mládež, viz například sbírky *Tri proleća* (Tři jara, 1949) nebo *Tragovi bez stopa* (Šlápěje beze stop, 1952). Z pozdějších let pocházejí knížky *Zvezdane balade* (Hvězdné balady, 2000) či *Kesten detinjstva* (Kaštan dětství, 2004). Irena Wenigová o jejích verších napsala, že „vynikají prostotou, deskriptivností a senzitivností“. Ona sama mi sdělila: „Pro mne jako pro spisovatelku je pochopitelně těžké odpovídat na otázku o vlastní tvorbě, bojím se, abych v hodnocení nebyla buď příliš kritická, nebo příliš nekritická. Jediné, co mohu ze zkušenosti říci, je to, že mě více než kterákoliv pochvalná kritika potěšil a pomohl mi spontánní bezprostřední zájem mladých čtenářů, kteří přicházeli do styku s mými knihami. Jejich uznání mi byla nejmilejší a jejich připomínky jsem vždy přijímala co nejvážněji. Myslím, že by to mělo platit pro každého spisovatele, který své knihy věnuje mládeži, totiž že názor čtenářů hraje rozhodnou úlohu v naší tvorbě, protože jejich názor je čistý a zbavený všech konvenčností, do kterých kritici často zabředávají. Mé první knihy jsou věnovány mým nejhlubším životním zážitkům v době národnosvobozenecké války. Děti si je oblíbily, ale poznala jsem u nich, že i ony mají dost tíživých vzpomínek a že by si přály knihy rozjasněnější, aby se rozptýlily a zasmály.“

Jako šéfredaktorka časopisu *Zmaj* spoluurčovala vývoj literatury pro mládež v někdejší Jugoslávii, nezastírala snahu o umělecké soupeřnictví s Desankou Maksimović, nicméně její popularity nedosáhla. Byla jednou z prvních, která podpořila ideu mezinárodního symposia o dětské literatuře v Praze: „Takovým setkáním by bylo možno rychleji překlenout hranice pro dobré knihy. Věřím, že by takové setkání urychlilo jinak dlouhou dobu, potřebnou k tomu, aby se dobrá kniha pro děti nebo pro mládež stala vlastnictvím i dětí a mládeže jiného národa.“ Právě při pražském sympóziu jsme se seznámili, o čemž svědčí dopisy z let 1964 až 1968.

Vedle sbírky novel *Stříbrné vlasy* je například autorkou románů *Zašto grdiš reku* (Proč haníš reku, 1955) a *Zbogom, velika tajno*, (Sbohem, veliké tajemství, 1958). Zařadil jsem ji do výboru *Bílé vrány aneb Pojďte si vymýšlet, pojdte si hrát* v roce 1975. Zemřela 27. února 2008.

Z KORESPONDENCE MÍRY ALEČKOVIĆ:

„Zmaj, Beograd, Francuska 31 / i na některých dalších dopisních papírech/
Bělehrad, 24. VII. 1964

Vážený a milý soudruhu Slabý,

překvapuje mě, že se neozýváte, a obávám se, zda se snad neztratil můj dopis, poslaný do redakce *Zlatého máje*. Já jsem totiž hned odejela s dítětem k moři a nechala jsem dopis sekretářce, a ta je teď na dovolené, ale vím, že vždycky byla přesná, a věřím, že ho poslala. Bojím se, že nenapsala správnou adresu, a proto nedošel.

Teď jsem našla v notesu Vaši adresu a chci Vás znovu pozvat, abyste přijel do Jugoslávie. Máte u nás v redakci honorář za výbor povídek a básní českých a slovenských autorů pro děti a určitě ho máte ještě u nějaké redakce, aby vám ho dali, až přijдете.

Soudruhu Svobodovi také uveřejníme několik básní, také on by za ně mohl dostat honorář, jestliže přijede, jak mi říkal.

Každopádně by bylo dobré, abyste se ohlásil, kdy dorazíte, protože jsem často na cestách, a Desanka Maksimović i já bychom si přály, abychom se s Vámi viděly.

Očekávala jsem slíbené příspěvky pro *Zmaj*, ale dodnes jsem je nedostala, tak Vás prosím, abyste je poslal nebo přinesl s sebou.

Myslím na Vás, Vaši krásnou Prahu a naše rokování o literatuře po děti a všechna přátelská setkání

přátelsky Vás pozdravuje a očekává Váš příjezd

Mira Alečković“

„24 – VIII – 64 Bělehrad

Drahý příteli Slabý,

mám radost, že přijedete Ty a soudruh Svoboda do Bělehradu, ale 9. září nebudu v Bělehradu, musím zůstat s dítětem ve Venkovuni do 14., 14. se vracím do Bělehradu. Byla bych ráda, kdybyste přijeli o nějaký den později, nebo kdybyste zůstali, dokud se nevrátím. Nejlepší by bylo, kdybyste dorazili 15., já bych vám zařídila pokoj na Svazu spisovatelů, pokud se mi ohlásíte do 3., 3. odjízďím z Bělehradu, tam je levně, pokud není zadán, mají jenom dva pokoje.

Pro každý případ jsem řekla svému sekretáři v redakci *Zmaje* Malovićovi, aby napsal nějaký honorář za Tvůj výbor poezie a prózy. Pravděpodobně to bude pro Tebe 30 000 / ale z toho se odečítá daň 13 %, zbude 27 000 a něco, pro Svobodu za několik básní – za dvě strany *Zmaje* 15 000 dinarů. Ovšem básně nemáme, honem je pošlete, představ si, ty, které mi Svoboda dal (knihy) i knihy, které jsem dostala darem od různých spisovatelů (A. Barto, Gamarra, Kassil, Japonka, Svoboda a další), mi nedošly poštou, zůstaly, aby mi je redaktori *Pionýra* poslali – nevím, co se stalo, malíř Nesvadba je měl dát do *Pionýra*, osobně jsem mu je dávala do auta. Dodnes nedošly. Ani Ty jsi neposlal výbor, proto určitě přines, až přijedeš, několik básní a několik povídek různých spisovatelů. Za to Tě čeká honorář, a protože jsme zatím toho moc nepublikovali z vaší literatury, je dobře, že to napravíme.

Byla bych ráda, kdybychom se setkali a kdybych vás mohla pohostit ve svém domě. Napiš ihned, kdy přijedete, pozdravuje vás oba.

Mira Alečković“

„Všem redaktorům *Zlatého Máje* nejlepší přání k Novému roku 1965

Mira Alečković

Zmaj, literární časopis pro děti“

„Bělehrad, 15. III. 1965

Redakci *Zlatého máje*

Vedoucímu redaktorovi Vl. Stanovskému

Praha

Drazí přátelé,

na váš dopis jsem neodpověděla, protože jsem byla delší čas ve Francii a moji osobní poštu sekretářka redakce neotvírá. Proto odpovídám se zpožděním, nikoli však s menším přáním vašemu návrhu mezinárodní konference dětských časopisů, kterou určitě podpoří

mnohé časopisy u nás i v dalších zemích, a zvláště *Zmaj*, který je jediný dětský literární časopis u nás.

Přeju mnoho úspěchů v práci Vám, soudruhu Stanovský, i soudruhu Slabému, a přátelsky Vás zdravím.

Mira Alečkovič“

„29 – VII – 65 Bělehrad Rd. Zmaje Francuska 31

Drahý příteli Slabý,

v těchto dnech jsem se vrátila z kongresu Pen klubu do Bělehradu a prohlédla jsem si nejnovější číslo Vašeho *Zlatého máje*. Nedivte se, že jsem číslo neotevřela dříve, dítě jsem vezla na operaci, pak jsme byli u moře, nato jsem odejela na kongres – a tak jsem teprve nyní přečetla *Zlatý máj*, který mě vždycky potěší.

Ste stále aktuálnější a máte stále více spolupracovníků a to je dobře. Vidím, že jste stihli napsat i o knize *Spisovatelé o sobě*, uveřejnit anketu *Cicibanu* a množství zajímavých materiálů. Zajímavý je i článek Kuliczkovské – ta o mně napsala velice pěknou recenzi před třemi lety ve Varšavě, když vyšel můj román *Sbohem, veliké tajemství* v Polsku. Je výborné, že jste obsáhli mnoho zemí.

Zvláště se mi líbí cyklus básní E. Schmidtové – *Fialové mládí*. Prosím Vás, pošlete mi její adresu a vyřídíte jí mé pozdravy. Něco z její tvorby sama přeložím pro *Zmaj*.

Slyšela jsem od Mirka, že v září přijedete. Protože odjíždím kolem 10. do Bulharska a měsíc tam zůstanu v Sofii a Varně, kam vezu matku a dcerku na prázdniny, tak Vás prosím, abyste sdělili mé sekretářce do Zmaje, kdy dorazíte, a ona mi o tom dá zprávu. Doufám, že to nebude před 10. zářím, chtěla bych, abyste se v redakci setkali s našimi spolupracovníky, neznámějšími spisovateli pro děti.

Posílám Vám svoji nejnovější knížku – poemu – jestli se Vám bude líbit, můžete o ní napsat. Vyšla v koprodukcí nakladatelů ze 4 republik ve 4 republikových jazycích a 2 jazycích národnostních menšin nezávazně v nákladu 60 000 a je téměř vyprodaná. Je to poema – proti didaktické pedagogice bez fantazie, pedagogice nudy, černo-bílého, jsme – nejsme. Byla bych ráda, kdyby se Vám líbila a kdybyste ji přeložil do češtiny.

Pozdravujte, prosím Vás, soudruha Stanovského, a Vy přijměte moje srdečné přátelské pozdravy

Mira Alečkovič“

/Pohled: Vladimír Kirin – Šiptarski narodni ples – Kosovo i Metohija. Beograd 2. I. 1966/

„Soudruh

Zdenek Slabý

Praha 5 Smichov

Lesnicka 8

Šťastný Nový rok a mnoho úspěchů v práci i literatuře přeje

Mira Alečkovič“

/Pohled: Beograd – pogled na trg Marksa i Engelsa. Beograd 5. I. 1967/

„Red. *Zlaty Maj*

soudruzí Vladislav Stanovsky a Zdenek Slaby

Národní tř. 14

Praha 1 /přepsáno: Praha 4 Nusle, U Libušiných lázní 5/
Mnoho štěstí v 1967 *Zlatému máji* i Vám osobně a na shledanou koncem ledna v Praze.
S pozdravem redakce *Zmaje*
Mira Alečková“

„Bělehrad, 9 I 1967

Drahý příteli Zdeňku Slabý,
koncem ledna navštívím Československo, Bratislavu i Prahu, a potom cestuju do Beče (Vídne) za doktorem Bambergerem.

Přála bych si, abych se s Vámi v Praze setkala a abych navštívila *Zlatý Máj*.

Do Prahy jedu, abych dovezla materiály pro výměnu s vašim *Pionýrem* a *Ohníčkem*, jakož i do vašeho Státního nakladatelství dětské knihy, ale moc bych si přála setkat se s přáteli ze *Zlatého máje*.

Psala jsem Vám, že dorazím dříve, ale měla jsem operaci oka, a tak jsem cestu musela odložit.

A teď se Vám musím přátelsky pochlubit, získala jsem za minulý rok první cenu a zlatou medaili za poezii v Pistoji (Firenze – Itálie) v mezinárodní soutěži časopisu *Tutti gli Uomini*, jakož i cenu – premií Sovětského Pionýra za báseň „Zvezdana bajka o Vjazmi“, pro kterou hlasoval největší počet dětských čtenářů jako za báseň roku.

Jinak jsem napsala nový román pro děti a novou sbírku lyriky pro dospělé i pro malé děti, knížku, kterou vydává můj bývalý podnik, kde jsem byla ředitelkou – (Danilo Grujić).

Pozdravujte, prosím Vás, soudruha Vladislava Stanovského, soudruha Jana Vladislava, soudružku Evu Bergmanovou a našeho společného přítele soudruha Svobodu.

Srdečně Vás pozdravuje a na shledanou

Mira Alečková

P. S. Posílám Vám několik básní a jednu povídečku, abych toho neposílala moc poštou, až přijedu, donesu ještě něco. Pokud Vám to nečiní potíže a našli byste něco, co by se hodilo k tisku – nějaký autorský honorář se na cestě vždycky hodí. Pokud by Vám to bylo zatěžko, prosím Vás, abyste mi odpustili takové obtěžování „privátního charakteru“. Do Prahy dorazím buď 26., nebo 27. ledna. Do té doby srdečný pozdrav a na shledanou, ty básničky, pokud se Vám líbí, můžete dát do *Ohníčku* a ty pro malé do *Mateřidoušky*.“

„Drahá soudružko Bergmanová a drahý soudruhu Slabý,
obdržela jsem knížku, kterou jste mi poslali, *Vzít osud do svých rukou*.

Je zajímavá, jako je zajímavé téma „dítě a literatura.“

Lituji, že jsme se při mém pobytu v Praze nesetkali, byla jsem tam krátce a věřila jsem, že se alespoň předposlední den sejdem, jak mi sliboval soudruh Jiří Havel.

Ani soudružku Slabou jsem nezastihla v její redakci a nemohla jsem jí ani předat svůj dárek.

Až přijedu příště, nechci, aby se to dalo v rychlosti, ponechám si na Prahu několik dní, abych mohla vidět všechny svoje přátele.

Promiňte, že jsem vám dopis neposlala už dříve a že jsem vám nepoděkovala za knížku, ale při návratu z Prahy, na cestě z Vídně jsem měla neštěstí, zlomila jsem si pravou ruku, podstoupila jsem dvě operace a teď po tři měsíce musím nosit ruku v sádře od prstů po ramena, tak musím psát levou rukou a to je obtížné.

Pozdravuji vaši redakci i Vás srdečně a přátelsky.
Vaše
Mira Alečkovič“

/Pohled: Beograd – Narodni muzej, Prepolovljenje praznika, ikona, XVII v./
„Redakci Zlatého Máje, soudruhům Vladislavu Stanovskému, Zdeňkovi Slabému
přeje šťastný nový 1968
Mira Alečkovič“

/Pohled: Kijev – stolica USSR, Goszdarstvennyj universitět imeni T. G. Ševčenko. Kijev 2.
II. 68/
„Redakce Zlaty Maj
Praha
Narodni třída
Čechoslovakija /přepsáno na Praha 5 Smíchov, Staropramenná 12, přepsáno na Praha
4 Nusle U Libušiných lázní 5/
Drazí přátelé Stanovský, Slabý,
dnes jsme na vás vzpomínali s Bohdanem Čalým – v Moskvě s Aleksejevem – z *Dětské
literatury*. Vy první jste začali mezinárodní spolupráci ve *Zlatém máji*. Mnoho nových
úspěchů všem a pozdrav
Mira Alečkovič“

Že sledovala proměnlivost světa, a tím i literatury, velmi pozorně, o tom svědčí její stať „Najít v dětech strunu citu“, kterou mi poslala už v roce 1965. Myslím, že stále platí její slova: „Údělem nových generací je negovat staré, a stejně je to i s literaturou. Chce jako dítě v pubertě negovat své rodiče, učitele, celou společnost a vytváří si svůj svět a bouří se proti všemu, dokonce i proti zkušenostem, které později, když vykristalizuje, od svých předchůdců přijímá.

Určitě jste se setkali se čtrnáctiletými, kteří říkají v podstatě toto: Vy jste byli jiní. Vaše doba byla jiná. Dnes není čas na sentimentalitu, něžnosti a velkou lásku. Proč přinášet oběti pro druhé? Všichni se dnes zatahují do své ulity. Dnes lidé žijí jen pro sebe, jsou egoističtí a taky rozumnější a chladnější než vy, fantastové a revolucionáři. Ve vaší době se umíralo za revoluci a za přítele, ale dneska spolu drží jen malé děti, a taky jen chvíli. Jak člověk začne růst, začne se zároveň druhému odcizovat...

Tisk mnoha zemí se tímto odcizením mladých lidí už zabývá, není to však řešení. Tento únik do vlastního nitra, víra pouze ve vlastní rozum a intelekt je nemoc nejen citu, ale vůbec současného světa.

Škola preferuje vědu a rozum, společnost ji podporuje svou potřebou hospodářskoekonomického rozvoje, a proto není divu, že takto smýšlejí děti těch, kteří bojovali za revoluci... Možná, že by stačilo najít v dětské duši strunu, na kterou jsme pozapomněli...

Jestliže škola v tomto směru ještě zaostává a společnost není zatím schopná požadavky mladých plně uskutečnit, co potom dělá rodina, rozbitá klasická rodina? Zaměstnaní rodiče? Dávají dětem dost tepla a něhy? A co literatura a umění vůbec?

Když literatura ozbrojí dítě jasným pohledem a zdravým citem, když se dítě s její pomocí nebude cítit ztracené před vědou a technikou, když se nebude trást před chladem betonu a oceli, potom spisovatelé splnili vnitřní imperativ, který jim dává jejich umělecké svědomí.“

Vachtang Ananjan

Arménský spisovatel Vachtang Ananjan se narodil 8. srpna 1905 ve vsi Šamachjan, dříve Poghoskilisa, nyní předměstí Diližanu. Aby pomáhal chudé rodině, stal se pasáčkem. Žil v Jerevanu. Navštěvoval stranickou školu, byl funkcionářem na vesnici, od roku 1923 zemědělským korespondentem novin, pak redaktorem deníku *Mačkal*, spolupracovníkem komsomolského periodika *Avangard*, za války, do které se přihlásil jako dobrovolník, byl vojenským dopisovatelem z kavkazské fronty. Knižně vydal své prózy s válečnou tematikou v roce 1947. Po válce se stal spisovatelem z povolání.

Od roku 1927 napsal asi pět set loveckých (a širše: dobrodružných) povídek, které vycházely jak v časopisech *Pionér*, *Družnyje rebjata* a *Murzilka*, tak knižně (první knížka s touto tematikou – *V ohnivém kruhu* – se objevila už v roce 1931). Za svého pobytu v Československu se zajímal o naši přírodu a seznámil se s myslivci, se kterými se vydal na lov. I tyto dojmy můžeme najít v jeho tvorbě.

V českých překladech vyšly knihy *Na břehu Sevanu* (Sevani apin, 1952) a *Zajatci pardálí souťsky* (Hovazadzori geriner, 1959) a rovněž tři lovecké povídky ve sborníku *Dech arménské země* (1951). Ananjanova popularita vzrůstala zejména díky atraktivním dobrodružným námětům, leckdy (například v knižnici KOD) suploval nedostatek této literatury u nás. Souborně byly jeho povídky obsaženy v šestisvazkovém souboru *Lovecké povídky* (Vorsordaka patmvackner), šest svazků čítají rovněž Ananjanovy *Spisy*, vydané v letech 1968 až 1971. Naučný charakter má jeho pětidílná encyklopedie *Svět zvířat Arménie od dávných časů po naše dny* (1961 – 1971).

Vachtang byl vyznamenán Řádem cti, dvakrát Řádem Rudého praporu práce. Oba romány pro mládež, které u nás vyšly, získaly nejvyšší ocenění v soutěžích.

O svých názorech na svět dobrodružství mi napsal:

„Jistěže je mnohem snazší psát samoúčelná dobrodružství, líčit vzrušující děje a situace tak napínavé, až se čtenáři srdce zachvěje a dech se zatají úzkostí a netrpělivostí. Ale kde je život, kde je účel, kde je myšlenka? I u nás vyšlo několik knih tohoto druhu. Ale neměly úspěch, lidé nepřijali vlídně knihy toho typu. Naši lidé se zabývají budováním nového života, nového světa a žádají po spisovatelích, aby používali svého pera a svého umění k onomu vznešenému zápasu. Ovšem, lze líčit neobyčejná dobrodružství, která budeš číst se zatajeným dechem. Náš bohatý život a náš každodenní zápas s přírodními silami poskytuje k podobným knihám bohatou látku. Ale musíš psát tak, aby to, co napíšeš, mělo náležitý význam, aby to přispívalo k obohacení čtenářových vědomostí, aby ho to vyzbrojovalo pro zápas s přírodou, aby to v něm upevňovalo vše nové, abychom v něm pěstovali schopnost být statečným a překonávat obtíže.

A tak i lovecké povídky, jichž jsem napsal takové množství, nejsou pouhým popisem přírodních jevů naší země, třebaže v tisku mě přehnaně označují za „pěvce arménské přírody“. Nejde mi o samoúčelné popisování přírodních krás. Seznamuji čtenáře s přírodními silami své země, přičemž chci působit na jeho charakter, tak aby mu bylo snáze vést boj s těmito silami, aby se lépe uměl zúčastnit našeho úsilí o využití těchto sil.“

Z DOPISŮ VACHTANGA ANANJANA:

„Drazí přátelé z časopisu *Zlatý máj*,
posílám vám žádané údaje. Děkuji za to, že jste se rozhodli zařadit mne do Slovníku.
Z Arménie doporučuji obrátit se na výtečné dětské autory:
Chažak Gjulnazarjan – píše povídky a romány pro chlapce. Jeho adresa: Jerevan, ul.
Komitasa 16, kv.69.
Karen A. Simonjan – píše fantastické povídky a romány. Adresa: Jerevan 15, ul. Krasnoj
armiji 15, red. časopisu Pioněr.
V. Ananjan“

„Drazí přátelé!
Dozvěděl jsem se, že v minulém roce byly na stránkách vašeho časopisu publikovány
moje povídky i portrét.
To číslo jsem neviděl. Jestli je to možné, pošlete mi jeden výtisk.
Vachtang Ananjan
Mé knihy přeložené do češtiny:
Na břehu Sevanu
Zajatci Pardálí soutěsky
Moje adresa: Jerevan – 15, Paronian 1/12, Armenia (SSSR)
21. 4. 73“

Vachtang Ananjan zemřel 4. března 1980 v Jerevanu. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež 1. Zahraniční spisovatelé*, který vyšel v Praze roku 2007, se o něm nezmiňuje.

*Vachtang Ananjan s jedním z hrdinů svých Loveckých povídek –
českým lovcem Antonínem Průchou.*

„Jsem právě kdesi uprostřed čtyř kozáků, kteří táhnou proti Kučum chánovi, ve své fantazii jsem přeskočila čtyři sta let zpět, v sázce je dobytí Sibíře, nebo vidím irské rybáře na západním pobřeží, kteří zachraňují své bárky v ,zátoce černého člunu‘ před bouří; zrovna v tom okamžiku bych měla uklízet? Ne. Je mnohem důležitější, abych napsala, jak je to s ohněm, který nechce hořet v rašelišti, abych sledovala, kam se ubírá medvěd, nebo abych vyprávěla o malém Aljošovi, který svým vnitřním zrakem vidí čarodějnice a víly a zlé duchy. (Je ovšem jisté, že to piščí matky mají těžší než piščí otcové, protože mají minimum času pro sebe, na matce zůstává veškerá péče o rodinu. Proto potřebuji k napsání prvních dvou třetin každé knížky přibližně osmnáctkrát tolik času než pro třetinu poslední – pak už se nedám rušit – a pokaždé se divím, že jsem zase jednu knihu dopsala.)

Zrovna tak se divím, že se vždy znovu pouštím do dobrodružství napsat knihu, když přece dobře znám těžkosti, které mě čekají: například okamžik, kdy se příběh ocitne na mrtvém bodě, nebo svou vrozenou lenost, která číhá na každou takovou překážku. Ve chvílích, kdy bych měla rukopis dokončit, mi přijde každé zdržení vhod. Třeba návštěva nebo pozvání na besedu.

Besedy s dětmi mám ráda. Člověk tu uslyší nesmírně mnoho věcí – od dětí a poradatelů i ode všech ostatních dospělých, kteří jsou tu náhodou přítomni.

„Proč píšete historické knihy?“

„Protože je pro mne historie právě tak živá jako přítomnost a protože ráda uvažuji o lidech, jak se vyrovnali se svou dobou. Především lidé mě zajímají.“

Děti chtějí vědět i ledacos jiného: jak dlouho trvá, než napíšu knihu, a také – protože jsou realističtější – kolik peněz za ni dostanu. Dojemně starostlivá byla otázka jednoho malého chlapce, protože v ní vyjádřil své vlastní obavy, které pociťuje při psaní slohových úloh: „Ale co děláte, když píšete a píšete a kniha pořád není plná?“

Při těchto besedách se mnohému přiučíte; absolvovala jsem jich už značný počet, a proto také už nevěřím nikomu, kdo tvrdí, že knihy pro mládež jsou zbytečné, protože ,starší děti‘, tak asi od dvanácti let, přecházejí k literatuře pro dospělé. Vlastně jsem tomu nikdy nevěřila. Ne proto, že jsem chtěla dál psát knihy pro mládež, ale právě proto, že jsem se svými posluchači, kteří byli přesně tak staří, tolikrát hrála tuto hru na otázky a odpovědi. (Je škoda, že přítom alespoň jednou nebyl někdo z těch lidí, kteří hovořivají o ,zbytečnosti knih pro mládež‘.)

Po takových přestávkách, vyplněných besedami, se ráda vracím ke svému psacímu stolu, zvláště od té doby, co jsem se odstěhovala na vesnici, která má pouze čtyři sta obyvatel. Přestěhovala jsem se tam ze svého bývalého bydliště, protože tamější okruh přátel byl už natolik velký, že jsem se nemohla dostat k psaní.

Přesto mi má představa dokonalého klidu tak docela nevyšla. Avšak přátelé teď vyhledávají náš ,Medvědí kout‘ /autorka pojmenovala své sídlo v Nottensdorfu Haus am Bärenwinkel/ pouze tehdy, když něco určitého chtějí; proto lze návštěvy omezit na přijatelnou míru. Zato se teď u mne hlásí jiní návštěvníci. Těch pár agentů s vysavači nebo s mýdlem, kteří zazvonili u našich dveří, když jsme bydleli ve městě, to byla mizivá menšina proti lidem, s nimiž přijdu do styku nyní. Za prvé mají čenich loveckého psa a zadruhé se řídí starým selským pravidlem: na vesnici je vždycky někdo doma, i kdyby to měla být jenom babička. Většinou zaklepou rovnou na okenní tabulku.

Jenže co bych si měla počít s tolika pojištěními proti bouři a proti krupobíti, s tolika dojičkami a přísadami do krmiva pro vepře? Když takového agenta včas zpozoruji, schovám se jednoduše pod psacím stolem a tam se pokouším pokračovat v psaní.

Píšu docela ráda, to mohu po tom všem, s čím jsem se vám zde svěřila, klidně říci. Avšak dvě věci zaviňují, že mívám těžké sny: texty pro záložky mých knih – a když mám psát o sobě.

Co mám napsat? Na jaře vybalím růže na zahrádce, v létě očešu třešně, na podzim posbírám lískové oříšky pod lískami, které tvoří živý plot kolem zahrady, a v zimě, když sedím u krbu, je louskám pro našeho psa. Myslím si, že vedu docela obyčejný život.“

Tak tyto řádky mi poslala německá spisovatelka Barbara Bartos-Höppner, když jsem ji požádal, aby mi napsala „něco o sobě“. Narodila se 4. listopadu 1923 v Eckersdorfu v okrese Bunzlau ve Slezsku. Jako studentka publikovala verše a divadelní aktovky. Pracovala u rodičů v hotelovém provozu, po roce 1948, kdy odešla do Dolního Saska, vedla skupinu slezské mládeže.

Posléze se přestěhovala do Nottensdorfu u Homburgu (poblíž města Buxtehude) jako spisovatelka z povolání. V roce 1970 se jako první německá autorka knih pro mládež stala členkou mezinárodního PEN klubu. V letech 1956 až 1976 realizovala 1200 besed se svými čtenáři.

Z desítek jejích knih si jmenujme alespoň: *Nino, uzavřeme přátelství!* (Wir wollen Freundschaft schliessen, Nina!, 1956), *Ochočený sokol* (Der gezähmte Falke, 1957), *Kozáci proti Kučum-chánovi* (Kosaken gegen Kutschum-Khan, 1959), *Lovci z tajgy* (Taigajäger, 1960), *Bouře nad Kavkazem* (Sturm über Kaukasus, 1963), *Pozor – laviny!* (Achtung – Lawine!, 1964), *Zátoka černých člunů* (Die Bucht der schwarzen Boote, 1965), *Kmotr Klátil z Kallhotova, kde psi štěkají ocasem* (Hein Schlotterbüx aus Buxtehude, wo die Hunde mit dem Schwanze bellen, 1966), *Aljoša a medvědí čepice* (Aljoscha und die Bärenmütze, 1968), *Mezi ledovci a sopkami* (Zwischen Gletschern und Feuerbergen, 1968) atd.

Neoddělitelnou částí její práce bylo pořádání sborníků, z nichž nejúspěšnější byly *Vánoční povídky našich dnů* (Weihnachtsgeschichten unserer Zeit, 1971), *Povídky našich dnů o zvířatech* (Tiergeschichten unserer Zeit, 1972), *Dobrodružné povídky našich dnů* (Abenteuergeschichten unserer Zeit, 1973), *Dívčí povídky našich dnů* (Mädchengeschichten unserer Zeit, 1974) a *Školní povídky našich dnů* (Schulgeschichten unserer Zeit, 1975).

Z řady ocenění, kterých se autorce dostalo, je asi nejvýznamnější 1. cena New York Herald Tribune z roku 1963 za román *Kozáci proti Kučum-chánovi*.

Seznámili jsme se na mezinárodním sympoziu, které se konalo na zámku Dondorf u Bayreuthu, a od té doby jsme byli v dosti pravidelném kontaktu, ovšem vzhledem k tomu, že „zásluhou“ okupace a normalizace byly po kratičkém uvolnění pro nás už zase uzavřeny hranice, v kontaktu většinou písemném (až na asi dvě Barbařiny návštěvy Prahy)...

Ve svém zmiňovaném sídle v Nottensdorfu zemřela 7. července 2006.

Z DOPISŮ BARBARY BARTOS-HÖPPNER

„Nottensdorf, 10. 5. 1970

Milý Stanku!

Doufám, že se nebudeš zlobit, když jsem Tvé křestní jméno teď určitě napsala špatně, přesně tak, jak ho vyslovuju.

Napřed bych Ti chtěla povědět, jak moc mě těší, že nakladatelství Albatros vydá mou knihu *Pozor – Lavina*. Je to můj první překlad do češtiny a jsem na to obzvláště hrdá.

A teď se dostávám ke svým záležitostem:

Plánuji, že vydám v nakladatelství Arena ve Würzburgu antologii vánočních povídek, a velice by mě potěšilo, kdybych Tě k tomu mohla získat jako autora. Mělo by jít o dosud nepublikovaný příspěvek, který je určen čtenářům mezi 8 a 10 nebo 10 a 12 lety. Všechno ostatní jsem uvedla na přiložené listině. Bylo by pěkné, kdybych od Tebe dostala povídku, která našim dětem nějakým způsobem vypráví o Tvé vlasti.

Souhlasíš se spoluprací? Moc by mě to potěšilo! Prosim, odpověz mi brzy. – Doufala jsem, že Tě uvidím v Urachu, kam jsem na 2 dny zajela, abych tuto záležitost s Tebou prohodila. Škoda.

Doufám, že se Ti daří dobře a jsem pro dnešek se srdečnými pozdravy

Tvoje

Barborečka

P. S. Jestli příležitostně uvidíš Jana Červenku, vyřiď mu, prosím, ode mne hezký pozdrav.

Vánoční vyprávění (pracovní titul),

vydané Barbarou Bartos-Höppner v nakladatelství Arena, Würzburg

Termín vydání: podzim 1971

Čtenářský věk: asi 8 až 12 let

Rozsah vyprávění: asi 5 až 10 stran

Honorář: Pro 1. vydání 45,- DM za rukopisnou stranu (30 řádek po 60 úhozech). Další vydání budou honorována zvlášť. Prosim, udejte bankovní konto!

Uzávěrka: 30. září 1970“

„Nottensdorf, 16, 6, 1970

Milý Stanku!

Tvůj dopis z 28. května 1970 mne velice potěšil, protože obsahoval souhlas, že se chceš podílet na mé antologii. Chtěla bych Ti za to srdečně poděkovat.

Ptáš se, zda doslovný překlad do němčiny nebo vyprávění v češtině – na to bych řekla, že doslovný překlad v němčině by mi byl milejší. Byla bych ráda, pokud mi to nepošleš příliš pozdě, kdybych se mohla v klidu věnovat konečnému znění. Taky si myslím, že to bude krásná, mnohostranná kniha.

Za Tvé pozvání, že mne provedeš Prahou, Ti velice děkuji. Dovedla bych si to dobře představit, zvlášť proto, že jsem už tři roky neměla dovolenou. Spousta práce mi v tom pokaždé zabránila. Jestli se mi v tomto roce podaří přestávka na oddech, to teď ještě nevím. Jsi přes celé léto v Praze?

S mnoha pěknými přáními a srdečnými pozdravy,

Tvoje

Barborečka“

„Nottensdorf, 14. 8. 1970

Milý Stanku!

Políbení na levou tvář, políbení na pravou tvář za „Labutinku“ (jaké krásné, poetické jméno) neboli za Mužíčka, který zastavil pražský orloj. Velice mě to potěšilo a děkuji Ti ze srdce.

Ke zpracování konečného znění si rukopis vezmu s sebou na dovolenou. Smím tu a tam, kde se mi to bude jevit vhodné, poukázat půlvětou nebo celou větou maličko na Vánoce? Věřím, že to zvládnou v Tvém stylu. Na každý pád dostaneš korekturu.

Pro bibliografický dodatek potřebuju ještě od Tebe několik údajů. Datum narození, bydliště a jeden nebo dva tituly Tvých prací v němčině, které bys chtěl mít zmíněny. Pošleš mi příležitostně ty údaje? Adresu překladatele jsem Areně předala.

To by bylo ve vši krátkosti. Mnoho hezkých přání pro Tebe a srdečný pozdrav
Tvoje Barbara“

„Milý Stanku, pošta v Buxtehude naprosto selhala. Všechny dopisy, které jsem kdysi odeslala, došly teprve po čtyřech měsících. Jedna spoluautorka z Anglie mi to napsala v týž den jako Ty. Chtěla jsem udělat krach, ale to by taky nic nezměnilo, co? Díky za Tvůj expres. Šťastné a veselé vánoční svátky a srdečné pozdravy od Tvé

Barborečky

14. 12. 70“

„Nottensdorf, 20. 6. 1971

Milý Zdeňku!

Už hodně dlouho jsme o sobě nic neslyšeli. Doufám, že se máš dobře a že zažíváš v Praze krásné léto. –

Z nakladatelství Arena mi mezitím sdělili, že jsi četl korekturu své povídky o ‚Mužičkovi‘ a souhlasíš s mými drobnými změnami. To mě uklidnilo a dává mi naději i na další dobrou spolupráci. Co tím míním:

Mám v plánu, opět pro nakladatelství Arena, novou antologii. Tentokrát by to měly být povídky o zvířatech. Byl bys opět ochoten do této nové knihy něčím přispět? Jak poznamenávám v připojené informační listině, může jít jak o domácí zvíře, tak o zvíře žijící divoce, a proto by to mohly být klidně i dva příspěvky.

V *Thiene-Post* jsem četla ohlášení Tvé novinky. Protože jsi jistě leták obdržel, zaznamenal jsi zřejmě, že jsme u Thienemanna na podzim 71 kolegové, pokud jde o nové tituly. Co jsme to za pilné lidi!

Srdečné pozdravy

Tvoje Barbara

Povídky o zvířatech (pracovní titul)

vydané Barbarou Bartos-Höppner v nakladatelství Arena, Würzburg

Termín vydání: podzim 1972

Čtenářský věk: asi 8 až 12 let

Rozsah každého vyprávění: asi 5 až 10 stran

K obsahu: Povídka by měla pojednávat o jednom zvířeti. Děti by měly mít k tomuto zvířeti určitý vztah. Mám na mysli domácí zvířata nebo i zvířata ve volné přírodě, která jsou dětem známá alespoň ze zoo. Prosím žádný hmyz, mloky, ryby, hady... Honorář: Pro první vydání 45,- DM za rukopisnou stranu (30 řádek po 60 úhozech). Další vydání budou honorována zvlášť.

Mělo by jít o dosud neuveřejněná vyprávění.

Uzávěrka: 30. listopadu 1971“

„Milý Zdeňku,

aniž bych Tě chtěla uhanět, mohu Ti tímhle lístkem připomenout svůj dopis z 20. 6.?

Srdečné pozdravy

Tvoje Barbara

20. 7. 71“

„Nottensdorf 9. 8. 71

Milý Zdeňku!

Měla jsem velkou radost, když jsem dostala Tvůj dopis z (teď právě vidím, že nemá žádné datum). A ještě k tomu se sdělením, že mohu počítat s Tvou a možná se 2 povídkami. To mě opravdu těší. Myslím, že to bude zase pěkný, obsažný svazek.

Tobě tedy běželo hlavou něco podobného. Je to zvláštní: Nápady někdy visí ve vzduchu. Líbí se mi Tvůj záměr uspořádat někdy antologii s povídkami o zvířatech na mezinárodním základě i to, že ho kvůli mně odkládáš. To je skutečně milá kolegialita! Vlastně Ti před několika dny muselo zvonit v uších: byla u mne Else Marie Bonnetová a mluvili jsme kromě o mnoha plánech taky o Tobě a dalších společných známých. Uvidíme se v tomto roce na frankfurtském veletrhu? Chci se tam určitě vypravit koncem veletržního týdne.

Třeba nám to vyjde. Bylo by to moc pěkné.

Srdečně Tě zdravím

Tvoje Barbara.“

„Nottensdorf 9. 10. 1971

Milý Zdeňku!

Děkuji mnohokrát za Tvůj dopis z 21. září a za obě zvířecí povídky. Byla jsem ještě na dovolené, když přišly. Proto až dnes tento děkovný dopis! Velice mě potěšilo, že jsi uskutečnil svůj slib a že budeš opět zastoupen i v této antologii. Nápad, ponechat dětem možnost, aby povídky dovyprávěly do konce, je výtečný. V tomto okamžiku si nejsem naprosto jistá, zda se tato originalita neztratí, když zařadím do sborníku dvě povídky tohoto typu. Jistě se nebudeš zlobit, když si tu teď ponechám obě povídky. Buďto pro výběr, kdybych měla vzít jenom jednu z povídek, nebo pro druhou možnost, že zařadím obě. Obě povídky se mi jeví stejně dobré.

Ptáš se po vánoční antologii. Myslím, že už jsi mezitím své autorské výtisky dostal. Kdyby ne, postarám se o to, aby se tak co nejrychleji stalo. Přeptám se hned v nakladatelství. V každém případě je to překrásná kniha – a prý se už nyní, dlouho před vánočním trhem, velmi dobře prodává.

Bylo by báječné, kdybychom se viděli při knižním veletrhu ve Frankfurtu. Budu tam přes víkend. Protože se však ve svém dopise o ničem podobném nezmiňuješ, nemám moc naděje, že Tě tam uvidím.

Srdečné pozdravy,

Tvoje Barbara Bartos-Höppner“

„Milý Zdeňku! Antologie už je pohromadě. Zařazujeme obě Tvé povídky. Mám z toho sama radost. – Můj syn vyjíždí od 23.–29. ledna na studijní cestu do Prahy se svými spolužáky a se svým profesorem. Jsou to všechno žáci primy. Jsi v této době v Praze a může se Ti

se svým učitelem ohlásit? Můžeš mi ještě předtím napsat?

Srdečné pozdravy, Tvoje
Barbara Bartos-Höppner
2152 Nottensdorf č. 69
6. 1. 1972“

„Nottensdorf 22. 1. 72

Milý Zdeňku!

Tvůj milý dopis jsme s díkem dostali a až obdržíš tyto řádky, budeš už našeho Burgharda znát. Ano, byla bych se ráda vypravila s ním do Prahy, ale doufám, že si s naším synem porozumíš. Taky jeho učitel Dr. Wölenke se už těší na rozhovor s Tebou. Přikládám Ti recenzi vánoční antologie, která Ti určitě udělá radost. Vyšla v uznávané příloze Svět knihy. Hlavička Tvého posledního dopisu ‚Albatros‘ mi připomněla, že mohu od tohoto nakladatelství ještě něco očekávat: vydání své knihy *Pozor lavina*. Víš snad, co s tím je?

Burkhardova školní výprava je snad už poslední popud k rodinné cestě do Prahy. Milý Zdeňku, přeju Ti všechno dobré a srdečné pozdravy i jménem svého muže, Tvoje
Barbara“
/28. 2. 1972/

„Milý Zdeňku, Burkhard je ještě pořád nadšený z nádherných dní v Praze a nadšeně nám vyprávěl o hodinách, které strávil s Tebou. Chtěla bych Ti poděkovat za to, že ses mu věnoval! Mluvil jenom o té cestě a prožíval všechno ještě jednou tady doma. Nyní jsme už všichni úplně diví, abychom viděli Prahu, a předsevzali jsme si, že se tam alespoň na pár dnů v létě vypravíme. Včas napišu. Srdečné pozdravy

Tvoje
Barbara“

„Nottensdorf, 3. 8. 1972

Milý Zdeňku!

Teď se už opravdu musím zase jednou ozvat. Chtěli jsme o svatodušních svátcích přijet do Prahy, ale bohužel už jsme nesehnali místo v hotelu, ačkoliv jsme se o to snažili měsíc předem. Tak z toho letos nebude nic. Svoji dovolenou strávíme tentokrát v jižním Schwarzwaldu a spojíme ji s léčebnou kúrou.

Z Areny jsem se dověděla, že jsi ještě nevrátil smlouvu na ty dvě zvířecí povídky. To mělo za následek, že Ti nebyl ještě poukázán honorář. Arena vyčkávala a chtěla zjistit, zda jsi snad mezitím nezměnil adresu. Buď tak hodný a ohlaš se, pošli taky ty smlouvy, ať Ti mohou poslat peníze. Mezitím jsem dostala signál zvířecí antologie. Výběr povídek i vypravení knihy se i tentokrát velice povedlo. Prodej je nad všechna očekávání dobrý!

Proto jsem dostala kuráž, abych se pokusila o třetí antologii, a chtěla bych se Tě zeptat, jestli bys byl opět ochoten na ní spolupracovat. Tentokrát by to měly být dobrodružné příběhy. Prosím Tě, měj na zřeteli, že tentokrát je čtenářský věk o něco vyšší. Přikládám pro Tvou orientaci opět ten známý list se všemi údaji.

Nedávno jsem obdržela autorské výtisky své knihy z Albatrosu *Pozor – laviny!* Na pohled se mi knížka velice líbí a také ilustrace jsou velmi půvabné. Každopádně mě těší, že jsem teď také v ČSSR zastoupena jednou knížkou. Však to nemusí být poslední...

Zdravím Tě velmi srdečně a potěšilo by mě, kdybych od Tebe brzy mohla dostat zprávu.
Tvá Barbara

Dobrodružné povídky (pracovní titul), vydané Barbarou Bartos-Höppner v nakladatelství Arena, Würzburg

Termín vyjití: přibližně podzim 1973

Čtenářský věk: asi od 10 let

Rozsah povídek: asi 5 až 10 stran

K obsahu: Pojem dobrodružství je tu pojat velmi široce. Dobrodružná povídka se může odehrávat v cizí zemi, ale taky tady u nás; pod zemí stejně jako ve vzduchu nebo na Měsíci... Dobrodružství může být situováno do doby před mnoha staletími nebo do současnosti.

Honorář: Pro první vydání 45,- DM pro rukopisnou stranu (30 řádek po 60 úderech). Další vydání budou honorována zvlášť.

Uzávěrka: 31. prosince 1972

Mělo by jít o dosud netištěné texty!“

(Román *Pozor – laviny!* (Achtung – Lawine!, 1964) vyšel v Albatrosu roku 1972 v překladu Jaromíra Průši a s ilustracemi Jaroslava Lukavského jako 124. svazek *Knih odvahy a dobrodružství*.)

„Nottensdorf, 17. 9. 1972

Milý Zdeňku!

Děkuji Ti za Tvůj dopis! Zastihl mě na dovolené, proto se dostávám teprve teď k tomu, abych Ti odpověděla. Samozřejmě mne velice těší, že budeš opět spolupracovat na nové antologii. Pochopitelně souhlasím, aby pan Peter Vilimek z Berlína udělal doslovný překlad. Uděláme to tak, že Ty pošleš povídku do Berlína a já pak odtamtud dostanu rukopis? Myslím, že to je ten nejlepší způsob. Nemám tu nikoho, kdo by mi mohl doslovný překlad udělat – kromě Otfrieda Preusslera, ale ten teď nemá čas.

Nakladatelství Arena se mezitím obrátilo na Dillii a doufám, že formality kvůli zvěreci antologii byly vyřízeny, takže brzy dostaneš honorář i autorské výtisky.

Naše cesta do Prahy byla opět kvůli spoustě práce přesunuta až na příští rok. Tentokrát se budu starat o zajištění hotelu včas a taky Ti napíšu, jakmile budu vědět pevný termín. Uvidím, jestli to vyjde na velikonoce 1973.

Pro dnešek srdečné pozdravy,
Tvoje Barbara“

„3. 11. 1972

Milý Zdeňku! Dostala jsem Tvůj dopis a povídku a velice Ti děkuji. Ta je teď u pana Vilimka v Berlíně, který byl velice potěšen, že ji může přeložit. Jakmile překlad dostanu, zase Ti napíšu. Pozitíří vyrazím opět na 8denní čtecí túru, jak si můžeš myslet, jsou teď týdny velice namáhavé a neklidné.

Záhy více! Srdečné pozdravy
Tvoje Barbara“

/9. 12. 1972/

„Milý Zdeňku!

Děkuji za Tvůj dopis. Povídku jsem ještě nečetla. Dostanu ji od pana Vilimka krátce před Vánocemi. Pak Ti hned napíšu. Potěšilo mně uvedení Tvého ‚Mužička‘ v St. Gallen. Také další povídky byly použity v rozhlase a v televizi.

Mnoho pozdravů

Tvoje Barbara

2152 Nottensdorf č. 69“

/Buxtehude/ „2. 1. 73

Milý Zdeňku!

Krátce před Vánocemi jsem dostala překlad od pana Vilimka. Velice mě to potěšilo. To je nádherná povídka. Četli jsme si ji a velice jsme se smáli. Vánoční povídky vyšly ve 2. vydání a měl bys opět dostat peníze.

Dobry rok 1973 a srdečné pozdravy

Tvoje Barbara“

„Nottensdorf, 20. 2. 73

Milý Zdeňku!

Z hotelu Ambassador v Praze jsme dnes dostali zprávu, že máme rezervovány pokoje pro nás od 13.–17. dubna. Velice se těším na cestu, která se konečně uskuteční. Doufám, že budeš v těch dnech v Praze, protože se těšíme, že Tě zase uvidíme, a já s Tebou taky potřebuju mluvit kvůli antologii. Taky doufáme, že nám trochu ukážeš ‚svou‘ Prahu, která není v cestovních prospektech. Protože přijedeme autem, nevím, v kolik hodin budeme v Praze, ale určitě ještě od Tebe předtím dostanu zprávu, jestli tam vůbec budeš.

Mnoho srdečných pozdravů pro dnešek

Tvoje Barbara“

/Buxtehude/ „7. 3. 73

Milý Zdeňku!

Asi před 14 dny jsem Ti psala, že přijedeme do Prahy od 13. do 17. dubna. Bydlíme v Ambassadoru. Jsi v této době v Praze? Prosím Tě, napiš mi co nejdříve, abychom mohli společně něco podniknout.

Srdečné pozdravy

Tvoje Barbara a celá rodina“

/Buxtehude/ „25. 3. 1973

Milý Zdeňku! Děkuji Ti za dopis. Je výtečné, že na nás budeš mít čas. Dorazíme tedy v pátek večer, můžeme se u Tebe v sobotu ráno telefonicky ohlásit? Kdyby to nemělo klapnout, jak řečeno, bydlíme v Ambassadoru. Desky jsme obstarali. Moc se těšíme! Srdečný pozdrav,

Tvoje Barbara a rodina“

„Nottensdorf 25. 4. 73

Milý Zdeňku!

Po příjemné cestě jsme opět dojeli v pořádku domů, ale se svými vzpomínkami jsme ještě pořád v Praze. Proč nám ten čas tak rychle ubíhá?! S pomlázkou a velikonočními vajíčky jsme si užili hodně legrace. Obraz jsme bez problémů převezli přes hranice, už jsme ho pověsili a těšíme se z něho.

Tvůj film jsme odeslali hned na druhý den, snad ho dostaneš brzy. Všechno ostatní zůstává tak, jak jsme se domluvili, a doufám, že něco pro Tebe seženeme. Obrázkové příběhy od Tebe a Tvé milé ženy se nám velice líbí. Můj muž říká, že by je okamžitě vydal, kdyby byl nakladatel. Už jsme o Tobě hodně mluvili a stále se vracíme k Praze. Snažíme se tu knížku pro pana /Milana/ Albicha sehnat, kdybys ho příležitostně viděl, vyříd mu náš pozdrav. Knížky paní /Ilony/ Borské jsme odeslali včera. Takže to by byly v krátkosti zprávy z domova. Je v Praze taky tak chladno?

Srdečné pozdravy Tobě a Tvým, zvláště Petrovi, také od mého muže a Burgharda Tvoje Barbara.

Smlouva na Tvoji povídku z prázdninového tábora byla poslána do Dilie!

4 knihy pro Tebe odešly zvláštní poštou. – Bibliografie brzy následuje!“

(Obraz zakoupila Barbara při návštěvě u Milana Albicha, kterou jsem zprostředkoval. Obrázkovými příběhy má na mysli některý z dílů *Kocoura Vavřince* a jeho přátel.)

„Nottensdorf, 13. 5. 73

Milý Zdeňku!

Teď si můžeš uspořádat celou sbírku mých knih. Už je úplná. Jak se Ti vede? Už mám od pana Vilimka odpověď ohledně povídek pro divčí antologii. Vyhotoví mi obsahy, abych si mohla vybrat. Myslíme a mluvíme velice často o Praze a o všem krásném, co jsme tam viděli a zažili. Filmy a fotky se povedly. Doufáme, že jsi mezitím svůj film taky dostal.

Dej o sobě vědět, jak se Ti daří, pozdravuj, prosím, od nás všechny, kteří nás znají, a Ty sám buď mnohokrát srdečně pozdraven od Tvé Barbary a mužů“

„Nottensdorf 4. 7. 73

Milý Zdeňku,

právě jsem se vrátila z dovolené a našla jsem v hoře pošty Tvůj dopis. Vřelý dík. To je pěkné, že můžeš můj autorský portrét tak záhy uveřejnit. To mě velice těší. Od pana Vilimka jsem tu taky našla dopis a uvnitř posudky Tvých povídek. Každopádně doporučuje povídku ‚Kde jsou mé korálky‘ a já ho požádám, aby ji přeložil. Škoda, že nemluvím Tvou řečí, snad by byla povídka ‚Dvě přítelkyně‘ taky něco pro mne, kdybych ji zkrátila, ale k tomu bych právě potřebovala číst originál. Každopádně si tu třetí povídku ještě ponechám v rezervě. S tím doufám souhlasíš?

Kromě pana /Richarda/ Weitbrechta jsem ještě Tvé komiksy nikomu nemohla ukázat. To všechno teprve přijde, až se vydám na besedy, pak přijdu s lidmi do kontaktu. Pan Weitbrecht sám nerediguje produkci svých obrázkových knih, to dělá vedoucí jeho nakladatelství pan Rost.

Nyní mi ještě velice leží na srdci, abych se dověděla, jestli jsi dostal ten film. A také jsem se ještě nedozvěděla, jestli došly knihy do Albatrosu. Míváš příležitost hovořit s paní Borskou nebo panem /Josefem/ Šubrtem? To by bylo milé a děkuji Ti předem. Také Tobě jsem poslala několik knížek. Došly?

Stále ještě myslíme na Prahu. Byly to nádherné dny. Také naše filmy a diáky vyšly báječně. Obraz Milana Albicha si už tady našel mnohé obdivovatele. H. M. Denneborg tu byl před nedávnem a byl jím okouzlen.

Mezi tehdejší Prahou a dneškem se už odehrálo mnohé. Náš syn má za sebou maturitu a od 2. 7. vojančí. Naštěstí není od nás daleko. Proto jsme ještě strávili společnou dovolenou v Rakousku, hodně jsme plavali, veslovali a jezdili na kole. Bylo to velice pěkné! A každý večer jsme pili výtečné víno.

Tobě, Tvým a všem, kdo nás znají, pro dnešek mnoho milých pozdravů, a ozvi se.
Tvoje Barbara a muži“

„Nottensdorf, 3. 9. 1973

Milý Zdeňku!

Děkuji Ti za pozdrav z dovolené v severních Čechách. Věřím, že je tenhle kraj velice krásný, znám tuhle část ze žitavské strany.

Velice mě potěšila Tvá dobrá zpráva, že chce Albatros vydat *Zátoku černých člunů*. O důvod víc, abych opět brzy začala myslet na cestu do Prahy. Bohužel s Tvými knihami ještě nejsem tak daleko. Ale uprostřed října jedu na knižní veletrh do Frankfurtu a potom Ti dám zprávu.

Balík s knihami tedy do Albatrosu dorazil v pořádku.

K Tobě taky?

Teď co je v tomto okamžiku zřejmě nejdůležitější:

Od pana Vilimka z Berlína jsem před nedávnem dostala dobře přeloženou povídku s korálky. Je to asi 7 stran a povídku ráda do své antologie zařadím. Je velice neobyklá a musím ještě zauvažovat, jak nejpůsobivěji označit myšlenkové pasáže, zda je vytisknout kurzívou, nebo označit jinak. Pro případ, že bych potřebovala něco navíc, jsem pana Vilimka žádala, aby si u sebe ještě ponechal všechny povídky; možná, že mi bude muset ještě přeložit vyprávění ‚Sestra‘.

Od Otfrieda Preusslera jsem před pár dny dostala taky lístek z Československa. Z Gottwaldova, tam filmují jeho *Krabata*.

Pro dnešek srdečné pozdravy

Tvoje

Barbara“

„Nottensdorf, 7. 1. 1975

Milý Zdeňku,

Svým dopisem jsi mi udělal velkou radost. Konečně zase pošta z Prahy! Psala jsem Ti dvakrát a nedostala žádnou odpověď. Doufám, že se s tímto dopisem nestane totéž...

Před několika týdny jsem zase jednou velmi silně myslela na Albatros a na Prahu, když jsem v nakladatelství Union, Stuttgart, slyšela, že má u vás vyjít moje kniha *Zátoka černých člunů*. To mě velice potěšilo, protože to vypadalo, že nakladatelství Union vyřízení smlouvy velice protahovalo. Doufám, že teď už je to s vyjitím knížky v roce 1975 v pořádku.

Jak se vede Tobě? Jak se vede Tvé rodině? Ve svých myšlenkách jsem mnohem častěji v Praze, než si můžeš představit. Právě před pár dny jsme o Tobě obšírně mluvili, když jsme se sešli s Otfriedem Preusslerem. Máme nyní totiž menší prázdninový byt v Horním Bavorsku a tam jsme se setkali. Hovořili jsme také o panu Milanu Albichovi

a jeho obrazech. Mám tu ostatně ještě pořád knihu od Geoga Grosze: *Das Gesicht der herrschenden Klasse + Abrechnung folgt!* Není to vydání z nakladatelství DuMont Schauberg, nýbrž jednodušší, z nakladatelství Makol. To první se prostě nedá sehnat, a když – tak je ohromně drahé. Mám tu knihu panu Albichovi poslat? Jenom by bylo škoda, kdyby nedošla. Nebo ji mám přivést při své příští návštěvě?

A teď k mým plánům. Je báječné, že se Ti povídky pro dívky tak líbí. Mají tu velice dobrou odezvu. Teď pracuji nad uspořádáním školních povídek. Samozřejmě jsi tu opět zastoupen se svou ‚Příšerou na táboře‘. To je povídka, kterou mi pan Vilimek přeložil před rokem. Na Tvoji novou povídku ‚Vodník z Prahy‘ čekám už velice napjatě pro následující antologii Dětské povídky našich dní. Jsi první, komu o tomto novém plánu píšu. Takže až budeš mít čas, napiš mi Vodníka!

Kdy přijedeme zase do Prahy, nevíme ještě přesně. Snad v létě. Dáme včas zprávu, až bude určen přesnější termín. Snad bude do té doby připraven nějaký honorář z Albatrosu za nové vydání. Nechci honorář posílat do Spolkové republiky, nýbrž užít ho se svou rodinou v ČSSR.

Buď pro dnešek srdečně pozdraven
i od mých dvou mužů,
Tvoje Barbara

P. S. S knížkami, které jsi mi dal kvůli vydání tady u nás, trčím pořád na jednom místě. Ty obrázkové knížky jsou u lektorování v nakladatelství Loewes nebo Parabel. Musím je upomenout!“

Mezihra – z recenze o *Zátoce černých člunů*:

Zátoka černých člunů /která vyšla v překladu Anny Siebenscheinové jako 88. svazek edice Karavana/ nás zavede na irský ostrov Inishmore. A nedejme se zmylit zdánlivě povlovnou, nevinně žertovnou první kapitolou, ve které spisovatelka líčí srážku listonoše s nerudným kozlem. Stránku od stránky se napětí děje stupňuje a celý příběh nabývá na složitosti, jakou už s sebou nese tvrdý život rybářů. Nejde jen o scény potyček s mořem, při nichž jde o život, nýbrž o spleť vztahy mezi lidmi na ostrově, o jejich nelehký osud, který spolu s dospělými prožívají i děti...

Autorka ví, že dospívajícím čtenářům nemusí nic zatajovat z problémů, s kterými se potýkají dospělí. Avšak právě o mladou generaci jí jde: vydrží namáhavou práci, boj s drsnou přírodou, život bez velkoměstských radovánek – nebo odejde do světa za snazším výdělkem? Jsou takoví, které jednotvárnost domova pálí, kteří jsou nespokojeni se stále stejným koloběhem roku. Ti odcházejí. Najdou však v cizině štěstí?

Barbara Bartos-Höppner umí mistrně vykreslit nejen podobu postav svého románu, ale i jejich charakter. Proto si je všechny dobře zapamatujeme. A proto také spolu s nimi prožíváme jejich rozhodování, vzdory i nešťastné chvílky, které je mění a které jim postupně dávají pochopit, že domov ničím nenahradíš.

„Kochel, 26. 8. 75

Milý Zdeňku!

U nás se stala spousta věcí, jinak bych se Ti byla na Tvůj dopis z 30. května už dávno ozvala. A byli bychom Tvoji nabídku přijali a přijeli přinejmenším na pár dní do Tvého letního domu. Také jsme se tento rok chystali do Prahy a do ČSSR na dovolenou. Po mnoha překážkách a přesunech pak z toho nic nebylo. Máme od podzimu minulého

roku malý prázdninový byt v Kochelu – to je 60 km jižně od Mnichova. A chtěli jsme ho v tomto roce využít pro dovolenou. A kromě toho jsme chtěli na týden zajet do mého rodiště do Slezska v Polsku, což jsme také učinili, a proto nám Praha zůstává až na budoucno. Myslím, že přijedeme v příštím roce, protože nás to do Prahy neustále táhne.

Pokud jde o Tvou povídku pro mou antologii, musím Ti říci, že se mi velmi líbí, ale bohužel je příliš dlouhá. Chtěla bych Tě poprosit, abys to uvážil a podíval se, jestli nemáš něco kratšího. Tentokrát je pro mne maximum 5 stránek po 30 řádcích s 60 úhozy. Je ještě čas a určitě něco najdeš, protože bych byla ráda, abys byl v knížce zastoupen. K *Dětem našich dnů* přece Slabý patří, nemám pravdu?

Doufám a přeji si, aby se Tobě a Tvé rodině dobře dařilo a zdravím Tě srdečně i jménem svého muže

Tvoje Barbara“

„Nottensdorf, 28. 4. 1976

Milý Zdeňku,

mnoho srdečných díky za Tvůj pohled z Lipska. Ano, máš pravdu, dlouho jsi o mně neslyšel. Obě povídky, které jsi mi před časem poslal, nejsou stále přeloženy, neboť plán vydat jako příští sborník *Dětské povídky našich dní* se nemůže z různých důvodů uskutečnit. Zato vznikl úplně nový plán: Kalendářové povídky našich dní. Tento svazek by se měl svým tématem, formátem, rozsahem a také grafickou úpravou odlišovat od dosavadního rámce. Jak tu knihu asi pojmám, dozvíš se z přiložené informace. Velice doufám, že můžeš něčím do tohoto svazku přispět. Chci říci, že pevně počítám s Tvou spoluprací.

Jestli půjde všechno hladce, můžeme si o tom v klidu pohovořit, protože jsme se rozhodli, že budeme od neděle 1. srpna do pátku 6. srpna v Praze a okolí. Zadáli jsme si Parkhotel (Veletržní) a doufáme, že odtamtud dostaneme brzy potvrzení naší rezervace pokoje. Pak si budeme mít co vyprávět. Co Ti můžeme přivést? Nežinýruj se, prosím, a napiš.

Doufám, že se Ti daří dobře. Dám Ti ještě zprávu, až bude o našem pražském pobytu rozhodnuto s konečnou platností. Až do té doby srdečné pozdravy...

Tvoje Barbara“

„26. 7. 76

Milý Zdeňku, předevčírem jsme konečně dostali z Čedoku zprávu, že jsme dostali v pražském Park-Hotelu pokoj. Teď už scházejí pouze víza, ale myslím, že dorazí včas. Když půjde všechno dobře, budeme tedy 1. 8. k večeru v Praze. Všichni se těšíme na shledání.

Až do té doby srdečné pozdravy!

Tvoje Barbara“

/Merano/ „24. 8. 76

Milý Zdeňku, utekli jsme ze špatného počasí v Kochelu a trávíme zbytek naší dovolené v krásných Jižních Tyrolích. Slunce a víno jsou tu stejně báječné. Srdečné pozdravy Tobě a Tvé rodině, i od mého muže,

Tvoje Barbara

Vzpomínáme oba na krásný den v Chřibské a ještě jednou děkujeme i Tvé paní! Christoph“

„Nottensdorf, 13. 9. 1976

Milý Zdeňku! Hned po naší dovolené jsme obstarali *Jazz-Lexikon* a před týdnem jsme Ti ho doporučeně odeslali. Doufáme, že ho budeš mít brzy v rukou. Je skutečně ten nejlepší, jaký tady z této oblasti existuje. – Koncem týdne jedeme na knižní veletrh do Frankfurtu a doufám, že do té doby dostanu krátkou informaci o obsahu knihy *Tvé ženy*. Taky se už těším na povídky ročních období (čtyři), které mi pošleš pro kalendářové povídky. Pomalu budu mít pro knihu všechno pohromadě. Ohledně světové antologie si musíme ještě podrobněji napsat. – Co říkal knize pan Albich?

Srdečné pozdravy Tobě a Tvé rodině, také od mých obou mužů,
Tvoje Barbara“

„Nottensdorf, 2. 1. 1977

Milý Zdeňku,

teprve krátce před Vánocemi jsem dostala tvoji pětidílnou povídku nazpět od překladatele. V rozmezí 14 dnů jsem ji pak dvakrát přečetla a musím Ti říct, že ji bohužel nemohu zařadit do svých kalendářových příběhů. Opravdu to velmi lituji, vždyť víš, jak ráda mám vždycky ve svých antologiích jednu povídku od Slabého. Když teď však mám všechny ostatní příspěvky pro tento sborník pohromadě, mám přehled, že se Tvá povídka nehodí do celkové koncepce. – Kdybych ten překlad dostala dříve, požádala bych Tě o jinou, krátkou povídku, jejíž rozsah by nepřekročil 5 stran. Nebo máš někde v psacím stole povídku, která by se dala zařadit pod únor, duben, květen, červen nebo srpen? Tu povídku bych ale musela mít nejpozději do 3 týdnů, a to v německém doslovném překladu, protože pro překládání čas už nestačí. Sama bych ten hrubý překlad zpracovala.

S knížkou *Tvé ženy* jsem až dosud taky neměla štěstí. Pan Weitbrecht jr., kterému jsem ji zapůjčila ke čtení, se pro licenční vydání nemůže rozhodnout. Teď to chci zkusit, jak jsme o tom už mluvili v Praze, v nakladatelství Loewes. – Pro knižní veletrh mi přišla Tvá informace o obsahu knížky *Tvé ženy* bohužel příliš pozdě.

Že se chceš ujmout mých knížek u bulharského nakladatelství, to mě těší. Kniha *Tisíc lodí hnal vítr* (Tausend Schiffe trieb der Wind), kterou jsem Ti přivezla do Prahy, byla zapsána na čestnou listinu Evropské ceny za knihu pro mládež a bylo by jistě možné, že by se o ni bulharské nakladatelství mohlo zajímat. Vychází ostatně v tomto roce v Polsku, Anglii, USA a Švédsku. Jiné knihy ode mne vyšly v Albatrosu.

Příkládám jubilejní tisk, který vydaly Thienemann a Arena ještě krátce před Vánocemi.

Doufám, že se Tobě i Tvé rodině daří dobře a přeji vám všem zdravý a spokojený rok 1977!

Se srdečnými pozdravy
Tvoje Barbara“

(Onen „jubilejní tisk“ se jmenoval *Barbara Bartos-Höppner – 20 let autorky knih pro mládež* a obsahuje příspěvky Sybily hraběnky Schönfeldt, prof. Dr. Sigrid Lichtenberg, Georga Poppa a Richarda Weitbrechta.)

„28. 12. 77

Milý Zdeňku,

děkuji Ti srdečně za Tvůj vánoční pozdrav a přeji Ti a Tvé rodině všechno dobré,

především zdraví, v celém roce 1978. Pro samou práci jsem se k psaní svátečních pozdravů ještě nedostala, činím tak až teď. Doufám, že se Ti vede dobře.

Mnoho milých pozdravů Tvoje Barbara a muži.“

/Korfu 20. V. 78/

„Milý Zdeňku! Díky za lístek. V tomto roce nás špatné počasí zahvalo na jih. Dostali jsme se při naší dovolené po křížové plavbě na Egejském moři na Korfu. Připijíme Ti dobrým vínem a posíláme srdečné pozdravy.

Tvoje Barbara + Christoph“

Nic není nadlouho jednostranné. Barbara „se svými muži“ sice ráda jezdila do Prahy, jenomže já tu byl v normalizačním vězení a vydat se na frankfurtský veletrh nebo na jakékoli sympozium, konané západně od našich hranic, nepřicházelo v úvahu. A tak zůstávají jako doklad naší spolupráce antologie, vydané v nakladatelství Arena. A to z let, kdy v českých antologiích pro mě práce místo nebylo.

Barbara Bartos-Höppner

Sergej Baruzdin

Pročítáme-li více než padesát knih, které napsal ruský spisovatel Sergej Baruzdin, zjišťujeme, že čerpají z různých tematických oblastí, že zastupují různé žánry a že jsou určeny vlastně všem čtenářským věkům – od předškoláků až po dospělé. Jsou mezi nimi knížky veršů pro nejmenší i sbírky lyrické poezie pro velké, současné pohádky, povídky, cykly povídek i novely, publicistické stati, reportáže, kritiky i literární medailóny a také obsáhlý román *Opakování cesty*. Přitom však celá Baruzdinova tvorba tvoří jeden celek, protože obsahuje určité osobité rysy, podle kterých autora okamžitě poznáváme.

Když se Baruzdina optal Dař Orlov, který o něm vydal knižní monografii, co chtěl svými pracemi říci jako dětský spisovatel, co jako „dospělý“ spisovatel a co jakožto publicista a jak by zformuloval svou hlavní úlohu v těchto třech oblastech, dostal odpověď: „Já osobně žádné takové rozdělení nedělám. Rozumějte, to vše je nedělitelné. Důležité je zůstat v každém případě sám sebou.“ A hlavní úloha? „Ta je prostá. Přinášet lidem dobro a pravdu, neustále jim připomínat, kolik zážračného má v sobě dětství a jak hrozná je válka, jak překrásná jsou díla sovětských lidí a jak bychom si měli vážit každého okamžiku našeho života!“

Tyto rysy najdeme téměř v každé Baruzdinově knížce. Jeho příběhy končívají dobře ne proto, že by chtěl stůj co stůj dospět ke šťastnému rozuzlení děje, ale že byl bytostný optimista a že věřil v lidi, především v děti. Dva drobné příklady: V povídce *Jaké je, to moře?* se matka chlapce Saši rozvedla. Chlapec zůstal s matkou, avšak neustále měl na mysli poslední větu, kterou mu řekl před odchodem otec-námořník: „Ať se stane cokoli, nezapomínej na mne, synu!“ Aby si otce zpřítomnil, udělá si moře v umývadle, do vody přidá sůl a jód a vpustí do svého moře vysušeného kraba. Povídka mohla končit konfliktem, když domů přišla matka se svým novým přítelem, olýsalým „strýčkem“ Jašou, vyčinila mu a moře vypustila. Ale pak by jejím autorem nesměl být Baruzdin. V závěru povídky se otec a syn setkávají, protože dobří lidé patří k sobě.

V *Lesní povídce* se potká starý plukovník s malým chlapcem v místech, kde za války bojoval. Chlapec mu líčí, že jeho dědeček tu býval partyzánem. Když se však loučí, přiznává se, že si vše vymyslel. Jeho děd byl starostou a přísluhoval Němcům. Chlapec tedy lhal, ale pouze proto, že dědovo chování ho poznamenalo, že je pro něho závažím, z jehož tíže se chce vymanit, neboť jeho životní ideál je naprosto odlišný. „Chodí takoví chlapi po zemi,“ uvažuje o něm plukovník (a spolu s ním autor). „A je dobře, že jsou právě takoví.“

Tato povídka – jako řada dalších, například *Nové Dvorky*, kde je vylíčen problém matky-spekulantky, nebo *Jenom ne zítra*, ve které je odhalena všeumělova lačnost po penězích, nebo *První duben, jeden den jara*, v níž syn pozná, že otcovo heslo „Žít musí člověk umět“ znamená žít s výhodou, na úkor jiných – staví do ostrého kontrastu ty dospělé, v nichž egoismus a lačnost po výhodách převážily lidskost, a děti, které mají své ideály a nechťejí z nich slevit. Baruzdinův optimismus mu nezabraňoval vidět konfliktní situace, k nimž ve společnosti docházelo. Protože však věřil v budoucnost, věřil především dětem.

Základem dobrého života mu byla rodina. Taková rodina, s jakou jsme se setkávali v jeho povídkách, kde děti s hrdostí chtějí vstoupit do šlépějí svých rodičů, kde se jim touží vyrovnat. Tak v povídkové trilogii o Světlaně si dívka umiňuje, že jednou bude pracovat tak dobře jako její matka.

A Baruzdin se s tím nespokojil: v závěrečné části ji skutečně v obdobné úloze představil. Souvisele to s dalším tématem jeho poezie a prózy: s prací. V povídkách o dvojčatech *Páni kluci* se s tím setkáme hned několikrát. A v knížce *Země Komsomolsko* najdeme tento dialog: „Tati! Proč máš na obličej stromečky?“ zeptal se Aljoška. „To nejsou stromečky, ale vrásky,“ řekl otec. „A proč je tam máš?“ „Protože jsem se hodně učil, protože jsem bojoval a hodně pracoval,“ řekl otec. „Jenom ti, kteří nepracují, mají tvář hladkou.“ A malý Aljoška, který přišel ze školy s tím, že už tam nepůjde, protože všecko umí, se zamyslí a prohlásí: „Víš co, tak já zase zítra půjdu do školy.“

Další téma – válka. Objevuje se zlomkovitě v různých povídkách. A je mu věnován román *Opakování cesty*, lyrická zpověď z let 1940 až 1946, která má autobiografický základ.

„Přemýšlím o dětství,“ napsal v tomto románu Baruzdin, „o svém a o našem dětství. O dětství a mládí, které se asi nepodobá dětství a mládí našich dnešních dětí. Ale i v nepodobném je cosi podobného. Pamatujeme si všechno?“

Ruský název románu bychom mohli přesněji přeložit jako *Opakování probrané látky*. Válka se přece stala součástí hodin dějepisu. A jako ke školní látce, kterou učitelé zkouší a klasifikují, k ní mohou děti přistupovat. Může je nudit, mohou z ní dostat nedostatečnou. Avšak válka byla pro Baruzdinovu generaci „životopisem mládí“, čímsi, co tuto generaci formovalo, z čeho vyplynul její životní postoj. Jenomže v té válce vojáci bojovali a umírali i za dnešní děti.

„Smrt je vždycky předčasná,“ napsal Baruzdin. „Nikdy jsem neviděl, jak umírají stopadesátiletí ani století. Viděl jsem, jak umírají ti, kterým bylo padesát, čtyřicet, třicet i dvacet. Ve válce od čerstvých ran a po válce od starých zranění. Umírali – nedožili svůj život, nedomilovali, nevychovali děti, nedokončili svou práci. Ať na to živí pamatují. Živí, kteří žijí proto, že se nedožili tamti...“

Na kalendáři byl 9. květen 1945, kvetl šerik a pražské ulice byly plné sovětských vojáků. Bylo mi tehdy necelých patnáct a pokoušel jsem se rozmlouvat s unavenými, ale veselými muži ve vojenských stejnokrojích, kteří tábořili v Čechových sadech naproti domu, kde jsem bydlel s rodiči.

Toho dne přijel do Prahy také rudoarmějec Sergej Alexejevič Baruzdin. Bylo mu osmnáct let, devět měsíců a sedmáct dní. Tenkrát jsme se nepotkali – až mnohem později v Moskvě. Vidali jsme se na konferencích a pracovních schůzkách o problematice literatury pro mládež, měl jsem příležitost občas sledovat Baruzdina při práci jakožto šéfredaktora časopisu *Družba národů*, číst jeho knihy, které mi pravidelně posílal, a jednu z nich – *Páni kluci* – dokonce přeložit do češtiny. Byl jedním ze spoluautorů *Tajemství oranžové kočky* a nepochopil, proč kvůli mně nesměl po srpnu 1968 v Moskvě vyjít její ruský překlad.

Když jsem byl s dalšími pracovníky Albatrosu na studijním zájezdu v Moskvě v roce 1975, seděl jsem jednou odpoledne v kavárně s básníkem Sergejem Orlovem, a najednou se tu objevil Sergej Baruzdin: vysoký, štíhlý, až hubený, maličko nahrbený, jak byl zvyklý sklánět se k těm, kteří byli menší než on, s výraznou hlavou a zkoumavýma, trochu zádumčivýma očima. Řekl mi: Co děláš zítra? Pojeď se mnou do Peredělkina... Souhlasil jsem, a tak si mě na druhý den vyzvedl z jakéhosi sezení v Domě dětské knihy a odvezl si mě na svou daču ve spisovatelském letovisku Peredělkino. A nejenom na daču, ale i k blízkému hrobu jeho nedávno zemřelé ženy. Byl podzim, vítr házel přehršle hnědnoucích a žloutnoucích listů na okenní tabule, rychle se snášel soumrak, pili jsme koňak a zajídali ho salámem, prohovořili jsme celou noc. A nejen prohovořili, Sergej mi většinou recitoval verše, které psal, když mu umírala manželka, aby vydržel děs z tohoto postupného umírání.

Ale nakonec jsem naši rozpravu přece jen zaznamenal, ačkoliv neprobíhala podle nějakých regulí, nýbrž útržkovitě a na přeskáčku (a něco k ní lze najít i v jeho dopisech).

Bylo to už několik let po vpádu „bratrských“ tanků do Československa, ale na toto téma jsme nehovořili, bylo (a zůstalo podnes) pro mne, pro nás příliš bolavé. Raději jsem se vrátil k Baruzdinově

úloze při osvobození Prahy v květnu 1945, neboť – málo platné – tehdy ruští vojáci osvědčili svoji udatnost bez ohledu na to, že úmluvy světových politiků už předem naši svrchovanost znovu pohřbily.

„Každý spisovatel má ve svém životě období, které je spjato s jeho formováním jakožto člověka i jako budoucího autora. Pro mne byla takovým zážitkem válka... Válka začala, když mi bylo čtrnáct let, v patnácti jsem se zúčastnil obrany Moskvy. V posledních letech války jsem byl rozvědčíkem 113. zvláštního výzvědného dělostřeleckého oddílu. Když jsme dobyli Berlín, vydali jsme se na Dráždany s prvním ukrajinským frontem, kterému velel maršál Ivan Sergejevič Koněv, ale nedošli jsme až do Dráždan, jak jsme původně zamýšleli. Rychle jsme se obrátili k československým hranicím a za armádou maršála Rybalka jsme spěchali na pomoc povstavší Praze. Tyto dny si budu pamatovat po celý svůj život. Předtím v Německu jsme byli v zemi nepřítele a prostě jsme plnili své bojové úkoly. Když jsme však přešli hranice, dostali jsme se do naprosto neobvyklé situace. Na jedné straně válka neustále pokračovala, avšak na druhé straně nás tady přivítalo nadšení a přátelská objetí...

Jeli jsme celou noc a ještě půl dne /přesně tyto údaje se dočteme i v Baruzdinově knize/, téměř jsme nezastavovali. Tak jsme spěchali, že jsme se ani nedověděli, že Moskva už slaví Den vítězství. V Praze ještě pokračovaly pouliční boje. Ty nejtěžší, tiché boje, při nichž po tobě nepřítel střílí z oken a z půd, ze sklepů... zákeřně. Rybalkova armáda přišla včas. My až po ní. Devátého května svobodná Praha jáসা.

Ale tím pro mne válka neskončila – ještě do 14. května jsme bojovali v českém pohraničí se Schörnerovou armádou, která se chtěla probít k Američanům, procésávali jsme lesy. Pak jsme několik měsíců žili v různých místech Československa, především v Nebušicích u Prahy, a při svých návštěvách československého hlavního města jsme už viděli Prahu veselou, šťastnou, radostnou. Z ulic byly odstraněny barikády a smutek těžkých dnů přešel...

Potom jsme ještě nějakou dobu byli na Slovensku, poblíž Banské Bystrice. Byly to i pro nás skutečně nezapomenutelné měsíce, které se shodovaly i s nádherným přírodním obdobím, plným kvetoucích jablek a třešní.

Ostatně dost podrobně o tom píši v románu *Opakování cesty*, vydaném v roce 1964. A do určité míry také v novele *Věřit a nezapomínat*, zařazené do knihy *Povídky o ženách* z roku 1975. Třebaže jsem *Opakování cesty* psal v první osobě a hlavního hrdinu románu jsem nepojmenoval, neznamená to, že je to moje přesná autobiografie. Je to spíš zachycení části života mého pokolení, lidí, kteří narukovali do války jako chlapi a vyšli z ní víceméně dospělí. Ano, vrátili jsme se zralí, i když jsme neprošli obvyklou školní výukou a nesložili maturitu... Román jsem psal dlouho – přibližně dvanáct let, protože jsem si byl vědom odpovědnosti, kterou mám před svými spolubojovníky z fronty, před těmi, kteří došli do vítězného roku 1945, i před těmi, kteří se toho okamžiku nedožili...

Mám-li mluvit o tématu románu, myslím, že je mohu v krátkosti charakterizovat asi takto: proč vlastně člověk žije na světě, žije-li pouze pro sebe, pro své osobní blaho, nebo žije-li proto, aby něco udělal pro jiné lidi, aby někomu přinesl radost, aby někomu přinesl štěstí. To je hlavní myšlenka *Opakování cesty*... A s ní souvisejí i všechny ostatní motivy, například motiv života a smrti nebo motiv citového vztahu...

Po válce jsem byl u vás nejednou a vždycky jsem se snažil projít nebo alespoň projet místa, která jsem znal z pětačtyřicátého roku. Naposledy to bylo loni. A ještě jednu věc bych chtěl dodat: za svůj život jsem od sovětské vlády dostal třináct vyznamenání; z nich si zvláště cením tři – vojenských medailí Za obranu Moskvy (tehdy mi bylo patnáct let), Za dobytí Berlína a Za osvobození

Prahy. To byla moje cesta a životopis mého mládí... Možná, že právě tyto zážitky mě přivedly k literatuře pro mládež.“

Začal jsi psát až po válce?

„Psát jsem začal brzy. Přesněji řečeno, nešlo ještě o literární tvorbu, nýbrž o cosi, co bych nazval grafomanskými pokusy. To mi bylo deset jedenáct let. Mé výtvary dokonce otiskovali. Potom jsem se s pomocí Naděždy Konstantinovny Krupské dostal do literárního studia Moskevského domu pionýrů. Takže mým prvním učitelem byla N. K. Krupská – a zůstává jím dosud. V Domě pionýrů jsem poznal Gajdara, Maršaka, Kassila, Grigorjeva, Michalkova... Našimi bezprostředními pedagogy byli Věra Ivanovna Kudrjašová, která podnes vede literární studio Moskevského paláce pionýrů, teď ovšem v překrásné nové budově na Leninských horách, Věra Vasiljevna Smirnovová, nyní známá kritička, jejíž práce má velkou autoritu, a Ruvim Isajevič Frajerman, výborný spisovatel, autor nesmrtelné knihy *Divoký pes dingo aneb Příběh o první lásce*...“

Tohle všechno jsem zobrazil ve svém románě, jehož ‚dětská‘ i ‚dospělá‘ varianta vycházejí v dalších a dalších vydáních nejen v Sovětském svazu, ale i v zahraničí. Osud vypravěče – bezejmenného hrdiny románu – je totiž můj osud, osud autora.“

Napsal jsi řadu básnických a prozaických knih pro děti i pro dospělé...“

„Mé knihy byly vydány v padesáti pěti jazycích v celkovém nákladu asi třicet sedm miliónů výtisků. V češtině a slovenštině vyšla má prvotina *Kdo vystavěl dům* v roce 1954 – a tu skutečně nepovažuji za nejlepší. O deset let později přeložili na Slovensku knížku *První písmena*, která už mě jako autora reprezentuje lépe. Ale dopisy od československých čtenářů, kteří umějí rusky, dostávám neustále...“

Jsi také autorem literárních portrétů sovětských spisovatelů...“

„Máš na mysli mou knihu *Poznámky o dětské literatuře*, která vyšla loni. Nechci se plést do řemesla kritiků a literárním vědcům. Cíl téhle knihy je jiný. Jsou to poznámky praktika – především otce, který vychoval dvě děti s pomocí nejlepších děl dětské literatury a kterému samozřejmě nejsou lhostejné problémy výchovy budoucího pokolení. A jsou to i poznámky literáta, který pro děti psal a píše – něco se zdarem, něco i s menším úspěchem.“

K tomu bych chtěl dodat, že jsem se i sám jako dítě učil z knih Gajdara a Maršaka, Čukovského i Michalkova, Barto a Plišvina, Kassila a Žitkova... Poznámky o dětské literatuře vznikaly osmáct, snad dvacet let a zachycují v nich lidské i tvůrčí profily klasiků sovětské dětské literatury, dospělé spisovatele, kteří vydávají dětské knihy, spisovatele různých pokolení a různých národností.“

Knih je věnována Lajné Ričardovně Baruzdinové – tvé zemřelé ženě...“

„To věnování je svědectvím její úlohy v mém osudu. Co k tomu mohu dodat? Byla Estonka, dcera starého dobrého komunisty R. T. Vennikase, druha a spolupracovníka známého revolucionáře Viktora Knigiseppa. Zúčastnila se Velké vlastenecké války od roku 1941 až do konce, prošla cestu od Smolenska do Moskvy a zpět do Königsbergu a pak do Port Arturu. Tam se v roce 1945 ve vojenské nemocnici narodila naše Světka. A po válce Lajné Ričardovna pracovala. Prožila těžké roky, jako my všichni. Nejdřív byla písařkou, potom složila maturitu, potom vystudovala Moskevskou státní univerzitu a stala se redaktorkou nakladatelství Dětskaja literatura (tehdejší Dětgiz)...“

Mnozí dětští i ‚neděťští‘ spisovatelé na ni v této její funkci s láskou vzpomínají. Dosud, i po jejím odchodu, vycházejí v našem Dětgizu (tak už jsme si zvykli nakladatelství nazývat) knihy, které redigovala. Pro mne nebyla pouze mou ženou, bojovým druhem za války, ale také tou nejhlavnější redaktorkou.“

Každou svoji řádku, vydanou či nevydanou, jsem Ljusje ukazoval (říkali jsme ji rusky Ljusjo, ale její estonské jméno Lajné zní krásněji; znamená Vlňa)... Věř mi, že i teď, ačkoliv uplynul víc než rok od její smrti, je mi zatěžko o tom hovořit. Všechny verše, které jsem pro Ljusju napsal

a které jsem ti dneska recitoval, byly otištěny. A doufám, že sbírka těchto veršů vyjde v nakladatelství Současník v roce 1977.“

Připomínám si onen zářijový den, den podzimně zbarvených bříz, kdy jsme se Sergejem Baruzdinem stáli nad Ljusjiným hrobem. A znovu slyším jeho slova: „Jsem z lidí, kteří mohou mít v životě jenom jednu lásku...“

Sergej Baruzdin se narodil 22. července 1926 v Moskvě (některé prameny uvádějí mylně, že v Petrohradě), tam zemřel 4. března 1991.

Myslím, že je čas na klasobraní z Baruzdinových dopisů...

Z DOPISŮ SERGEJE BARUZDINA

„21. listopadu 1961

Drahý Zdeňku!

Plním slib, který jsem Vám dal – posílám Vám seznam našich dětských časopisů s adresami i se jmény jejich šéfredaktorů.

Budu rád, jestli se Vám bude hodit.

Srdečný pozdrav Františku Tenčíkovi i Vaší manželce!

Všechno dobré!

Sergej Baruzdin

tajemník vedení Svazu spisovatelů RSFSR“

„Drahý příteli!

Dostal jsem Váš dopis. Vřelý dík za knihu!

Plním Vaši prosbu – posílám Vám několik knih našich mladých básníků, které vyšly v Dětgizu, Dětském světě a Sovětském Rusku.

Myslím, že v nich najdete verše, které se budou hodit pro *Zlatý máj*!

Přeju Vám všechno nejlepší!

Srdečný pozdrav všem soudruhům v redakci!

Váš

Sergej Baruzdin

13. března 1962“

/Moskva, 26. 12. 1962/

„Milý Zdeňku!

Srdečně zdravím Vás, Dagmaru, Tenčíka a všechny spolupracovníky časopisu u příležitosti nastávajícího Nového roku 1963! Přeji vám všem hodně štěstí, radosti a úspěchů!

Váš

S. Baruzdin“

„6. ledna 1965, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuji Vám za dopis a za výtečný návrh – zúčastnit se práce na kolektivní detektivní pohádce *Tajemství oranžové kočky*. S potěšením se pokusím v navrhovaném kolektivu autorů zastupovat Sovětský svaz.

Překlady prvních třech kapitol pohádky bych měl samozřejmě rád v ruštině.
Z celé duše pozdravuji Vás, Vaši rodinu a všechny dobré přátele ve *Zlatém máji*
s nastávajícím Novým rokem 1965! Všechno nejlepší!

Váš
S. Baruzdin“

„10. února 1965, Moskva

Milý Zdeňku!

Dostal jsem Váš dopis a první kapitolu dobrodružné povídky. Budu přemýšlet o své čtvrté a zároveň čekat druhou a třetí kapitolu. Doufám, že mi je pošlete neprodleně.

Zároveň se svou kapitolou Vám pošlu autobiografické a bibliografické údaje. Zdá se, že dřív je nepotřebujete. Je to tak?

Ptáte se mě, co si myslím o současné pohádce pro děti?

Nejsem v tomto oboru specialista, přestože jsem pro naše děti napsal tři pohádky ve verších – *Pohádku o tramvaji*, *Pohádku, která nemá konec* a *Starého moskviče Vasilije Fomiče*. První z těchto tří pohádek mám osobně nejraději, ale mohu říci, že všechny ty tři pohádky jsou současné. Jako čtenář mám velice rád současné pohádky, ať už jsou psány pro děti nebo pro dospělé. Domnívám se, že u nás máme v této oblasti úspěšná díla. Připomenu alespoň *Tři tloušťky* Jurije Oleši, *Dobrodružství kapitána Vrungela* od Andreje Někrasova, *Nové příhody starého džina* od Lazara Lagina nebo krátké pohádky Felixe Krivina.

Přesto mi – jako mnoha jiným – není úplně jasné, co ta současná pohádka je. Někteří z našich autorů berou za její základ motivy z ruských lidových pohádek a naplňují je soudobým obsahem. Jiní používají motivy klasických pohádek západních (v duchu Andersena). A ještě další si vymýšlejí něco zcela osobitého.

Skoro se domnívám, že současná pohádka pro děti by měla čerpat z tradic lidové tvorby, a tudíž z tohoto hlediska by závazně měla mít určité národní rysy. Pokud jde o pohádkové postavy, mohou to být jak lidé, tak zvířata, jak stroje, tak přírodní jevy, jenže by měly mít zcela závazné rysy dnešních dnů. Dodávám ještě, co považuji za velice důležité: současná pohádka pro děti by měla samozřejmě obsahovat současné myšlenky a ideály.

To jsou některé mé názory na současnou pohádku. Jestli se Vám zdá, že si zasluhují pozornost, můžete je využít ve vaší diskusi.

Přeji Vám všechno nejlepší!

Pěkný pozdrav Vaší milé rodině i všem soudruhům!

Váš
S. Baruzdin“

„25. IV. 65

Milý Zdeňku!

Srdečně Vám blahopřeji k Prvnímu máji a ještě víc s památným dnem pro nás všechny, s dvacetiletím vítězství!

Rukopis druhé kapitoly jsem obdržel! Čekám třetí. A hned budu psát čtvrtou.

Všechno nejlepší!

Váš
S. Baruzdin“

/2. srpna 1965/

„Milý Zdeňku!

Plním Vaši výzvu – posílám Vám čtvrtou kapitolu našeho kolektivního díla. Jak se mi podařila, to ovšem nemohu posoudit já. Řeknu pouze, že jsem se v té kapitole pokusil na jedné straně pokračovat v dalším zašmodrchání syžetu a na druhé reagovat na některé časové předzvěsti, které se podle mého neobjevily ve druhé a třetí kapitole Yoshitoma Imaeho a Pierra Gamarry.

Uvidíte a rozhodnete se!

Teď pokud jde o životopis a o bibliografii, o což jste mě žádali.

Navrhoval bych obé v takovéhle krátké variantě:

Sergej Baruzdin je autor románu *Opakování cesty* a také více než padesáti knih pro děti a mládež. Tyto knihy vycházely v dalších vydáních v Sovětském svazu i v zahraničí: jejich náklad převyšuje 18 milionů výtisků ve 40 jazycích národů SSSR i cizích zemí. Knihy Sergeje Baruzdina vyšly i v Československu – v češtině i slovenštině.

Sergej Baruzdin se narodil v Moskvě roku 1926. Ve válečných letech byl voják-rozvědčík. Zúčastnil se bojů za osvobození Polska, o dobytí Berlína, za osvobození Československa. Po válce vystudoval Moskevský literární institut Maxima Gorkého.

Podle mne to stačí.

Z celé duše Vám, Vaší milé rodině a soudruhům z redakce přeju všechno nejlepší!

Upřímně Váš

S. Baruzdin“

„3. srpna 1965, Moskva

Milý Zdeňku!

Nezlobte se proboha na mě: včera jsem Vám poslal čtvrtou kapitolu povídky (kvůli urychlení přes Zahraniční komisi Svazu spisovatelů SSSR).

Důvodem malého zdržení byla neočekávaná služební cesta od *Pravdy* na Kamčatku, která mi vzala celý měsíc. A právě v té době jsem od Vás dostal třetí kapitolu...

No, čert to vem. Důležité je, že jsem ji napsal. A ještě důležitější, aby se Vám líbila.

Napište mi, ano?

Pozdravuji Vás i všechny přátele v redakci!

Váš

S. Baruzdin“

„18. srpna 1965, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuji Vám za dopis! Budu velice rád, jestli ruská, sovětská kapitola našeho kolektivního díla nezarmoutí redakci *Zlatého máje* a jeho čtenáře. Ostatně, až si mou kapitolu přečtete v překladu, napište mi. Dobře? Znáť Váš úsudek o mé kapitole je pro mne, jak jistě chápete, zvlášť důležité. Vždyť nikdo jiný z nás, ale právě Vy jste si to všechno vymyslel.

Ptáte se, jak vyhlíží záležitost s časopisem *Dětskaja literatura*. Vyhlíží dobře, Zdeňku, jestli nepočítám, že mně osobně to teď uzmulo dva měsíce práce a života. Krátce řečeno, ubránil jsem se místu vedoucího redaktora toho časopisu, z čehož se šíleně raduju...

No, a redaktorem bude velice dobrý spisovatel, můj dobrý přítel i člověk Sergej Petrovič Aleksejev. Časopis začne vycházet 1. ledna a chudák Serjoža Aleksejev už se do toho docela zamotal a upoutal...

O konferenci o problémech dětských časopisů v Moskvě. Hovořil jsem dneska s Vladimírem Borisovičem Lomejkem – zástupcem předsedy Komitétu mládežnických organizací SSSR. A ještě s řadou pracovníků Komitétu. Vyplynulo z toho, že pozvánky k účasti na konferenci byly zaslány na mládežnické organizace. Analogicky v Československu na ÚV Svazu československé mládeže. A samotný V. B. Lomejko i ostatní pracovníci Komitétu říkají, že Zdeněk Slabý a jeho *Zlatý máj* by se určitě měli konferenci zúčastnit. Ale na každý pád se, Zdeňku, spojte s vaším ÚV SČM. Doufám, že se s Vámi uvidím v září v Moskvě.

Na shledanou!

Srdečný pozdrav Vaší rodině i Vaší redakci!

Váš

S. Baruzdin“

„21. února 1966 – Moskva

Milý Zdeňku!

Dostal jsem Váš dopis. Děkuji!

Posílám Vám čtyři fotografie – na výběr. Podle nich je možné udělat i karikaturu, jestli je to nutné. Bohužel sám teď nemám po ruce ani jednu karikaturu, ačkoliv mě kreslili bezpočtukrát...

Jsem rád, že moje kapitola vyjde ve čtvrtém čísle. O Vašich úpravách v ní vím a nevádí mi ani trochu. Budu letos jako v minulých letech dostávat *Zlatý máj*? Samozřejmě bych si to velice přál.

Dostal jste moji *Jedli*?

Z celé duše Vám přeji všechno nejlepší!

Upřímně Váš

S. Baruzdin“

„19. března 1966, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuji Vám za přátelský dopis!

Hovořil jsem s V. G. Kompanijcem. Řekl, že zasedání redakční rady sborníku *Děti světa* bude, zdá se, až ve druhé polovině roku, o čemž, jak pravil, Vám napsal. Pokud jde o *Tajemství oranžové kočky*, nakladatelství Dětská literatura od Vás a ze *Zlatého máje* čeká rukopis, jakmile bude celkově dokončen. Přitom V. G. Kompanijec dodal, abyste rukopis poslal na jeho jméno.

Jménem redakční rady časopisu *Dětská literatura*, mladšího bratra *Zlatého máje*, Vás velice prosím, abyste nám napsal tři-čtyři stránky o *Tajemství*, kde byste uvedl, jak se zrodila ta idea, jak a s čí pomocí se uskutečnila, kdo jsou autoři jednotlivých kapitol atd. Doufám, že naší prosbě vyhovíte. Ano?

Nyní je v Moskvě skupina československých dětských spisovatelů, mezi nimi B. Říha a R. Moric. Včera jsme se s nimi setkali v Domě družby. Podle mého to byl velice zajímavý a prospěšný rozhovor.

Můj život je teď těžký. Od ledna mě zotročili na redigování časopisu *Družba národů*. Uvítl jsem v něm...

Přeju Vám všechno nejlepší, drahý Zdeňku!

Srdečný pozdrav Vaší rodině a všem společným přátelům a známým!

Váš

S. Baruzdin“

„10. května 1966, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuju Vám za stať pro *Dětskou literaturu* a za čtvrtou kapitolu *Tajemství oranžové kočky*. Zdá se, že 4. číslo *Zlatého máje* se co nejdříve objeví. Doufám, že mi je pošlete...

Vaši stať jsem předal vedoucímu redaktorovi *Dětské literatury* Sergeji Petrovičovi Aleksejevovi. Dneska mi sdělil, že stať vyjde v jednom z nejbližších čísel časopisu.

Teď mám k Vám (osobně!) ještě jednu prosbu: napište, prosím, pro mou *Družbu národů* jednu-dvě stránky o *Zlatém máji*. Bylo by dobré, kdybyste položil důraz na kontakty Vašeho časopisu se sovětskými spisovateli, kritiky, časopisy atd. atd. Dobře? Pro nás je to velice důležité. Čekám!

Z celé duše blahopřeji Vám, Vaší rodině a všem společným přátelům a známým ke všem našim společným květnovým svátkům!

Přeji Vám všechno nejlepší!

Upřímně Váš

Sergej Baruzdin“

„14. května 1966, Moskva

Milý Zdeňku!

Dostal jsem 4. číslo *Zlatého máje*. Děkuji!

Jenom jestli jste nevěnovali v časopise příliš mnoho místa mé osobě? Interview o současné pohádce i stať O. Reznika s fotografií a ještě kapitola... Dokonce jsem pocítoval jakousi nevolnost...

Z celé duše Vám děkuji, přeji Vám všechno nejlepší a, jak už jsem Vám psal, čekám od Vás poznámky pro naši *Družbu národů*.

Upřímně Váš

S. Baruzdin“

„8. srpna 1966

Milý Zdeňku!

Srdečný dík za dopis a informaci o *Zlatém máji*! Vyjde u nás v příštím čísle *Družby národů*.

Čekám Vás v Moskvě!

Brzy na shledanou!

Váš

S. Baruzdin“

„1. října 1966

Drahý Zdeňku!

Nevím, proč jsem už hrozně dávno nedostal *Zlatý máj*. Naposledy jsem dostal číslo 6. Neměla už po něm vyjít čísla 7 a 8?

Kdy se chystáš do Moskvy?

A vůbec, co je nového?

Přeju Ti všechno nejlepší.

Srdečný pozdrav Tvé rodině a všem soudruhům v redakci!

Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

„21. listopadu 1966

Milý Zdeňku!

Promiň, prosím, že odpovídám opožděně na Tvůj dopis: právě jsem se vrátil z Kyjeva ze sjezdu spisovatelů Ukrajiny.

Zítرا Ti pošleme všechna poslední čísla *Družby národů*, ve kterých podle mého najdeš ukázky z poslední tvorby sovětských básníků. Především se podívej do čísla 10 na výběr Moskva – Praha – Bratislava. Myslím, že tam něco je...

Pokud jde o naši společnou pohádku, samozřejmě souhlasím s tou variantou, která vyšla ve *Zlatém máji*. Dej bůh, aby V. G. Kompanijec a soudruzi z *Dětské literatury* ji přijali...

Srdečný pozdrav Tobě z naší redakce a od mé rodiny!

Tvůj

S. Baruzdin“

/21. prosince 1966/

Milý Zdeňku!

Tebe i celou Tvoji rodinu srdečně a něžně zdravím v nastávajícím Novém roce 1967 všichni Baruzdinové“

„9. března 1967, Malsevka

Milý Zdeňku!

Proboha, nezlob se, že odpovídám na Tvůj dopis s takovým zpožděním. Ale právě v ten den, kdy jsi ho posílal – 19. února – jsem odejel na dovolenou a skrývám se před službou, před *Družbou*... v podmoskevských malsevských místech a pokouším se něco psát...

O Tvém dopise mi řekla žena (vzpomínáš si na mou Ljusju?) a přečetla mi ho po telefonu. Teď už jsem odtud zavolal do redakce a požádal, aby Ti poslali 12. číslo naší *Družby*... Možná jsi je dostal dříve, nežli tenhle můj dopis.

Pokud jde o *Kočku* a její osud v Dětgizu, ničemu vážně nerozumím. Hovořil jsem už s K. F. Piskunovem a s V. G. Kompanijcem i s B. I. Kamirem (tedy se všemi vedoucími pracovníky Dětgizu) nejednou, ale oni něco zatajují. Jestli se vydám inkognito do Moskvy, pohovořím s nimi ještě a ještě. Ale domnívám se, že bys měl tentokrát napsat nedlouhý dopis Konstantinu Fedorovičovi Piskunovovi – řediteli nakladatelství Dětskaja literatura, dříve Dětgiz, protože on je člověk rozumný a moudrý. Připomeň mu rozhovor s V. G. Kompanijcem a také to, že české vydání už vychází; a chystá se v SRN, Itálii, Polsku, Jugoslávii. Já za sebe ještě jednou kvůli *Kočce* za Konstantinem Fedorovičem zaběhnu. Asi tak za dva tři dny budu v Moskvě a udělám to. Ale ať počítám – raz-dva-tři –, jak počítám – čtyři-pět-šest – musíš poslat dopis právě Piskunovovi. Tím také připomeň mně a mé rozhovory o naší práci a o jejím osudu v ruském znění...

Posílám Ti dvě své poslední knížečky. Budu rád, jestli se do nich podíváš –

Srdečně pozdravuju Tebe, Tvou rodinu a redakci milého mému srdci!

Tvůj

S. Baruzdin“

„13. dubna 1967, Moskva

Drahý Zdeňku!

Promiň, že opožděně odpovídám na Tvůj dopis z 24. března, ale poslední dva měsíce jsem se skutečně skrýval na dovolené, a teprve včera jsem se vrátil do Moskvy a – běda! – už jsem se vydal do redakce...

S V. G. Kompanijcem ohledně *Kočky* jsem hovořil včera. On všechno slíbil, ale já jsem pochopil, že je to málo, a dnes jsem měl obšírný rozhovor s K. F. Piskunovem (jestli se obáváš mu napsat, tak jsem se rozhodl, že nemám co ztratit). Ukázalo se, že rozhovor byl k něčemu, neboť K. F. P. o rukopisu věděl jenom z doslechu. Jako člověk dělný, okamžitě si dal předložit rukopis a všechno se dověděl. Existuje jeden posudek, celkově kladný, ale doporučující jakési čistě redakční dopracování (text mají pouze česky). Právě teď mi K. F. telefonoval a řekl, že dal příkaz, aby se celá záležitost vyřešila v co nejkratší době, a předem slibuje řešení kladné. Nyní po rozmluvě s K. F. bude i pro mne snazší ten rukopis Dětgizu připomínat. Doufám, že všechno bude v pořádku. Jestli tedy *Kočka* vyjde někde v knižní podobě, prosím Tě, měj mě na paměti. Chtěl bych mít všechna vydání toho románu. Pokud jde o vydání české ‚zlatomájové‘, to jsem si už svázal a zaujalo svoje místo na mé knižní polici, kterou znáš...

Z celé duše Ti přeju všechno nejlepší.

Jsem rád, že se Ti líbily moje knížky.

Tvůj

S. Baruzdin“

„3. června 1967, Moskva

Milý Zdeňku!

Díky Ti za dopis a za Tvou knížku! Z celé duše blahopřeji!

Nezlob se, prosím, že tak činím opožděně, ale u nás probíhal sjezd, jak asi víš, a i nyní ještě všechny starosti neskončily, obzvláště pro mne...

Posílám Ti další – sedmé – vydání *Opakování cesty*. Jestli jsi to nečetl (bohužel jsme se k rozhovoru o tom nedostali ani v Moskvě, ani v Praze), podívej se na to. Je tam i Praha z pětatyřicátého...

Přeju Ti všechno nejlepší!

Pozdravuj doma!

Jsem velice rád, že budeš v srpnu v Moskvě. Ale my s Lajné Ričardovnou se chystáme v ten čas odejet. Oznam příjezd, prosím, hodně brzy. Možná, že se Tvůj termín posune, nebo náš? V každém případě bych to velice chtěl udělat tak, abychom se viděli.

Tvůj

S. Baruzdin“

„11. října 1974, Moskva

Vážení soudruzi ‚zlatomájovci‘!

Děkuji Vám za vzpomínku, za dopis i pozvání, abych se zúčastnil ankety pro *Slovník spisovatelů!*

Rád plním Vaši prosbu: posílám Vám odpovědi na otázky, fotografii a jednu ze svých posledních knížek *Divy*, ze které si můžete sami vybrat prózu nebo verše v délce, jakou potřebujete. Pokud jde o konfesi, ta je podle mne do značné míry obsažena v mých odpovědích na Vaše otázky.

Kdo by podle mého ještě měl být zařazen do *Slovníku*?

Neodvažuji se být soudcem ve světové dětské literatuře,

Ale ze sovětských dětských spisovatelů bych radil neopomenout Vladislava Krapivina (Sverdlovsk), Grigore Vieru a Spiridona Vangeliho (Kišiněv), Jakova Pinjasova (Saransk), Leonida Kulikova (Kurgan), Jevgenije Fejerabenda (Sverdlovsk), Georgije Ladonščikova, Ljudmilu Matvějev, Sergeje Kozlova (Moskva).

Ostatně jistě je sami znáte.

Přeji Vám všechno nejlepší!

Váš

S. Baruzdin

/Z odpovědi na otázky dotazníku: /

Speciálně kritikou dětské literatury jsem se nikdy nezabýval. Ale často jsem psal a píši v tomto „žánru“, reaguju na dobré i špatné knížky pro děti. Takových recenzí existuje hodně. A právě tolik jsem napsal i různých předmluv a doslovů...

S filmem a divadlem nemám žádné vztahy. Bojím se jich! I když některé moje věci se objevily na plátně – s mým vědomím, ale bez mé účasti. Například Sverdlovské studio filmů teď natáčí film podle mé povídky *Jednoduše Saša*...

V ústřední televizi mám už několik let na starost měsíční program Stánek s knihami. Pochopitelně v něm nezapomínám na spisovatele, kteří píší pro děti, ani na výtvarníky, kteří jejich knihy ilustrují.

Ze zahraniční dětské literatury jsem bohužel nepřeložil ani jednu knížku. Protože neznám (nebo špatně znám) jazyky. Ale hřešil jsem v dětské literatuře národů naší země, přeložil jsem tři knihy kirgizského spisovatele Šukurbeka Bejšenalijeva, jednu knihu spisovatele národnosti Komi Gennadije Juškova a nevelký cyklus veršů Ukrajince Gricka Bojka. Samozřejmě na základě podstročnicků. Ale s bezprostřední účastí autorů, neboť ti znají výborně ruštinu...

Chci dodat, že jsem se svého času na základě iniciativy *Zlatého máje* a především Zdeňka Slabého zúčastnil při vytváření kolektivní mezinárodní detektivky *Tajemství oranžové kočky*. Jak je známo, tento „unikát“ psali autoři z deseti zemí. Já napsal čtvrtou kapitolu. Je báječné, že tato knížka, zprvu zamýšlená jako žert, žije podnes a každoročně se vydává v různých zemích, jejichž představitelé, mezi nimi i hlavní vymýšlitel Zdeněk Slabý, měli podíl na jejím napsání. Docela nedávno jsem dostal vydání *Tajemství oranžové kočky* z Dánska a Japonska a v nakladatelství K. Thienemanns, které se nachází ve Stuttgartu (SRN), už ta kniha vyšla několikrát...

Literatura – samozřejmě včetně literatury pro děti – není sport, proto jsem se nezáúčastňoval žádných literárních „soutěží“. Vzpomínám si, že má první knížka *Kdo vystavěl dům* získala cenu v soutěži o nejlepší knihy pro děti. Ale to už je dávno. A stěží to bylo právem, beru-li v potaz dnešní pozice a kritéria, včetně svých kritérií vlastních. Už dlouho nedovoluji, aby tato knížka vyšla znovu, dokonce ani jednotlivé básně z ní nezahrnuji do výběrů ze svých prací...

Literaturou pro děti jsem začínal. Knížky pro děti jsem psal, píšu a budu psát. A současně jsem psal, píšu a budu psát pro bývalé děti, to znamená pro dospělé. Cožpak to není zákonitě: psát pro zítřejší dospělé a pro včerejší děti?“

„19. prosince 1975, Moskva

Milý Zdeňku!

Zaprve všechno nejlepší s nadcházejícím rokem 1976! Ať je ten rok pro Tebe dobrý, kladný, ať – proč trochu nesníť?! – vyřeší to, co se nevyřešilo dřív! Tak bych si přál, aby se to všechno vyřešilo!

Zadruhé Ti posílám slíbené 12. číslo naší *Družby národů*. Jak jsem slíbil, je v něm (podívej se na stranu 276) informace o Tvé knížce. I obálku jsme přetiskli.

Podívej se. A ukaž svým soudruhům v Albatrosu.

Konečně Ti posílám svoji knížku, která přestála mnoho trampot – *Poznámky o dětské literatuře*. Přečti si ji, prosím! Podle mého je dokonce i v této podobě ta kniha zajímavá. Možná stojí za to, aby se o ní povědělo ve *Zlatém máji*? Ostatně je v knize připomenut. A možná zaujme někoho v Československu a ve světě? Každopádně se na ni podívej, proči si ji a příležitostně mi porad, komu bych měl tu knihu poslat? Já to rád udělám, dokud budu mít nějaké výtisky...

Také u nás vyšla kniha Igora Motjašova *Autorita dobrého slova* (nakladatelství Dětskaja literatura, Moskva 1975). Je v ní hodně dobrých slov o Tobě, i když kniha, jak se mi zdá, poněkud trpí „přeinformativností“, a to nejen svým charakterem, ale i stylem...

Avšak bez ohledu na to Igor podle mého udělal velikou práci!

A taková kniha je moc potřebná!

Ty asi víš z tisku, že jsem byl v Československu koncem října – začátkem listopadu. V Bratislavě se konalo pravidelné setkání šéfredaktorů literárních časopisů socialistických zemí. Na jeden den jsem se vytrhl, zajel do Prahy a telefonoval jsem Ti (736162), ale bohužel jsem se nedozvonil. Bylo mi to líto.

V Praze jsem byl prvního listopadu. Nocoval jsem ve vašem tvůrčím sídle Dobříš. A ráno už jsem se vracel do Bratislavy ke „své“ delegaci, protože zpáteční lístky byly pro nás už dřív zajištěny z Bratislavy.

Škoda, že jsem se s Tebou nesetkal, třebaže v Praze i v mnohem klidnější Dobříši jsme na Tebe nejednou vzpomínali...

Škoda, ještě jednou škoda...

Vím, že vaše *Rudé právo* i *Pravda* o tom hodně psaly, a dokonce uveřejnily všelijaké veselé obrázky mé fyziognomie (bratislavská *Pravda*) očima mého bulharského přítele – nynějšího vedoucího redaktora *Septemvri* Andreje Germanova...

Ale přece jenom – škoda!

Škoda, že jsme se nesetkali...

Nezapomínej!

Na mne – a nezapomínej na naši *Družbu národů*, jejíž jedno číslo Ti posílám.

No a *Poznámky o dětské literatuře* si prohlédni a napiš mi...

Objímám!

Srdečný pozdrav Tvé rodině!

Vždycky Tvůj

S. Baruzdin“

„22. ledna 1976, Moskva

Milý Zdeňku!

Dávno jsem dostal Tvůj dopis – děkuju! – a hned jsem splnil Tvou první prosbu: poslal

jsem své tři poslední knihy do redakce *Zlatého máje*, mezi nimi i knížku *Poznámky o dětské literatuře*. Ale bohužel odpověď zatím nedošla...

Teď k Tvé druhé prosbě. Fotografie rád posílám. To je to nejjednodušší.

Pokud jde o Tvou anketu s otázkami pro noviny, jsem poněkud na rozpacích.

Na většinu základních otázek, které mi dáváš, najdeš odpovědi v knize *Poznámky o dětské literatuře*. Tu máš. Pravda, nejsou soustředěny na jednom místě, ale jestli si přečteš celou knihu, najdeš v ní odpovědi na všechny otázky. Dokonce i na tu poslední – o roli Lajné Ričardovny Baruzdiny v mém osudu. Právě jí je kniha věnována, a to není samozřejmě náhoda. Co k tomu mohu dodat?

Jestli budeš něco potřebovat, napiš, odpovím.

Zároveň Ti posílám právě vyšlou knihu o Leninovi. Sestavil jsem ji a napsal k ní úvod.

Podívej se na ni!

Dobře?

Srdečně a něžně Tě objímám a z celé duše přeji, aby všechno bylo dobré i u Tebe samotného i v Tvém domě!

Vždycky Tvůj

S. Baruzdin“

„4. března 1976, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuju Ti za vlídný dopis!

Jsem rád, že jsi dostal mé knížky. Kdoví, třeba bude něco někdy přeloženo v Československu.

Z knihy *Poznámky o dětské literatuře* můžeš vybrat cokoli, s jakýmikoli kráceními, podle svého. Žádná omezení z mé strany neexistují.

Na *Tajemství oranžové kočky* jsem nezapomněl. Něco dělám... Ale uvidíme.

Srdečně a něžně Tě objímám.

Nezapomínej.

Ostatně, možná *Zlatý máj* nezapomene, že nějakému Baruzdinovi v červenci udeří padesátka?

Vždycky Tvůj

S. Baruzdin“

„19. května 1976, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuju Ti za časopis s mými *Pány kluky!* (Čelověkami)

A já jsem sotva z nemocnice venku, poležel jsem si v ní déle než dva měsíce... Zase hrozila operace, ale sláva bohu, tentokrát se mi podařilo se jí vyhnout... No, a dál uvidíme...

Dneska jdu první den do práce.

Posílám Ti knížečku o sobě, která právě vyšla. Podívej se na ni!

Všechno nejlepší Tobě a Tvé rodině!

Pozdravuj všechny společné přátele a známé!

Tvůj

S. Baruzdin“

/Z EDIČNÍHO NÁVRHU NA ČESKÉ VYDÁNÍ KNÍŽKY PÁNI KLUCI:!

Na cyklu si velmi cením toho, jak Baruzdin v drobných příbězích umí dvojčata představit a vykreslit v prostředí rodiny a vesnice, jak tu akce střídá akce, jak zdánlivě prostými ději dovede jako by mimochodem říci leccos k otázkám výchovy v rodině, vztahu k práci a ke společnosti, k tomu, co je pro malé děti ze života jejich rodičů a prarodičů už „historií“, k otázce přestupku a jeho odčinění atd. Z těchto někdy lyrických, někdy anekdotických střípků vyvstává před čtenáři mozaika každodenního venkovského života a jeho morálky, podané bez moralizování. Jsem přesvědčen, že čtenář si dvojčata na první pohled oblíbí a že s jejich činy a myšlenkami bude konfrontovat sám sebe.

Nadto jde o prostředí, které samo o sobě má zejména pro městské dítě svou atraktivnost. Páni kluci jsou postavy současné, svérázné a osobité, jejich reakce mají ryze dětskou logiku, jejich příběhy jsou líčeny úsměvně, v jasných barvách, nekomplikovaně, mají však svůj mravní náboj.

K tomu musím kvitovat ex post, že autora knížky nezarazilo, že jsem z ní v českém překladu vypustil politické pasáže o Leninovi a podobně (v Sovětském svazu tehdy téměř závazné). Už chápal, že situace u nás po roce 1968 je odlišná. Ačkoliv se stále domníval, že návrat od „normalizace“ k normálu skuteční komunistická strana, vnímal citlivě bezpráví, jaké při svých návštěvách u nás (zejména v intelektuální sféře) viděl.

„3. června 1976, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuji Ti za laskavý dopis, za noviny *Mladá fronta* s mým interviewem, které mi předala N. S. Drozdova. Budu velice rád, jestli moji *Páni kluci* (Čelověki) v Tvém překladu vyjdou v Praze... To je nádherné!

Jak už jsem Ti psal, časopis *Sluníčko* s Tvými překlady *Pánů kluků* jsem obdržel v nemocnici. Díky! Z nemocnice jsem tentokrát odešel bez operace, i když pořád hrozí...

Ale i tak, jak se říká, sláva bohu!

A knížka Dalja Orlova o mně se Ti líbila? Jestli ano, tak možná o ní něco napíše *Zlatý máj*? A o mé knížce *Poznámky o dětské literatuře*, kterou máš?

Jak to máš se stranickými záležitostmi?

Velice bych si přál, aby se s Tebou všechno co nejrychleji urovnalo.

A vidět se musíme – v Moskvě nebo v Praze. Abych tak řekl, mám k tomu důvod, abych Tě seznámil se svou ženou – Rozou Michajlovnou Safarovou. Můžeš ji znát z *Literárních novin* /Litgazeta/. Doufám, že se v červenci stane Baruzdinovou...

Srdečně Tě objímám!

Srdečný pozdrav Tvé rodině!

Vždycky Tvůj

S. Baruzdin“

„25. března 1977, Moskva

Milý Zdeňku!

Děkuji Ti velice za 1. číslo *Zlatého máje* s mou kapitolkou o K. I. Čukovském v Tvém překladu.

Doufám, že budou následovat další?

Dostal jsi od Rozy fotografie, o které jsi žádal?

Protože já byl, běda, tehdy v nemocnici...

Včera jsem napsal do *Dětské literatury* G. K. Pěšehodové i A. A. Vinogradovovi dopis

ohledně ruského vydání *Tajemství oranžové kočky*. Všechno jsem objasnil, všechno jsem vypsal. Navrhl jsem jim dokonce překladatele z němčiny. Slíbil jsem, jestli to bude nutné, že o tom vydání promluví v nejvyšších sférách. Opravdu je už na čase!!! I o Tobě jako iniciátoru tohoto výtečného díla jsem všechno napsal...

Budeme věřit!

Srdečně a něžně Tě objímám!

Pěkné pozdravy Tvé rodině a všem společným českým a slovenským přátelům a známým!

Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

„30. července 1977, Peredělkino

Milý Zdeňku!

Jak žiješ?

Co práce?

Dávno jsem o Tobě nic neslyšel...

Pravda, pravidelně dostávám *Zlatý máj* s kapitolami ze své knihy, které jsi přeložil.

Nedávno jsem dostal čísla 3, 4, 5.

Vřelé díky!

Já bohužel pořád postonávám. Zrovna teď jsem právě vyšel z nemocnice, kde jsem proležel dva měsíce...

V minulém roce jsem prožil dvě velké události: překonal jsem hranici padesátky a oženil jsem se. Moje žena (Roza Michajlovna) je báječný člověk. Ostatně pracuje v *Lit. gazetě*.

Takhle je to se mnou...

Nezapomínej!

Srdečný pozdrav Tobě i Tvé rodině ode mne a od Rozy!

Objímám –

Vždy Tvůj

S. Baruzdin“

„23. října 1977, Peredělkino

Milý Zdeňku!

Dostal jsem dva Tvé dopisy, ale opozdil jsem se s odpovědí, protože jsem se velice chtěl dovědět něco konkrétního o osudech *Tajemství oranžové kočky* v Dětgizu. Ale běda, nic jsem se nedověděl. Mám dojem, že mají strach z autora první kapitoly... Dobře, počkáme a uvidíme. Budu pokračovat ve vyptávání...

Jsem rád, že k nám jedeš, ale lituji, že mineš Moskvu.

S kým by ses měl setkat?

Podle mého bys měl v Leningradu navštívit Dům dětské knihy a filiálku Dětgizu (Dětskaja literatura).

V Rize – nakladatelství Liesma. Vyhledej tam Jazepa Osmanise.

V Minsku Svaz spisovatelů a dětské nakladatelství.

Já bych s potěšením zajel na některé místo Tvého putování, ale bohužel nejsem zatím příliš pohyblivý. Sotva se zmatořuju z mnoha svých bolístek...

Ano, v Minsku rozhodně vyhledej Edi Ohněčvět. Ta Ti pomůže.

No, zatím Tě srdečně objímám!

Vřelý pozdrav Tobě i Tvému domu ode mne a od Rozy!
Tvůj
S. Baruzdin“

„7. prosince 1977, Peredělkino

Milý Zdeňku!

No, jak se Ti putovalo po naší zemi? Byl jsi se zájezdem spokojen?

Jak bylo v Leningradu, Minsku, v Rize?

V těchto dnech jsem dostal osmé číslo *Zlatého máje* s mým Nosovem. Díky!

Ostatně, nemohl by mě *Zlatý máj* pozvat s ženou na několik dní do Prahy? Vždyť už jsem jejich dlouholetý a pravidelný autor...

Příležitostně se přeptej, prosím Tě!

Měl jsem možnost zajet k vám s delegací, ale příznám se, že jsem odřekl: program byl příliš oficiální a taky delegace mi příliš nevyhovovala...

Napiš mi časem!

Využívám této příležitosti, abych z celé duše už předem poblahopřál Tobě a Tvé rodině, všem starým přátelům v Albatrosu a *Zlatém máji* k nadcházejícímu Novému roku 1978 a popřál vám všem štěstí a pohodu!

Objímám Tě!

Vždycky Tvůj

S. Baruzdin“

„Milý Zdeňku!

Šťastný Nový rok!

Přejeme v novém roce 1978 štěstí, zdraví, radost v životě, tvůrčí úspěchy!

Družba narodov

Nemáš nějaké nové knihy pro náš Nurek?

Jestli máš, pošli se svým autogramem.

Dobře?

Tvůj

S. Baruzdin

Peredělkino, 27. XII. 77“

„21. března 1978, Peredělkino

Milý Zdeňku!

Odpust mi proboha, že s takovým opožděním odpovídám na Tvůj dopis. Teprve dneska jsem šel do práce po nemocnici, kde jsem si poležel dva a půl měsíce...

Pozvání od Jiřího Lapáčka pro mne a Rozu, zdá se, došlo. Takže je dobře možné, že se v dubnu objevíme v Praze. Budeš tam?

Ano, přečti si ve 3. čísle *Družby národů* román Jurije Trifonova *Starík* (Starik).

Tvůj rukopis, nejsi-li proti, si napřed přečteme s Tatjanou Iljiničnou Mironovou. Ona je v naší zahraniční komisi konzultantka československé literatury. Myslím, že ji znáš?

Potom budeme řešit, co a jak.

Každopádně doufám, že se brzy uvidíme!

Srdečný pozdrav ode mne a Rozy Tobě a Tvému domu!

Objímám!

Upřímně Tvůj
S. Baruzdin“

„13. května 1978, Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Posílám Ti fotografie. Nesuď mě přísně za jejich kvalitu: jako fotograf jsem amatér...
Ještě jednou Ti děkuji za vřídlost a pohostinnost!
Srdečný pozdrav ode mne i od Rozy Tobě, Dáše a Pětovi!
Vyříd' pozdravy všem společným přátelům a známým!
Objímám!
Upřímně Tvůj
S. Baruzdin“

„11. října 1978, Peredělkino

Milý Zdeňku!

Telefonoval jsem Ti 7. října, jak jsme se dohodli, a nejdříve, dokonce večer, ale bohužel bezvýsledně. Tvůj telefon nereagoval.
Velmi lituju, že jsme se tentokrát téměř nezahledli.
Velmi!
Nebo jsi měl tolik práce?
Nebo byl náš program příliš přeplněný?
V každém případě u mne zůstal jakýsi hořký pocit.
My s Rozou srdečně pozdravujeme Tebe i Dášu!
Pozdravuj Jiřího Lapáčka!
Objímám!
Upřímně Tvůj
S. Baruzdin
Děkuji Ti za knížku pro Nurek. Dáme o ní zprávu v 12. čísle DN.“

„26. prosince 1978

Drahý Zdeňku!

Posílám Ti číslo 12 naší *Družby národů*, ve kterém je zpráva o Tvém daru našim spřízněným Nurečanům (str. 277 – 279).
Co nového?
Vyjdou některé mé materiály ve *Zlatém máji*?
Posílám Ti srdečný novoroční pozdrav a přání toho nejlepšího!
Vyříd' poklonu svému domu!
Objímám!
Tvůj S. Baruzdin“

„24. prosince 1979, Peredělkino

Milý Zdeňku!

Jak žiješ, jak se máš?
Nezapomněl jsi na nás?
My s Rozou si často vzpomínáme na vás a na váš dům...

A co můj *Gajdar* – nezapadl do stínů *Zlatého máje*?
Přejeme co nejvíce blaženosti Tobě a Tvým!
Upřímně Tvůj
S. Baruzdin“
„Milý Zdeňku!
Já i Roza zdravíme Tebe i Tvůj dům s Novým rokem 1980!
Přejeme vám štěstí a spokojenost!
Váš
S. Baruzdin“

„21. dubna 1980, Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Od 27. dubna budeme s Rozou celý měsíc v Bratislavě. Velice bych Tě chtěl vidět!
Nemohl bys přijet do Bratislavy na den-dva?

Samozřejmě bych mohl sám přijet do Prahy, ale tentokrát mi to bohužel nevyjde.
Problém je v tom, že jsem si přede dvěma měsíci, když jsme byli s Rozou v Indii, zlomil nohu, a to dost vážně, takže jsem prodělal těžkou operaci, proležel jsem měsíc v nemocnici a teprve v těchto dnech jsem se vrátil domů o berlích. Na nich se teď budu pohybovat čtyři měsíce. Takže i na Slovensko jedu o berlích.

Přijed' do Bratislavy!

Ostatně vezmi s sebou své poslední knížky a knížky své ženy a také šéfa *Zlatého máje* s autogramy pro náš Nurek.

My pak o tom otiskneme zprávu v DN.

Takže doufám, že se brzy uvidíme!

Přeju Tobě i Tvé rodině všechno nejlepší!

Objímám!

Tvůj

S. Baruzdin“

„21. ledna 1981, Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Děkuju Ti za blahopřání a za časopis *Svět socialismu*!

Také my s Rozou posíláme srdečné přání Tobě i Tvé rodině k Novému roku 1981!
Štěstí pro vás všechny, zdraví a spokojenost!

Je mi velice líto, že jsem se v minulém roce s Tebou nemohl setkat v Bratislavě, ačkoliv jsem Tě tam čekal.

Ani jsi mi dokonce nenapsal.

Očekávám od Tebe i od Tvé polovičky nové knížky s autogramy pro náš Nurek. Dobře?

Pošli!

Přeju Ti všechno nejlepší!

Tvůj

S. Baruzdin“

Abych vysvětlil zmínky o Nureku, cituji z materiálů APN z roku 1987 Baruzdinova slova o této akci s městečkem, kde se budovala Nurecká vodní elektrárna: „Naše spolupráce s nimi trvá už

patnáct let. Pomohli jsme jim vypracovat projekt budovy jejich knihovny. Dnes je to nejhezčí budova ve městě. V Nureku, mladém městě s pětatřiceti tisíci obyvateli, pobýváme často – já minimálně jednou do roka. Knihovna, kterou jsme pro toto město shromáždili, nemá podle údajů UNESCO ve světě obdoby. Je v ní 24 tisíc svazků s autorskými autogramy... A všechno to začalo pěti knížkami, které jsem kdysi přivezl do Nureku...“

„9. listopadu 1981 – Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Velice lituji, že jsme se nesetkali v Taškentu, jak jsme si plánovali. Pravda, bydlel jsem tam za městem, ve vládní dače a skoro jsem nezavítal do města. A kde jste bydleli vy? V hotelu Taškent?

Bohužel jsem v Taškentu onemocněl a hned po návratu do Moskvy jsem mazal do nemocnice. A vyšel jsem z ní v předvečer svátku, 6. listopadu.

Musím uznat, že jsem si v nemocnici pěkně popracoval (napsal jsem tam tři povídky a ještě nějaké drobnosti), takže ničeho nelituju.

Ano, teď bych pro Tebe něco měl.

Posílám Ti poslední vydání své dětské knížky *Ravi a Šaši, Jak se Snížek dostal do Indie*. U nás se dávno stala něčím jako čítankou, vydává se už dlouhou řádku let, je přeložena do mnoha jazyků národů SSSR i v zahraničí. V SRN má například už pět vydání.

A v češtině bohužel nikdy nevyšla.

Nezkusil bys ji přeložit do češtiny?

Tím spíš, že v Čechách mé knížky pro děti už nevyšly mnoho let. Byl bych Ti velmi zavázán.

Přeju všechno nejlepší Tobě i Tvému domu!

Pěkný pozdrav od Rozy!

Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

„Drahý Zdeňku!

Já i Roza posíláme Tobě i Tvému domu srdečné blahopřání k Novému roku 1985!

Štěstí i spokojenost vám všem!

Objímám!

Tvůj S. Baruzdin“

„8. srpna 1985, Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Sděl, prosím Tě, soudruhům v redakci, že mám už dávno novou adresu: 103030 Moskva, K-30, Krasno proletarskaja ul. d. 9, kv. 157.

Pořád mi posílají *Zlatý máj* na starou adresu.

Ano, a u nás doma se stala příjemná událost. S Rozou jsme se rozpomněli na mladá léta a hle – 26. června se nám narodil syn.

Takže jsem i po narození vnuků přešel na druhý kruh a na světě se objevil ještě jeden Michail Sergejevič!

Všechno nejlepší Tobě, Tvé rodině a všem společným přátelům a známým!

Nezajímaly by váš časopis nové portréty sovětských dětských spisovatelů? Nashromáždilo se mi jich dost v knihách *Lidé a knihy a Spisovatel. Život. Literatura*.

Objímám!
Upřímně Tvůj
S. Baruzdin“

„18. července 1986, Peredělkino

Drahý Zdeňku!

Musím se pochlubit: před rokem se nám s Rozou narodil syn – Míša, Michail Sergejevič Baruzdin.

To je, prosím, mé nejlepší dílo.

Posílám Ti jeho fotografii.

Takže jsme s Rozou vzpomněli na mladé časy a já jsem po narození vnuků vešel do druhého kruhu.

Skončil náš spisovatelský sjezd. Byl na něm i Jan Kozák. Lidé na něj mají různé názory, ale ve mně zůstavil nepříjemný dojem. Pod novými hesly bylo mnoho starých intrik, kalu a špíny. I když bych formálně mohl být spokojen. Časopis nám chválili (jediný), v hlasování jsem prošel ne špatně, lépe než všichni ostatní sekretáři: 36 proti. Ukázalo se, že mám méně nepřátel, než jsem si myslel. Mnozí jich mají málo pod dvě stovky nebo víc než 100. Například A. Ivanov – 172, A. Čakovskij – 157, S. Michalkov – 128, G. Markov – 126, J. Jevtušenko – 100 atd. atp.

22. mi uhodí šedesátka. Sláva bohu, 20. letím do USA, a tak se vyhnu jubileu, které, takové je pravidlo, u nás připomíná spíše zádušní mši.

Jak se vede Tobě?

Co nového doma?

Nemáš Ty nebo Tvoje polovička knihy, které byste s autogramy mohli poslat pro naši patronátní nureckou knihovnu?

Čekám!

Pevně Tě objímám!

Vřelé pozdravy od Rozy i ode mne Tobě i Tvému slavnému domu!

Upřímně Tvůj

Sergej Baruzdin“

„23. ledna 1989

Drahý Zdeňku!

Jsem velice rád, že jsme po dlouhé přestávce s Tebou poseděli v normálním domácím prostředí.

Abych nezapomněl, když jsi odešel, začal jsem hledat číslo *Zlatého máje* s Tvou statí o mně a bohužel jsem ho nenašel. Zdá se, že se někde ztratilo při stěhování.

Nemohl bys mi poslat ještě jeden výtisk toho čísla?

Předem Ti děkuju!

Připomínám svoji novou adresu: 101000 Moskva, Centr, Potapovskij per. d. 10, kv. 45.

Pevně Tě objímám!

Pozdrav Tobě i Dáše ode mne, Rozy a Míši!

Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

„Drahý Zdeňku!

My s Rozou a Míšou srdečně zdravíme Tebe i Tvůj dům i příležitostí Narození a Nového roku 1990!

Ať je příští rok alespoň o trochu lepší a jasnější než rok minulý!

Doufám, že nyní Tě přijmou i do strany i za člena Svazu?

Silně i něžně Tě objímám!

Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

„23. dubna 1990

Drahý Zdeňku!

Z celé duše Ti blahopřeji, že jsi se vrátil na místo šéfredaktora *Zlatého máje*! A také k Máji, spojenému s naším drahým pětačtyřicátým výročím!

Tenhle rok pro mne začal hrozně. 9. ledna jsem neočekávaně pochoval svého staršího syna Aljošu. Umřel náraz, o vánoční noci na rozsáhlý infarkt. A to ve dvaatřiceti letech, a přitom si nikdy na zdraví nestěžoval.

Potom jsem si déle než dva měsíce poležel v nemocnici. A s žádným valným výsledkem. Sotva lezu. Cukrovka se vrhla na nohy a žádní eskulapové mi zatím nemohou pomoci. To už trvá skoro dva roky...

Začalo se to všechno v Bratislavě v 88.

Teď k Tvoji anketě.

Je bohužel formální a Ty jsi k ní dokonce nepřipsal, že je adresována mně. Zdá se, že ji rozesílal někdo jiný.

Jestli skutečně chceš, tak mi pošli osobní otázky, vždyť jsem starý přítel *Zlatého máje* a doufám, že i Tvůj. Já s radostí na ni podrobně odpovím. Ostatně i časopis mi dej posílat na novou adresu, a nikoli na starou, jak se to teď děje.

Myslím, že tu novou si pamatuješ: 101000 Moskva, Centr, Potapovskij per. d. 10, kv. 45. Zároveň mi pošli všechny své nové knihy i staré knihy i knihy své ženy s autogramy pro Nurek.

Dobře?

Velice na ně čekám!

A ještě jedna věc.

Abych Ti mohl seriózně odpovědět na všechny otázky ankety, připomeň mi jména deseti-dvaceti nejdůležitějších slovenských a českých spisovatelů, kteří napsali a i nyní píší knihy pro děti. I když znám dostatečně českou a slovenskou literaturu pro děti, bojím se, abych někoho nevynechal. Mohu se totiž orientovat pouze na svou paměť, a ta už zdaleka není taková jako za mlada...

Takže čekám!

Všechno nejlepší Tobě i Tvému domu!

Roza a náš mladý Michail Sergejevič vám všem posílají pěkné pozdravy!

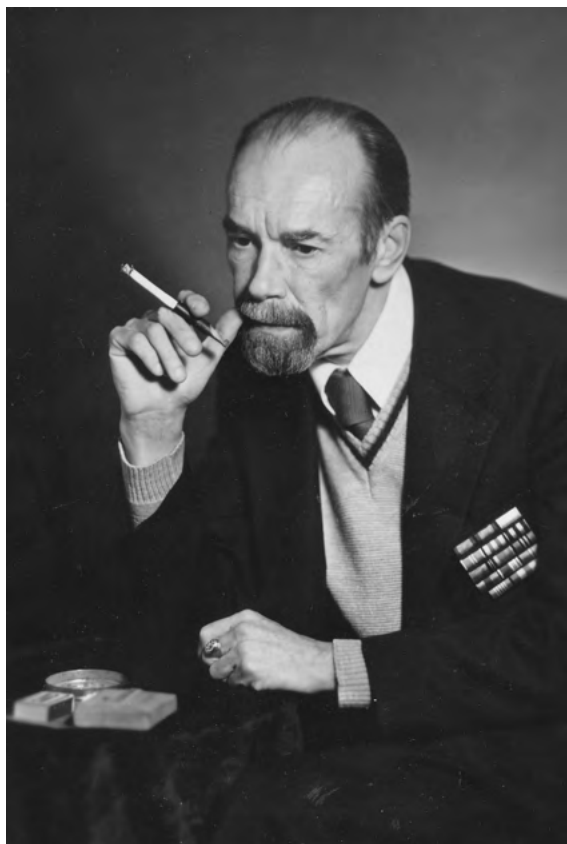
Upřímně Tvůj

S. Baruzdin“

Poslední návštěva u Baruzdinů doma, Sergej mi nalévá koňak Napoleon, sám před sebou sklenku nemá. „Ty nebudeš?“ ptám se. „Já už jsem si svoje vypil,“ povzdechne si. Jeho druhá žena

Roza (přece jenom se znovu oženil, ale to už vyplynulo z korespondence) protestuje: „Co vypil? Přepil!“

Pak mi do Osaky došel dopis od Igora Motjašova s oznámením, že dobrý člověk Baruzdin odešel kamsi, odkud není návratu.

Sergej Baruzdin, 1976

Se Sergejem Baruzdinem v Praze, 1978

Hans Baumann

S Hansem Baumannem jsem se prvně setkal ve východním Berlíně v bytě Freda Rodriana, přítomen této schůzce byl i Gerhard Holtz-Baumert. A... rozkašlal jsem se. Baumann mi totiž nabídl cigaretu značky Rote Händle s varováním, že jde o kuřivo značně silné. Řekl jsem si: když zvládám bez potíží francouzské gauloisky, neporazí mě ani tenhle německý hřebíček do rakve. Málem porazil.

Baumann se po tomto večeru, který proběhl ve skutečně přátelské atmosféře, musel vrátit do Západního Berlína, kde se ubytoval. Přespat kdekoli v NDR nesměl, byl tu persona non grata, takže oba moji východoněmečtí kolegové se s ním setkali v utajení a v domovském prostředí. Proč tomu tak bylo? Hned to vysvětlím.

Baumann v mladistvém poblouznění skládal texty písní pro Hitlerjugend. Ačkoliv přiznal vinu, omluvil se a bylo mu odpuštěno (jeho manželka byla židovka), NDR neměla pro omluvu pochopení. Přitom Baumann svým dílem někdejší pronacistický přečin mnohonásobně odčinil, jeho zaměření bylo jednoznačně protirasistické, protiválečné, humanistické. Ve slovníku německy píšících autorů literatury pro mládež, vydaném Lucií Binder v roce 1968 ve Vídni, se dočteme, že „ve středu mnoha jeho děl je myšlenka dorozumění mezi národy“, a jeho prohrěšek tu ani není připomenut.

Hans Baumann se narodil 22. dubna 1914 v Ambergu (Oberpfalz), původně pracoval jako učitel, jeho literární sklony ho však vedly do dětských časopisů a do rozhlasu, psal dokonce divadelní hry, které uvedlo berlínské státní divadlo a vídeňské Burgtheater. Když se po válce vrátil ze zajetí, obrátil se téměř jednoznačně k literatuře pro děti a mládež. V češtině vyšly jeho dobrodružné knihy *Zajatci pardálí soutěsky* (1959) a *Jeskyně velkých lovců* (SNDK 1968, Die Höhlen der grossen Jäger, 1950), ale mnohá další jeho díla byla přeložena do angličtiny (v Anglii i v Americe), francouzštiny, italštiny, španělštiny, dánštiny, finštiny, holandštiny, švédštiny, japonštiny atd. atd. Proslul zejména jako lyrik i jako autor historických románů, majících vazbu na problematiku současnosti. Jeho antologie *Ein Reigen um die Welt*, obsahující básně, přeložené ze 75 jazyků (viz korespondenci) vyšla v roce 1965, o rok později k ní připojil vlastní soubor sta básní pro děti s názvem *Wer Flügel hat kann fliegen* (Kdo má křídla, může létat, s nápaditými kresbami Wandy Zacharias, vydalo nakladatelství Ensslin & Laiblin v Reutlingenu). Toto kompendium, které obsahuje deset oddílů po deseti básničkách, je zcela jedinečné a obsahuje zásadní autorův přínos do poezie pro děti.

Hans Baumann zemřel 7. listopadu 1988 v Murnau am Staffelsee.

Z DOPISŮ HANSE BAUMANNA

„Murnau/Oberbayern 10. března 1965

Milý pane Dr. Slabý,

díky za Váš dopis. Doufám, že Vás brzy uvidím v Lublani. Včera jsem byl v Mnichově a potkal jsem paní Dr. Brenkovou a paní Simončič.

Ostatně si myslím, že by bylo mnohem lepší, kdybych já sám jako autor a vydavatel o té antologii nepsal, nýbrž někdo jiný, kdo má autoritu a dovede psát. Ptal jsem se paní Simončič a ona to ráda udělá. Myslím, že by to mělo v každém případě větší váhu a větší objektivitu.

Prosím, napište přeče jenom také paní Simončič. Já jí dám potom sloupce.
Na brzkou shledanou (doufám) v Lublani; do Bratislavy bohužel nemohu přijet, protože
budu potom na trojských nivách.
Mnoho pozdravů od Vašeho
Hanse Baumanna“

„Murnau/Oberbayern 22. července 1966

Milý pane Dr. Slabý,

vřelý dík za Váš dopis! Velice mě potěšil. Včetně připomínek. Ano, samozřejmě tu
scházejí ještě velice dobří lidé. Obrátil jsem se na Dili, ale s Vaší pomocí bych byl přišel
ještě na něco dalšího. Teď se dá na této knize měnit jen málo. Avšak: Beztak mám smělý
plán.

Dohromady vždy s nejlepšími poradci z jednotlivých zemí (např. s jistým Dr. Z. K.
Slabým) bych chtěl připravit druhý svazek jenom s moderními básněmi pro děti, velice
důkladný, bez jakéhokoliv spěchu! Mohu Vás poprosit, abyste mi pro něj připravil
konkrétní návrhy? Pro tuto záležitost mám už v řadě zemí kompetentní přátele.

Současně Vám posílám ještě čerstvý svazek *Kdo má křídla, může létat* (Wer Flügel
hat kann fliegen) – sto vlastních básní pro děti. Doufám, že Vám ta kniha udělá radost.

Zatím se srdečnými pozdravy

Váš Hans Baumann“

„Murnau/Oberbayern 3. září 1966

Milý pane Dr. Slabý,

mnoho díky za Váš kladný dopis ze 30. srpna. Považuji to za báječné, že se Vám můj
plán líbí a že mi chcete pomoci. Tak mohu být jistý, že Československo, velmoc dětské
poezie, bude skvěle zastoupeno.

Ta záležitost nespěchá. Je příliš důležitá, než aby tu měl čas hrát nějakou roli (i když
také nebudeme bezpodmínečně postupovat šnečím tempem jako milá Metka /Simončič/,
které teď budu telefonicky číst levity). Ale prosím: antologie musí skutečně dozrát.

Kdybych mohl v průběhu příštích měsíců obdržet výběr básní, byl bych vděčný.
Samozřejmě bych uvítal doslovný mezipřeklad. Kdyby to však znamenalo příliš velké
nesnáze, najdu i tady někoho, kdo mi tu udělá podstročnický. Cesta k nové básni pak
může být nastoupena, a ta je někdy daleká a někdy šťastně krátká.

Kdybyste mi příležitostně mohl poslat sbírku, která vyšla v Artii, byl bych Vám vděčný.
Rád se budu revanžovat. (S novými knihami.) Ostatně jsem Zábranského nakladatelství
Mohn navrhl jako ilustrátora *Tance kolem světa* (Reigen um die Welt), protože mám rád
jeho ilustrace. Řekněte to prosím Zábranskému, kterého jistě častěji vidíte.

Doufám, že příští jaro zavítám do Prahy.

Ještě jednou díky a srdečné pozdravy:

Váš Hans Baumann“

„Murnau 11. listopadu 66

Milý pane Dr. Slabý,

Das Blumenkränzchen /české vydání Věnečku veršů z české poezie pro děti vyšlo
až v roce 1972 v ostravském nakladatelství Profil/ je nádherný, pokud jde o ilustrace.

Velice krásný je také výběr básní. Jenom – ty překlady... některé verše jsou přeloženy šťastně. Avšak celkově je zřejmé, že překlad básní vyžaduje básníka. Hovořil jsem o té knize v Hannoveru s panem Bohumilem Říhou a s Otou Hofmanem. Každopádně: díky Zábranskému a díky výběru je to dárek. Potěšila mě také *Modrooká hvězda*. Jsem samozřejmě teprve ve stádiu sbírání. Bude to velká práce. A o užším výběru Vám budu moci něco říci teprve tehdy, až vypukne Pražské jaro. Potom přijedu.

Pro dnešek dík a velice srdečné pozdravy:

Váš Hans Baumann“

„Murnau 22. ledna 76

Milý pane Dr. Slabý,

s neodpuštělným zpožděním Vám děkuji za přání k Novému roku a risknu to, abych Vám ještě i teď napsal: měl by to pro Vás být šťastný rok!

Dlouho jsme o sobě vzájemně nic neslyšeli a příliš dlouho jsme se neviděli. Ale nyní, když nás Igor Motjašov ve své knize *Avtoritět dobrogo slova* takříkajíc svedl pod jednu střechu, potkali jsme se alespoň tímto literárním, a to velice potěšujícím způsobem.

V Albatrosu se přece objevilo leporelo s jednou z mých básní a Dilia se zajímala o jednu z mých divadelních her pro děti. Zároveň posílám také tři knihy pro Albatros:

Táhl jsem s Hannibalem (Ich zog mit Hannibal)

Uloupený oheň (Das geraubte Feuer)

Leselöwen-Spassgeschichten

Snad Vám také dají ty knihy k nahlédnutí.

Příkládám nový ‚zatykač‘, ze kterého můžete vidět, co jsem tak všechno ‚spáchal‘. Neobsahuje všechny moje zločiny – ale kdyby se Vám mělo zdát, že Vás něco zaujalo, rád Vám to pošlu.

Tolik pro dnešek se srdečnými pozdravy:

Váš

Hans Baumann

P. S. Ostatně mě v Murnau navštívili Agnija Barto, Vladimir Bekman a Jurij Koriněc. Návštěva z Prahy by mě přinejmenším potěšila stejně!“

„19. 12. 77

Milý pane Slabý!

Mnoho ryb na Vaší udici v roce 1978! Minulý rok mi přinesl několik nových knih. Mám Vám něco poslat? V SSSR právě překládá mou knihu *Táhl jsem s Hannibalem* Koriněc pro Dětgiz.

Na shledanou v Praze v novém roce!

Váš

Hans Baumann“

„29. XII. 79

Milý příteli Slabý,

opětuji srdečně přání pro rok 1980. Nedávno, když mi byla ve Vídni propůjčena státní cena za překlady dětských knih, byl při tom Dušan Roll a vzpomínali jsme na Vás (Berlín!). Mezitím přeložil Koriněc moji knihu o Hannibalovi pro Dětgiz. Nevím, zda tato knížka a má

poslední (*Křídla pro Ikaru – Flügel für Ikaros*) se už dostala do Albatrosu. A poslal Vám Rost obrázkovou knížku *Děti a velký drak* (Die Kinder und der grosse Drache) (Boratynski)? Prosim napište mi, kdybyste chtěl něco vidět! Potěšilo by mě, kdyby po mé *Jeskyni /Jeskyně velkých lovců – Die Höhlen der grossen Jäger*, SNDK 1968/ následovalo nějaké nové české vydání.

Tedy: mnoho šťastných dnů v novém roce!

Váš

Hans Baumann“

Příkládám znění onoho „zatykače“, který mi Baumann poslal v dopise z ledna 1976:

„Když mi bylo sedm nebo osm, měl jsem knihovničku, která obsahovala tři tituly: předně *Kuglerovy Dějiny Friedricha Velikého*, ilustrované Adolphem Menzlem, čtyři svazky; za druhé *Sebrané dílo* Theodora Körnera, dva svazky; za třetí Kleista v jednom svazku. Můj otec, tehdy voják, si tato nádherná vydání vystřílel při soutěžích u svého regimentu a daroval mi je. Jednou mě načapala moje matka, jak čtu Kleista v posteli – s hořící svíčkou. Že mi knihu vzala, tomu jsem rozuměl. Že mi však na druhý den ráno vlepila pohlavek, to jsem nechápal, protože to u nás nebylo zvykem. Předpokládám, že má matka nalistovala *Markýzu z O.* nebo *Souboj*, protože mě několikrát ujišťovala, zatímco mě plánila, že mě musí ochránit před špatným vlivem. Příliš pozdě. *Markýza z O.* mi neuškodila, ale vstřel jsem na dlouhý čas jako kouzelné formule Lützovův divoký, smělý lov a Zrinyho.

K tomu, abych začal psát pro děti, jsem přišel poměrně pozdě – v roce 1950. Tehdy jsme jako mnozí jiní žili z ruky do úst, a tak jsem se zeptal jednoho nakladatele: ‚Co takhle dětská knížka?‘ Sedm let jsem nic nenapsal. V jednom PW-táboře jsem poprvé narazil na Hemingwaye, Wolfa a Brechta a od té doby jsem četl to, co mi předtím nebylo dostupné. Po tomto pozdním setkání s moderní literaturou jsem o svých možnostech už nebyl tak přesvědčen jako patnáct let předtím. Potom mě napadl chlapec, jehož velkou vášní bylo šplhání, a tak jsem to risknul a napsal svou první knížku pro děti.

Nakladatel mi připomněl, že jsem byl přece kdysi učitel. Ovšem, od velikonoc 1933 do velikonoc 1934 jsem skutečně vyučoval na vesnické škole, a tam jsem se od dětí hodně naučil. Například jak děti mluví: ‚Ono mu to pořád ještě myslí.‘ (Hlava po nárazu.)

Později mě ohromovala naše dcera svými občasnými výroky. Když jsem se jednou hluboce nadechl a pak opět slyšitelně vydechl, ozvala se: ‚No ne, člověk musí být uvnitř pěkně dutý!‘ Děti pozorují přesně. Našinec nemůže bezpochyby najít lepší učitele nežli ty, pro které píše.

Mou první hodinu ruštiny mi koncem první válečné zimy v Rusku poskytl tři Čičikovovy děti v jedné vesnici u jezera. Vyrývaly azbuku do tenké vrstvy sněhu, která ležela před domem. Jak psaly, prosvítala zeleň. Po takové první lekci bylo všechno ostatní jen otázka času.

Děti nás nepřevyšují pouze růstem. Naštěstí pro ně existuje vedle reality, ve které jsme se zabydli my dospělí, ještě oblast neohraničených možností. Tam mohou být vším: ptákem, kosmonautem, badatelem v podmořských hlubinách. Do této provincie se nejlépe hodí dětské knížky, které poskytují prostor pro hru. *Medvídek Pú* a Sendakoví *Divocí chlapíci* jsou tam právě tak doma jako *Princezna na hrášku* nebo *Rybář a jeho žena*.

Jedno je jisté: Ke smíchu mají naše děti příliš málo příležitostí. Proto pišme knihy, které jsou žertovné! A takové, které mohou nalákat i jejich tatínky, aby se vydali na občasné výlety do země, jež nemají nic společného s každodenním životem. Neboť: Naplněný život souvisí – bez ohledu na krátkodeché nebo trvalé systémy – se schopností snít. Tak tomu je u Procházky, autora knihy *Ať žije republika*.

A takhle u jednoho čtyřletého chlapce: ‚Zpívám, aby byl pokoj větší a krásnější.‘“

Doprovod:

Lieber Freund Slaby, 29. 11. 79
Die Wünsche

für 1980 existiere ich herzlich! Kindlich,
als mir in Wien der Staatspreis für Über-
setzung von Kinderbüchern verliehen würde,
war Das an Rolle dabei, und wir haben
Erinnerungen auch an Sie (Berlin!)
aufgefrischt, - Inzwischen hat Kovinec
an Auftrag von Detzgis mein "Kammital"
Buch übersetzt. Ich weiß nicht, ob
dieses Buch und mein Cetec ("Flügel
für Ikaros") schon bei Albatros gelandet
ist? Und hat Rost Ihnen das Bilder-
buch "Die Kinder und der große Drache"
(Boratynski) geschickt?? Bitte schreiben
Sie mir, falls Sie etwas sehen möchten!
Ich würde mich freuen, wenn auf das
"Höhlen"-Buch eine neue tschechische
Ausgabe folgen würde.

Also: viel glückliche Tage im
neuen Jahr!

Ihr
Hans Baumann

Rachil Baumvol

Rachil Baumvol se narodila 4. března 1914 v Oděse a dlouho žila v Moskvě. „Skládat verše jsem začala, když mi bylo šest let,“ hovořila o svých začátcích. „Říkala jsem je a moji příbuzní je zapisovali. Pak jsem pod každou svoji básničku nakreslila pastelkami obrázek. Tak se dochoval můj první sešit veršů. Bylo mi patnáct let, když vyšla moje první knížka – verše pro děti, napsané dítětem.“

Její otec byl divadelník a ona sama v roce 1936 vystudovala židovské oddělení literární fakulty pedagogického institutu v Moskvě, jak se dozvídáme ve slovníku *Sovětská dětská spisovatelé* (A. M. Vitmana a L. G. Oskiny, Moskva 1961, str. 35), a ve třicátých letech dvacátého století vydala několik knížek v židovských nakladatelstvích v Moskvě, Minsku a Kyjevě. V dopise, který mi poslala 1. října 1970 z Moskvy (kde tehdy bydlela na ulici Profsojuznaja, korpus I, kvartira 67), tyto otázky „poněkud obešla“. Zato se v něm zmínila o své knížce *Hlasy v trávě* (s originálním titulem *Pohádky pro dospělé*), kterou v roce 1965 s ilustracemi Libuše Loskotové vydal Albatros: „Vaši zemi něžně miluji a jsem hrdá na to, že v Praze vyšla v roce 1965 kniha mých pohádek. Bohužel jsem se o tom dověděla teprve před čtyřmi (!) roky, a to – náhodně, až po tom, když knížku objevili při úklidu ve skříni jednoho nakladatelství... Kniha byla vydána s velkým uměleckým citem a já využívám této příležitosti, abych mohla vyjádřit své poděkování.“

Raději nebudu bádát, proč nakladatel autorský výtisk, poslaný oficiálně z Prahy, Rachil Baumvol „zapomněl“ předat... (Vzpomínám si totiž na jednoho takového ředitele ruského nakladatelství, jehož první hrozivá otázka po příchodu do redakce *Zlatého máje* zněla: „Proč překládáte předešlým židovské autory?“)

Pro děti začala Rachil Baumvol psát soustavněji vlastně až po druhé světové válce. Uvedme alespoň několik pohádkových titulů z let padesátých a šedesátých minulého století: *Modrá rukavice* (Sinjaja varežka – 1955), *Čtverečkováná husa* (Kletčatj gus – 19657), *Slunce a vítr* (Solnce i větěr – 1958), *Tváří k slunci* (Licom k solncu – 1966), *Pod jednou střechou* (Pod odnoj kryšej – 1966), *O všem naráz* (Pro vsjo srazu – 1967), *Všichni jsou vzdělání* (Všě gramotnyje – 1969). Kromě češtiny vyšly její knížky i ve slovenštině, srbochorvatštině, angličtině, španělštině, v několika indických jazycích atd. Kromě veršů a pohádek psala drobné přírodní prózy, lyrické črty a bajky, ve kterých právě tkví její osobitost. Rozhlíží se v nich – lapidárně řečeno – „od broučka po vesmír“; ostatně takhle svoji inspiraci jednou sama nazvala. Tyto drobné prózy nemívají obvyklé morální ponaučení, jak bývalo druhdy „v kraji zvykem“; spíše v nich můžeme najít filozofický podtext, životní názor, ale někdy i „jen“ střípek okamžitého zahledění, lakonicky, nicméně živě a poeticky zpracovaného.

Drobný příklad:

„Dvě dívky seděly u potůčku. Dohadovaly se, jestli je živý, nebo neživý.

Jedna řekla: – Běží potůček? Běží. A když mu někdo zahradí cestu, zůstane stát?

Zůstane stát. Je tedy živý.

Druhá řekla: – Běží a stojí, ale nesedí. Je tedy neživý.

První řekla: – Když na něj foukám, mračí se. Je tedy živý.

Druhá řekla: – Mračí se, ale snáší to – neodvrátí se. Je tedy neživý.

Je neživý, ale docela jako živý, řekla první. A na tom se shodly.“

Nebo próza o akrobatu pavoučkovi, jehož produkci na perlové nitce tleskají i listy na stromech. V závěru produkce naráz končí:

„Raz, dva, tři – a vtáhne do sebe pavučinku. Už je zase vysoko, převysoko. Okolní stromy mu tleskají svými měkkými zelenými dlaněmi. Tenhle pavouček a ten jeho výstup! Zhoupl se ve vzduchu, namířil si to k nejnižší větvičce a náhle se opět střelhitě vysoukal nahoru – všechny rozesmál.“

A nikdo neví, že pavoučkovi není do smíchu, že se polekal sýkorky, která jen tak tak že ho ne-sezobla i s jeho perlovou pavučinkou.“

Dodávat nějaké „vyznění“ není nutné ani k bajce o králi zvířat, který se zajímá o to, jak mluví jeho poddaný komár, a je spokojený, když mu lvice svým zařváním komáří řeč přetlumočí, protože „i ti nejmenší tvorečkové v lese... hovoří mou řečí. Protože jiná řeč není a ani nemůže být...“ Není nutné nic přidávat, protože obrázek „lidového politika“ je načrtnut zcela zjevně. V jiné próze najdeme portrét žaby, která se pokusila domluvit s placatým kamenem, že spolu vytvoří cosi jako želvu s krunýřem. Nepodařilo se, ale oba po létech nostalgicky vzpomínají: žába, jaký mívala krunýř, a kámen, že kdysi cestoval.

Podobných příkladů bychom našli hodně. Celá tvorba spisovatelky pramení ze dvou inspiračních zdrojů. Ten první je pochopitelně uchování vlastního dětství: „V něčem jsem se samozřejmě stala dospělou, ale v něčem nikoliv. A právě o svá nedospělá pozorování se dělím s dětmi. Podnes je pro mne zajímavé dlouho se dívat na dovádějícího psíka, na list, kroužící ve vzduchu, na lezoucího mravence. Takže při rozprávění s dětmi zůstávám sama sebou.“

Tenhle rys má řada autorů. Avšak u Rachil Baumvol se k němu připojuje další důležitá okolnost, která souvisí s oním zmíněným podtextem jejich próz:

„Děti jsou mnohem chytřejší, než se nám dospělým zdá. Vidím to třeba jenom na vlastních verších, které jsem skládala v útlém dětství. Kdepak – tady se kmitají úplně zralé myšlenky. Dítě je i filozof. A my dospělí na to občas zapomínáme.“

Chci tím říci, že s dítětem můžeme hovořit téměř o všem. Pamatuju se, že i se mnou hovořili o všem Andersen, Oscar Wilde a Krylov. Dítěti je vlastní zamýšlet se nad abstraktními kategoriemi. Postup jeho myšlenek probíhá od broučka až po vesmír.“ Tady spisovatelka zformulovala i svůj autorský přístup, o kterém jsem se už zmínil.

Nechme ji však dopovědět celou myšlenku: „Mluvím-li tedy s dětmi dětsky, nebojím se zároveň s nimi rozmlouvat dospěle. Tato dospělost přece žije v dítěti, které se ve mně zachovalo, v dítěti, které už není ve všem tak dětské. Jako dospělý ve mně není přece ve všem tak dospělý...“

V určitém smyslu se zde tedy stírají hranice. Nejsou právě proto nejlepší díla pro děti zajímavá i pro dospělé?“

S tímto názorem musím pouze souhlasit.

Asi se každý, kdo četl na počátku tohoto medailonku, že Rachil Baumvol vystudovala židovské oddělení zmíněné fakulty a vydávala knížky v židovských nakladatelstvích, podivil. U nás toto dělení bohudik nemáme; není v naší tradici. Možná právě pro tato vyčleňování Rachil Baumvol v průběhu sedmdesátých let minulého století odcestovala do Izraele. Natrvalo. Vlastně na čas, který jí byl vyměřen. Tam totiž – v Jeruzalémě – v roce 2000 skončila její životní pouť.

Jaroslav Bednář

Básník Jaroslav Bednář se narodil 28. září 1889. Byl souputník generace, narozené kolem roku 1900. Byl svědek jejich šarvátek, proher i úspěchů, neuspěchaný, obračející verš na lékárnických vážkách několikrát na líc i rub, než se upokojil jeho (zdánlivě) konečnou podobou.

„Zvláštní kouzlo schůzek pro mladou básnickou generaci měla pražská kavárna Tůmovka. Kulaté mramory stolků s vyhlazenými mořskými lasturami fantastických tvarů při práci sváděly literáty ke snovým kresbám nadivění inkoustovými tužkami, které vždy ráno musely smývat hubující uklízečky. V šest hodin ráno jsem přišel první do prázdné kavárny na meltu a dva rohlíky a usadil se u velikého stolu našich nedělních generačních setkání. Pan vrchní donesl haldu nedělních novin a s úsměvem pronesl zvláštní poznámku: ‚Pan Hořejší včera u vašeho stolu neplatil, řek, že to ráno zaplatíte! Tak máme meltičku ‚dva rohlíky a jeho šest piv.‘ Inkasoval útratu ještě s ironickými slovy: ‚Inu, samý básně a žádný peníze!‘“

...

„Vcházeli hřmotně Biebl, Branislav a ještě tři básníci s jednou básnířkou. Usedli k nám /ke mně a k Wolkerovi/, plno ironie a smíchu, s problémy ismů v tónech kavárenského dada a obdivu vorskových nahých figur z oken pařížských salónů krásy. Biebl se smál a legračně mrkal na kumpány jiskřícíma očima, domnívaje se, že to nevidím. Měl jsem s sebou nezbytnou aktovku. Probíral jsem se v ní rukopisy svých nových básní a stránkami válečného románu...“

Oslovila mě jeho *Červená země*, jejíž inspirací byla italská fronta za první světové války. Ale rád jsem listoval i v jeho *Hvězdných tuláctvích*.

V roce 1928 Bednář sdělil v *Rozpravách Aventina*: „Nevěřím, že by špatný člověk mohl být velkým umělcem. Tajemná spojitost existuje mezi tvorbou a charakterem.“ Jaroslav Bednář byl dobrý člověk, ryzí.

František Hrubín o něm napsal – a jeho slova se do písmene shodují s mými zážitky v lékárně na Václavce, kam jsem měl blízko ze svého tehdejšího obydlí na Malvazinkách: „Budeme ho navštěvovat v lékárně a často se tam setkáme s Bieblem a Hořejším: pan magistr Bednář v bílém plášti váží různé ingredience, za jeho zády v policích nevinně svítí krásné porcelánové nádoby, které v nitru ukrývají jedy; má pro každého pacienta vlídné slovo, babičkám hrozí prstem a dlouze je poučuje, jak léku užívat, a vyptá se na zetě a snachy a vnučata; my však víme, že už se nemůže dočkat, až se lékárna na chvilku vyprázdní, aby mohl vyndat zpod pultu lístek s novými verši a přečíst nám aspoň kousek, než znovu zazvoní zvonek...“

„Krkonoše – Mělnická chata 5. IV. 47

Milý Jaroslave, milý příteli, milý básníku,

...měl jsem Tě vždycky rád a za těch sedmáct let, co Tě znám, jsem Tebou pronikl jako málokým ze svých přátel. A tak vím, co Ti škodí i co Ti prospívá: ovšem ty věci, co Ti škodí, se týkají spíše jen vnějších Tvých literárních osudů, nikoli vnitřních, které nakonec Tě umístí mezi ty nejlepší básníky našeho věku. Škodí Ti: Tvá důvěřivost, Tvá upřímnost, která Ti dělá nejvíc nepřátel, a pak Tvá nepřizpůsobivost, která je sestrou Tvé bezelstnosti. To Ti škodí mezi současníky, mezi lidmi, mezi literáty... Kašli na to, že se

tu a tam o Tobě mlčí, že Tě přejdou, že Tě vynechávají; z místa, k němuž jsi došel svým bolestným a poctivým uměním, Tě nesrazí nikdo! Tvůj lidský smutek je smutkem zrna, které cítí: pleva za mnou, pleva nade mnou, přede mnou. Ale cosi vane a fouká a jednou bude po těch plevách. Sviť, zatřpyť se, Zrno! Víím, že Tvé dílo je trvalé, trvalejší než Ty jako člověk... Piš, nebo lépe: moř se s viržinkem v ústech nad lékárnickými vahami, mezi jedy, malými lidmi – ještě jsi nám neřekl své poslední! Tomu pevně věřím.

Tvůj věrný
František Hrubín“

Rád psal do svých knížek zdobným písmem věnování:

„Každý snem jsme někde vhloubeni – Srdce domova

Spisovateli-kritiku

s. Z. K. Slabému

upřímně

Jaroslav Bednář“

/Hvězdná tuláctví – Retorta, Družstevní práce v Praze 1946/

„11. XI. 52

Každý svou bolest umí pojmenovat sám –

Spisovateli, kritiku

s. Z. K. Slabému

v upřímném přátelství

Jaroslav Bednář“

/Červená země, Literární klub Máj 1947, IV. – V. vydání/

„Spisovateli kritiku Z. K. Slabému

upřímně

Jaroslav Bednář

Srpen 1953.“

/V lidu jsi, Československý spisovatel 1953/

„Nasloucháš rovině světlého kraje –

Každý snem jsme někde vhloubeni –

Kritiku-spisovateli Z. K. Slabému

přátelsky tiskne ruku

Jaroslav Bednář

Praha

Únor 1956“

/Slunce nad domovem, Československý spisovatel 1955/

/Pohled: Kolorovaná kresba J. Baucha. Razítko: Praha 02 5. I. 1965 16–17/

„Srdečné přání, mnoho štěstí a úspěchu v Novém roce 1965!

Vám spisovatelé Zlatého máje!

Jaroslav Bednář“

Při svých osmdesátinách (v roce 1969) řekl redakci *Listů*: „Vždycky jsem byl jednoduše živ, nepiju, kouřím jen viržina, držím dietu... A nadávám na své nemocné srdce.“

Pamatuji se, jak byl šťasten, když jsem ho pozval do kruhu svých generačních druhů – básníků. Seděl vedle Milana Kundery a ti dva si měli mnoho co povídat.

A ještě si vzpomínám, jak Konstantin Biebl, sám mnohonásobný cizelér svých veršů, se smál, když líčil několik Bednářových návštěv po sobě. Vždy přišel, vytáhl z oné pověstné aktovky papír s rozepsanou básní a zarecitoval: Rybu noha nebolí...Napříště zazněly verše v jiné variantě, pak ještě v jiné – do nekonečna...

Vilém Závada vystihl jeho charakteristiku lapidárně: „Hlas Jaroslava Bednáře zněl v koncertu české poezie vždy nevtíravě a tiše, ale zato vroucně, pravdivě a přesvědčivě.“

Povoláním byl lékárník, jehož skutečnými recepty byly básně. Posláním byl básník, který chtěl léčit neduhy verši, ukryvajícími hoře i pochopení. Jeho básnická lékárna osiřela 21. ledna 1976.

Kamil Bednář

Přesné datum prvního rozhovoru s Kamilem Bednářem si mohu vybavit docela snadno – ze svého zápisníku, kde mohu najít tento vpisek:

„Z. K. Slabému,
když mi byl připomněl má léta mezi junáky
připisuje rád
Kamil Bednář
23. II. 1948“

Pamatuji se, že jsem se mu svěřil (mládí bývá troufalé, někdy až příliš!) s tím, že píšu prózy, a on mě vyzval, abych mu je poslal do redakce nakladatelství Václava Petra, Praha II, Ječná 36, kde byl zaměstnán, což jsem promptně učinil. Netušili jsme – ani já, ani on, co provede dva dny po našem prvním setkání Klement Gottwald a že jakákoli šance eventuální vzájemné spolupráce bude odložena na neurčito. Svědčí o tom i Bednářův dopis:

„11. III. 48
Vážený pane,
současná situace není pro nás ještě vyjasněna a nám zatím není možno uvažovat o přijímání nových rukopisů. Mám osobní dojem, že ta práce není špatná, ale také ne nadprůměrná. Nemějte nám proto za zlé, že Vám rukopis vracíme.
S projevem úcty
K. Bednář“

Ale vraťme se k rozhovoru, uveřejněnému v časopisu *Junák*. Předdeslal jsem mu verše z epilogu básnické sbírky *Praha pod křídly války*, která vyšla v roce 1945, abych čtenářům přiblížil Bednářův poetický styl:

„Tak z přítomnosti zdravme budoucnost,
když vzadu mrtva leží minulost,
ty, Praho, plná velkých dětí,
nauč nás zítřkům záviděti.
Ze slávy, jež se jednou zatřpytí
nad světem, ponořeným do kvítí,
zrněčko také tobě patří
nad společnými rovy bratří.
Ty hrdě zdvihneš nepobožené
své věže k nebi, zdvihneš z kořene
svůj hlas, a dáš jím mluvit lidu,
jenž jako střep smete tvou bídu.“

Načež následovala obvyklá, nicméně důležitá vstupní otázka: Co považujete za nejzajímavější ze svého mládí?

„Byl jsem také junák – u vodních skautů, byl to pátý oddíl – od roku 1928 po dobu asi čtyř let, to vás bude jistě zajímat.“

Kdy jste začal psát básně?

„Vidíte, to s tím také souvisí. My jsme totiž měli oddílový časopis, do něhož bylo nutno přispívat, však to znáte, jsou za to body a tak dále, no – a tehdy vznikly mé první básně.“

A na širší veřejnosti jste vystoupil se svými pracemi kdy?

„Dostí pozdě. Své první básnické příspěvky v novinách jsem uveřejňoval až po svém dvacátém roce.“

Jak se jmenovala vaše první knižní sbírka?

„To byl *Kámen v dlažbě*. Vyšel roku 1937 u Petra v edici První knížky, kterou tehdy redigoval František Halas. Je to tím zajímavější, že dnes tuto knižnici řídím já pod názvem Nová jména.“

Na čem pracujete v současné době?

„Mám dokončenu v rukopise divadelní hru *Nový Judas*, řešící problém zrady, ale nevím, kdy vyjde na světlo. Knižně snad příští rok. Jinak píšu verše.“

Které jsou vaše poslední sbírky kromě *Prahy pod křídly války*?

„Jsou to verše z let 1943 až 1945 s názvem *Duše orlů* a rozsáhlejší báseň o zahraničních vojácích *Paměť bojovníků*.“

Který z básníků na vás nejvíce působil při vašich začátcích?

„Halas a Pasternak. Myslím, že ti dva.“

Mohl byste nám ještě něco povědět ze vzpomínek na doby, strávené ve vodní pětce?

„Vzpomínám si teď, že jsem jednou získal mistrovství v běhu na sto metrů v junáckých přeborech. To bylo v roce devěťadvacátém.“

Měl byste nějaký vzkaz pro naše čtenáře?

„Co bych vzkázal junákům? Přál bych jim, aby hodně žili v přírodě a naučili se podle ní žít. A aby se také naučili žít samostatně – bez pomocné maminciny ruky, která všechno připraví a udělá – mezi kamarády. To kamarádství, to je také velmi, velmi důležité. A poslední přání je již trochu neskromnější: aby se brzy dostali do ciziny. Já nejraději vzpomínám na chvíle, kdy jsme jeli na pramici po Dunaji, anebo když jsme se dostali do Jugoslávie... Doufám, že se pro naše junáky již brzy otevrou hranice.“

/V souvislosti s tímto přáním je nutno říci, že komunistická vláda záhy nejenom pro junáky – ale téměř pro všechny – naopak hranice zavřela. A začala také zavírat samotné junáky.../

Když jsem nastoupil do redakce *Zlatého máje*, hned jsem se Kamila Bednáře zeptal, s čím chce předstoupit v nejbližší době před dětské čtenáře. Odpověděl mi obratem (5. září 1958):

„Vážení,

sděluji Vám, co chystám pro děti:

Johanes doktor Faust

Veršovaná loutková hra podle lidových tradic s ilustracemi Miloslava Troupa. Vydá SNDK v roce 1959.

Zuzanka a mořeplavci na Vltavě

Román o pražských dětech napsaný společně s Emilií Jiřincovou. Vydá SNDK.

Roháč z První kopy

Společně napsáno s Emilií Jiřincovou. Pohádkově laděné vyprávění o obyvatelích květin, násilnických sršánech a domýšlivém roháčovi. Dosud v rukopise. (Zadáno SNDK)

Husí král

Společně napsáno s Emilií Jiřincovou. Kratší vyprávěnka pro nejmenší o venkovské husopasce, husím králi a napravené babě Bubaně. Dosud v rukopise. (Zadáno SNDK)

Kamil Bednář

Praha VII

Obránců míru 80“

Samozřejmě jsme s Kamilem Bednářem (narodil se 4. července 1912 v Praze, zemřel 23. května 1972 v Mělníku) počítali pro encyklopedii současné české poezie *Vyzvání na cestu*. Na naši výzvu mi odepsal do redakce:

„Praha 30. V. 1960

Vážený soudruhu,

posílám výběr svých veršů pro děti a stránku projevů. Začal jsem psát verše pro děti za války, kdy se mi je nepodařilo vydat. Po válce jsem vydal knížky veršů pro děti: *Dvanáct bratrů*, 1946, *Všelijaká povídání*, 1947, *Slunce život*, 1954 – kromě leporel, jimž nepřikládám, jako leporelům vůbec, zvláštní význam. Protože v nakladatelství vždycky říkají, že veršů pro děti je mnoho, zůstával jsem se svými verši pro děti raději doma a vydával epiku: *Jak zvířátka od lesa šla na pana Korbesa*, *Pohádka o princezně Duši*, *O stěblu, bačkoře a měchýři*, *Dva mrazíci*, v rukopise *Jak vejce potkalo strejce*. Mé verše *Malířova zvířátka* vznikly jako doprovod ke kresbám F. Tichého a vyjdou v r. 1961. Jinak mám pocit, že jsem ještě nenapsal ve verších pro děti všechno, co bych napsat chtěl, a budu snad čekat na příležitost k vydání. V rukopisech mám malou zásobu netištěných veršů, z nichž jsem také vybral pro Vás.

Kdyby bylo třeba, víte, kde jsem.

Pozdravuji!

Kamil Bednář

Mám novou adresu: Praha XII, W. Piecka 103“

K dopisu byl kromě veršů, z nichž jsme do antologie zařadili *Chytrou žirafu*, *Řikání o horách*, *Noc*, *Tunel* a *Povídání o válce*, připojen i vzpomínkový text:

„Jak je to těžké vzpomenout si na dětství, když právě teď jsem ještě měl dojem, že jsem nikdy snad dítětem nebyl. Ale přece něco, a bude to v jistém vztahu k slovu!

Když jsem chodil do obecné školy v Panské ulici, stávaly tam – musíte si uvědomit, že to byla doba kolem roku 1920 – tehdy moderní auta, která byla čímsi ještě novým, vzácným a dětskou fantazii více vzrušujícím než dnešní auta (kdybych to měl vystihnout, musil bych to přirovnat k zájmu dnešních dětí o rakety). Sbírali jsme tehdy čísla aut – už z toho je vidět, jaká to byla vzácnost. K poezii jsem tehdy vůbec žádný poměr neměl. Ke knihám ovšem ano. A tu jsem objevil číslo auta značky Berliet – na tabulce mělo napsáno N 35. Neměl jsem po ruce tužku anebo snad jsem byl líný rozvazovat řemínky na školní brašně. A tak jsem si pro ten případ pohotově vymyslel rýmovačku, která měla usnadnit zapamatování čísla. Říkal jsem to takto:

en tři pět

berliet.

Byly to verše, byl to rým, bylo to říkadlo. Objevil jsem vlastně prvotní účel rýmu: sloužit zapamatování. A tak jsem v paměti číslo a značku auta donesl až domů na Vinohrady. Nic na tom zvláštního není a možná, že leckdo nad touto vzpomínkou pokrčí rameny.

Ale já v ní vidím i Panskou ulici, plnou prapodivných aut, jakýchsi „dědečků automobilů“, jak se pro tyto typy ujal dnešní název, vidím vedle aut i drožky a kočáry, koně, ulici znečištěnou koňským trusem, metaře, pohotově odstraňující tuto tehdy neodmyslitelnou přínáležitost k pražské dlažbě, vidím to znovu dětskýma očima, cítím podivuhodnost světa, jak se jeví dětem, a ptám se, prožívají-li dnešní děti svět stejně.“

Potřebovali jsme však pro knihu ještě nějaký aforismus o poezii, a tak jsem básníka zaurgoval. Odpověděl:

„10. VI. 1960

Milý soudruhu,

díky za dopis. Odpovídám hned a doufám, že jsem to snad jakž takž trefil. Tak snad to postačí.

Pěkné pozdravy

Váš

Kamil Bednář

Děti mají zprvu rády říkadla, protože se nejsnáze zapamatují, protože mohou v nich najít humor a protože jsou doprovázena obrázky. Větší čtenáři mají rádi děj, vyjadřovaný prózou. A teprve potom dospívají někteří k poezii, která je víc než pouhé rýmy a veršové řádky. Někteří už se k poezii nedostanou a čtou po celý život jen prózu – ke své škodě. Protože poezie je podstatou všech druhů umění a kdo nemá rád poezii, sotva asi chápe i prózu. Proč vám to říkám, malí čtenáři? Protože jsem to poznal sám na sobě. Básně – to jest poezii – jsem začal důkladně vnímat až ve dvaceti letech. Předtím jsem četl jen prózu a přeskakoval, co nebylo dějem. Proto mohu říci, že se člověk bez poezie ochuzuje. A proto vím, jaké bohatství jsem se zpožděním našel v poezii.“

Toto (samo o sobě zajímavé) sdělení se nám však pro bednářovskou kapitolu příliš nehodilo, a tak jsme je nahradili jiným básnickovým citátem, který mohl lépe zastávat úlohu požadovaného aforismu:

„V tom jsou dva vzácné klíče autorů pro děti: Věrnost vlastnímu dětství a věrnost poezii, která spojuje nejen dospělé, ale i dospělé s dětmi a obráceně.“

Býval by se hodil i další rozvedený výrok: „Co je báseň, je mi čím dál větším tajemstvím. Ale dosti věřím na básně, které mají své dobové jádro (prostěji řečeno myslím tím básně, jež mohou i po letech vybavovat dobu a lidi, ovšem tím, co je v básni, ne snad vzpomínkami přidávanými zvenčí).“ Jenomže ten Bednář napsal po uzavěrce naší publikace a otiskl ho v *Nových knihách* 15. června 1961 v souvislosti se svou sbírkou *Jezdci v topolech*.

Nejvíce jsem si cenil, když Bednář zpracovával pro mladé čtenáře světové pohádkové a legendární látky, například *Arabské pohádky z 1001 nocí*. Nebo když se s hledačskou umínutostí třikrát navrátil k námětu doktora Fausta.

Naopak problematické bylo, když se básník přihlásil s ukázkou připravovaného rukopisu *Můj strýček Podiven* pro edici Kaňka, kterou jsem s Hermínou Frankovou a Otou Šafránkem redigoval pro Severočeské nakladatelství. Opustil tady svůj poněkud zastřený humor a snažil se o bujarou taškařici, jaká mu neseseděla.

Vyjímám z lektorského posudku: „Kamil Bednář je autor spíše zašifrovaný než jasný. I v tvorbě pro děti. Kde svoji zašifrovanost opouští a chce se stát autorem čtivým a přehledným, vytrácí se z jeho díla básnické fluidum...“

Bednář není humorista. Snaží-li se o humor, stává se pojednou hrubým, polopatickým. /Což jsem doložil řádkou konkrétních příkladů, které však nemá smysl zde uvádět. Pouze závěr:/

Opakují: těžko soudit z ukázky na celek. Ukázka mne však nepřesvědčuje o ničem. A nejméně o tom, že se Bednář stane humoristou. Osobně si ho raději uchovám ve svých představách jako básníka.“

Tak si ho ostatně uchovávám i ze svého posouzení dalšího Bednářova rukopisu – *Oblačná láska Jaroslava Vrchlického*. Cituji opět pouze úryvek:

„Kamil Bednář ve své *Oblačné lásce Jaroslava Vrchlického* vytvořil zajímavý typ knížky, prolínající v poetické montáži citáty z dopisů Jaroslava Vrchlického a Sofie Podlipské z let 1875 až 1876 a verše či parafráze. Je to knížka zvláštní, hodně výlučná, ale citlivě prokomponovaná a sugestivně působící oparem něhy, výbušností citu, kumulací stesku a pochyb i rozeklaností vztahu, přesunujícího se jaksi samovolně z matky na dceru.

Nalistujeme-li tato léta v některé starší monografii o Vrchlickém (nezapomínejme, že tehdy bylo básníkovi dvaadvacet a třiadvacet let), dozvíme se, že „láska mladého básníka k Ludmile, dceři Žofie Podlipské, právě daleka každé dobrodružnosti, rozvíjí se v nejněrodnějších okolnostech dobré rodiny měšťanské a uvádí jej asi po dvouletém trvání do toho, co konvenční rétorika svatebních přípitků zove blaženým přístavem“ (F. V. Krejčí: Jaroslav Vrchlický, 1913). Bednářova knížka naopak je svědectvím, že všechno v životě není tak jednoduché, jak to pojímá literární historie. Pro literární historiky dnešní objevem nebude, ale mohla by být cenným dokumentem, povýšeným na básnickou rovinu, pro kultivovaného čtenáře, který není s korespondenčním materiálem obeznámen a který dokáže pročitit ono utajené drama.

Petr Kovařík nazval ve svém nekrologu ve *Svobodném slově* Bednáře „básníkem andělů a růží“ a ocitoval v něm verše, předznamenávající jeho odchod:

„Odpovězte mi:
snad teprve hrob
je prostota?
Anebo v trysku dob
i smrt je vír a změna
a také ona kolotá?“

Kamil Bednár

Adolf Branald

SCÉNA

Exteriér: Spořilov. Od konečné stanice devatenáctky je možno jít po samém okraji Spořilova, ale raději zvolíte až další ulici, abyste mohli být chvíli mezi domky s nízkými ploty, opřeny o ligostrum nebo porostlými psím vínem, abyste mohli dýchat tu přehouštlí zeleně, deroucí se z každé zahrádky. Snad tu zahrady už nestačily, a proto je tu taková spousta parků. Ovocné stromy přerostly plůtky hospodářských uliček, proto je majitelé domků uzavřeli, aby jim uličníci neočesali ovoce jejich práce, ovoce v přeneseném i doslovném smyslu. Pak dojdete k řadě topolů – pochodují po hlavní spořilovské třídě jako vojáci. Marně vyhlížíte jejich velitele, ten jde kdesi daleko vpředu a vám je zatočiti doleva.

Interiér: pracovna. Spousty knih a spousty obrazů. Jednu chvíli se nemůžete rozhodnout, čeho je víc. Pak přeče jen zvítězí knihy. A co ty krabice ve zvláštní knihovně? To už je celý archiv, soukromé muzeum Adolfa Branalda. Rukopisy, dopisy, fotografie. Arbes, Sova, Šalda a dlouhá řada dalších. Až po Šiktance. A zde? Stereoskop. Spousta starobylých obrázků. Chcete vidět Moulin Rouge 1895? Nebo starý pražský řetězový most? Nebo... Prosím. A další krabice: materiály k připravovaným knihám. Psací stůl. A výhled z okna do ticha a zeleně.

V hlavní roli: Adolf Branald.

Pardon, nerad bych, aby došlo k nějaké záměně. Nemá snad být: Karel Branald? Protože přeče Adolf Branald a Karel Branald jsou...

...je jeden a týž člověk.

Spisovatel?

Ano.

Ale i herec?

I herec. A ještě... To však je již vysvětleno samotnou hrou. Úvodem snad bylo řečeno dost.

Protože jde o život, nikoliv pouze o výsek, určený k předem stanovenému konfliktu dramatu, nebude nám snad čtenář zazlívát, když nedodržíme jednotu místa, času, prostě onu jednotnost, kterou sice má nebo může mít divadelní hra, kterou však málokdy má lidský život. Lidský život je totiž cosi mnohem nespoutanějšího než umělecké dílo.

Posuďte sami:

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Dětství Adolfa Branalda je křtěno divadlem. Adolf Branald je narozen 4. října 1910 v Praze. Prolistujte si noviny z ledna 1911... Najdete v nich obrázek, jak jako čtyřměsíční vystupoval již se svým otcem ve smíchovské aréně. Samozřejmě ještě zabalen do plenek.

Avšak léta postupují. Dědí dětské role po Julčovi Fučíkovi. Zpráva v novinách o divadelním představení: „Největší úspěch měl mladý pan Branald v úloze malého hraběte Bohumila.“ To tomu „mladému pánovi“ bylo právě šest let.

Mládí Adolfa Branalda bylo svázáno s divadlem. To ovšem znamená i to, že chodil asi do padesáti různých školních budov po vlastech českých. To ovšem znamená i to, že znal třeba násobilku

šesti, ale nikoliv tří, protože tu náhodou na žádné škole neprobírali, když tam hostoval jako žák. To ovšem – do třetice – znamená něco mnohem podstatnějšího: že se učil víc nežli ve škole u Tyla, u Kolára, když poslouchal jejich hry večer v divadle, a že se učil i ze života za kulisami, protože u kočovné společnosti nejen bída, ale i vše ostatní, co život nese s sebou, bylo prudší.

S divadlem byl svázán mladý Branald jakýmsi nevysvětlitelnými pouty, která se nedala zpřetrhat.

Můžeme navodit takovou scénu: syrové ráno. Prašná silnice. Po ní putuje chlapec s rodiči. Cíl? Vlak, který by malého Adolfa zavezl k tetě. Dostí již divadla, je třeba nastoupit se začátkem školního roku řádně do školy, sedět po celý školní rok řádně v jedné škamně, řádně se učit. Dostí již divadla. Jenomže kroky, čím dále od divadla a čím blíže k nádraží, stále více vážnou. Do cíle chybí již jen několik desítek metrů. Všichni tři se zastavují a loučí. Syn i matka mají slzy v očích. Otec rozpačitě pokývá hlavou a podotkne suše: „Tak zase pojdte zpátky!“

I při studiu obchodní akademie pomáhal Adolf Branald v divadle: hrál, napovídal, dělal inspi. Ale ředitel školy Pech byl přísný: „Buďto jsi komediant, nebo student. S jedním se musíš rozloučit!“ Nerozloučil se. Hrál teď sice místo Adolfa Karel Branald, ale to bylo pouze jméno po kmotrovi, po Karlu Švandovi ze Semčic. Čímž se vlk nažral a...

A prospěch na škole ovšem nebyl valný. Rodiče měli strach, zda syn udělá maturitu. Tehdy se v pravý čas na scéně objevil profesor Fuksa. Adolf byl dosud zvyklý většinou na učitele, kteří ho spíše drželi zkrátka a čekali, že jim bude nosit zdarma lístky do divadla. Tento profesor si ho však zavolal do kabinetu a velmi blízce s ním promluvil: „Když budeš chtít, uděláš maturitu dobře. Jen trochu přitáhnout je třeba.“ Adolf přitáhl. A maturitu udělal s vyznamenáním.

A tím se končí dějství prvé, při jehož všech dějích byl otec Adolfův, režisér a herec Richard Branald. Člověk velkých úspěchů a svérázné povahy. Hostoval v Lublani a Záhřebu. Byl za F. A. Šuberta prvním šéfrežisérem na Vinohradech. To byla závratná kariéra od prostých začátků v Plzni u Budíla. Ale najednou se s kýmsi nepohodl a nic ho neudrželo na sebelepším místě. Přišel domů a jako by nic prohodil: „Tak, Márinko, pakujem a jedem.“ Jeho žena, zvyklá už podobným proměnám života, optala se jen stručně: „Kam?“ „Kam?“ rozvažoval Richard Branald. „Kamkoliv. Všude mě znají. Však se uживíme.“

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Syn byl po otci. Když se mu něco nelíbilo, odešel z místa třeba i za dob krize a nezaměstnanosti. To bylo ono otcovo: „Však se uживíme.“

Jednání druhé je proto vlastně sledem různých zaměstnání. Připomíná tím spíše film než divadlo, film s mnoha záběry, s mnoha prostředími, s mnoha lidmi.

Napřed Česká průmyslová banka. Zaměstnání: eskont, pak směnárna. Po čase opět jiná banka.

Osmnáctiměsíční intermezzo: vojenská prezenční služba. V Praze, v Budějovicích, v Berouně. Během služby se stává důstojníkem.

Po vojně dostal zaměstnání u olejářské firmy Speedwell. Byla to anglická průbojná firma, v níž se mu dostalo plné možnosti dobře poznat, co to je moderní obchod. Zatím však seděl v účtárně a posílal upomínky. Žlutý jezdec – první upomínka. Zelený jezdec – druhá upomínka. Červený jezdec – třetí upomínka. Černý jezdec na kartě odběratelově – jednání s advokátem. Trochu nudná práce pro mladého člověka. Adolf Branald si ji však zpestřoval. Ptal se zástupců firmy, kteří jezdili do terénu: „Co je zač vlastně ten pan Winter? Kdo to je pan Salmon?“ Podle zpráv, které dostal, pak psal osobní upomínky.

„V neděli je zápas Viktorie Žižkov proti Slavii. Věřím s Vámi, že Vaše oblíbená Viktorka zvítězí, a přeji Vám hezký zápas. Věříme, že potom, v dobré náladě, zaplatíte nám dlužných sto šedesát osm korun.“

Za čtrnáct dní se stal vedoucím prodejního oddělení, dostal k dispozici auto a jezdil sám k zákazníkům. Měl na starost i Zlatou přílbu. Tady zase poznal, jak se dělá kapitalistická reklama.

„Vítězný závodník X. X. jel na olej značky...“

Ale vždyť to přece není pravda, jel na zcela jiný olej.

Tehdy si uvědomil, že na tom oleji vlastně ani tak nesešlo. Důležitější bylo podplatit závodníka po vyhraném závodě.

Po reklamním „měsíci úspěchu“, který se vydařil, byl poslán firmou za odměnu do Rakouska. Totiž: za odměnu... Po pravdě řečeno byl poslán do rakouské filiálky, aby jí pomohl na nohy. Po filiálce rakouské následovala italská. I tam se Branald osvědčil. A za to vše? Osm set korun československých.

„Přidat? Jste ještě mlád...“

Adolf Branald byl sice mlád, ale přesto šel ke konkurenci, k firmě Naftaspol, když tam dostal měsíčně 1800 Kč.

To byl velký plat, přesto se nerozpakoval místo okamžitě opustit, když se nepohodl s ředitelstvím podniku. Tvrdá hlava otcova tu znovu promluvila v synovi.

Hrál raději v kinu Louvre na piano při němých filmech, než by se podvolil. Pak byl příručím v knihkupectví. Nakonec se stal vedoucím autodílen. Založil malému majiteli autodílen olejářskou firmu, bojoval s olejářským trustem, který jim nechtěl dovolit nákup oleje v cizině za levnější ceny, a nakonec prohráli oba. Peníze je položily na lopatky.

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Adolf Branald odešel ke dráze. Proč by to nemohl zkusit, řekl si, to přece ještě nedělal. Složil dopravní a telegrafní zkoušky a dostal místo ve stanici Řeporyje u Prahy.

V té době psával s otcem operety. Otec Richard, který byl svého času velmi uznáván jako operetní herec a režisér, který k nám uváděl zejména realistické operety vídeňského skladatele Eislera (jehož *Nesmrtelný lump* by se i dnes mohl okamžitě uvést), jenž byl toho mínění, že opereta se musí hrát, ne tajrlíkovat, ustupoval pozvolna do pozadí. Ve dvacátých letech vytlačovala poctivou operetu revue, kterou Richard Branald nepovažoval za divadlo.

Věnoval se proto raději psaní lidových operet pro ochotníky. Napsal jich asi čtyřicet a ve své době vykonaly kus práce. Chtěly pobavit, byly jednoduché a měly reálný základ. Už název *Princezny z fabriky* dokládá, kde hledal hrdiny svých operet. Syn s ním spolupracoval, skládal hudbu a po čase s otcem i psal. (Mám před sebou „zpěvní hru“ *Neptej se, proč tě líbám* nebo veselohru *Svatební manévry*. Podepsáni jsou Áda Branald a Richard Branald a sešitky asi o šedesáti stránkách v edici Lidové hry českého divadla vycházely nákladem Divadelního a hudebního knihkupectví, nakladatelství, antikvariátu a zastupitelství Evžena J. Rosendorfa v Praze I., Perlova 5. *Svatební manévry* jsou 240. svazkem této edice!)

Adolfu Branaldovi však už bylo pětadvacet let a toužil napsat i něco jiného, lepšího. Ač ho otec zrazoval, nejen že napsal sbírku povídek *Degenerace satyrů*, knihu, která „hýřila nejen vtípem, ale i zkušeností“ (jak si sám myslel), ale poslal ji souhrou osudu do nakladatelství Borový. Po dlouhém čase ji dostal zpět s hřejivým přispisem:

„Vážený pane,

vracíme Vám Vaše dílo, protože se bohužel nehodí do našeho edičního programu.“

Bylo mu celkem jedno, že kniha nevyjde. Důležitější bylo ocenění, jehož se mu dostalo, vědomí, že napsal dílo. Tenkrát ještě nevěděl, že šlo o konvenční nakladatelskou výmluvu.

Po cestách do Paříže, na Balkán, do Německa i jinam – vždyť stačilo, aby si s přítelem zabalili raněček a vydali se do ciziny třebaš pěšky – nastalo i putování v zaměstnání. Dostal se jako výpravčí do Moldavy, kde poznal pohraniční poměry v době, kdy už to v mezinárodní i vnitřní politice přihořovalo. Pak přišly Louka-Horní Litvínov, Zákolany, Kladensko... asi třicet různých míst.

Za protektorátu se dostal na Hyberské nádraží v Praze. V roce 1945 byl zvolen osazenstvem komerčním náměstkem nádraží a současně předsedou odborové organizace. Jako delegát železničářů se dostal do krajské odborové rady. V roce 1948 byl odměněn čestným odznakem v dopravní soutěži. Poté byl přijat do prezidia ředitelství drah jako tiskový referent.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ, NIKOLI VŠAK POSLEDNÍ, JAK TOMU OBVYKLE BÝVÁ

Za protektorátu bydlel se svou ženou v Chodovci. Snad každý měl tehdy nějakou duševní záchranu, které se věnoval. Adolf Branald už osm let nepsal s otcem lidové operety, otcovy věci byly zakázány.

Tehdy si začal promítat znovu své herecké mládí a před jeho duševním zrakem se počínal tvárnit román. Konečně bylo nutno vzít do ruky pero. Pravím: bylo nutno – a na tato slova je třeba položit důraz. Adolf Branald musel psát, ony zážitky z mládí byly příliš silné, než aby je mohl nenapsat.

A tak vznikala *Stříbrná paruka*. Psal ji po práci v kuchyni na truhlíku a psal ji pro sebe, bez aspirací na vydání.

Vzpomínka na román se mu vybavila až roku 1946, kdy se náhodou setkal na nádraží se svým kamarádem, s nímž sloužil v roce 1929 u osmadvacátého pluku ve Vršovicích, s Vladimírem Neffem.

„Nechtěl by sis přečíst...“

„Přines mi to...“

Za týden nato: „Človče, vždyť ty jsi spisovatel. Jdi s tím k Borovému!“

Redaktor se ho zeptal: „Jak se jmenujete?“

„Adolf Branald.“

„No dobře. Ale jak se doopravdy jmenujete? Adolf Branald? Nevyprávějte. No s tímhle jménem máte slávu zaručenu...“

A za čtrnáct dní tu bylo psaní: „Dostavte se k podpisu smlouvy...“

Román vyšel v Knižovně Lidových novin a brzy nato i v edici *Žatva*. Pak následovalo *Severní nádraží*, i to se líbilo a brzy vyšlo. Jenomže...

V životě přicházejí rozmanitá jenomže. Branaldovým „jenomže“ byl kritik, který *Severní nádraží* zavrhl a s veškerým důrazem odmítl. Byly to pro autora horké chvíle, protože další román, *Lazaretní vlak*, byl už vysázen.

Lazaretní vlak vyšel, kritik zaútočil dvojnásob ostře. A připojil se i druhý kritik. Jejich tenorem bylo: „Takové věci by se vůbec neměly vydávat.“

Autor *Severního nádraží* a *Lazaretního vlaku* se důkladně zamýšlel nad svou prací, říkal si, že to vlastně snad musí být jeho umělecký krach, konec jeho práce. Napsal opravdu věc tak beznadějně špatnou? Je nějaká záchrana?

Byla. Právě v té době začínal Branald hodně jezdit na besedy mezi prosté čtenáře. A ti ho zachránili. Na nich si ověřil, kdo je pravým kritikem jeho děl. Mezi spisovateli cítil stále onu dusnou atmosféru, vyvolanou kritikem i besedou v Klubu spisovatelů. Leč i tady se našli přátelé, jako Václav Kaplický, kteří podali pomocnou ruku a řekli: „Piš dál!“

Adolf Branald psal. Jaký námět si však vybrat, aby ho opět zlovůle kritiky neztepala?

Začal psát *Chléb a pšně*. Jeho děd pracoval kdysi jako rukavičkářský dělník; měl účast i v dělnickém hnutí. Tady bylo jedno dějové pásmo. Náhodou byl Branald pozván na výroční oslavu pražského lidového zpěváka F. L. Šmída. Přednášející J. Waltner mu objevil tuto postavu. Zbývalo pustit se do shánění materiálů a psát, psát. Přes zamítavé kritiky nebylo možno nepsat.

Po vydání románu ticho po pěšině. Měsíc, tři, čtyři. Pak se objevil pochvalný článek Zdeňka Nejedlého. Ten byl vlastně prvním oficiálním uznáním Adolfa Branalda v české literatuře. Kritikové počali s chvalozpěvy.

Při své práci na románu Branald objevil u doktora Klepla dokumenty o dělnickém hnutí. Upravil je v knihu *Hrdinové všedních dnů*.

A jsme vlastně v dnešku, pardon, v době, kdy byl sumírován tento rozhovor-nerozhovor.

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Vlastně ještě ne v oné době. Protože každý dnešek je podmíněn včerejškem.

Román o Stroussbergovi. Již tři roky sbírá materiál. Jak na tuto postavu přišel? Četl o něm v korespondenci Marxe a Engelse. Zaujal ho. Zjistil o něm objevné věci. Prostřednictvím jedné své čtenářky dostal autentické materiály od Stroussbergovy sekretářky Reitböckové z Berlína. Vyrůstají tu však jako protihráči Rotschildové. Je třeba pustit se do studia i v této oblasti. Krabice s materiálem se plní. Jsou tu však *Dělnické listy* z oné doby a dělnické hnutí na Plzeňsku, kde objevuje horníka Uxu. Tři roky sbíral materiál. Dnes již píše.

Tolstoj kdysi řekl Leonidu Leonovovi: „Pište jen to, co musíte napsat.“ Branald se drží této cenné rady.

Chce domýšlet to, co nachází v náznaku. Věděl jen o Stroussbergovi a Uxovi. Strhla ho fakta. Dnes má jeho Stroussberg sto dvaadesát postav. Ani jedna není vymyšlena, všechny vyrostly z materiálů – ne jako fotografie, ale jako umělecké postavy. A jak se rodí Branaldovy postavy, je možno ukázat na příkladu. Dostane do rukou dokument o zápase o školu ve Zbirohu. Není tam ani řeči o tom, jaký byl ve Zbirohu učitel, je však možno jej na základě dokumentu domyslet, vytvořit. Ve Stroussbergovi bude Prusko, Balkán, Paříž, komuna – bude to široké historické plátno.

Protože je to však práce na řadu let, psal nebo píše vedle ní drobnější knihy. Je to čtrnáct povídek, nazvaných *Strážci majáku*. Jsou to dětské knihy *Dědeček automobil*, *Tisíc a jedno dobrodružství*, tři historie o Čechách v cizině, *Vandrovali vandrovnici* – příběhy z Alp, které za svého mládí třikrát pěšky procestoval, *Balonová Madlenka* o počátcích letectví, *Pod admirálskou vlajkou*. Jsou to *Životy herců*, psané pro časopis Divadlo. Sbírá materiál pro román *Velitel města* – o roku 1866 ve Dvoře Králové, bude to román o přerodu měšťáka v militaristu. Má nasbíran materiál k románu o Františku Krumlovském.

Na závěr tohoto jednání, sice nevelkého co do odstavců, zato rozsáhlého co do tvorby autorovy (té vydané i té připravované), dejme slovo samotnému Adolfu Branaldovi. Zajímalo mě totiž, jak to všechno stačí.

„Den je dlouhý. Mám dojem, že by spisovatelé napsali víc, kdyby opravdu psali. Ke spisování je totiž zapotřebí vedle talentu také trpělivosti a organizace času. Železničáři mě naučili počítat s minutami. Mohu pracovat denně osm až deset hodin. Nejsme samozřejmě stavitelé králikárny, někdy jde psát, někdy ne. Zahálet však nemusím nikdy. Když právě nepíši, mohu shánět materiál, prohlubovat dokumenty nebo si rozpracovávat technickou konstrukci knihy. Nebo se mohu probírat již napsaným a pročišťovat rukopis, tříbit výrazovou stránku. Práce je hodně – vedle psaní knih je tu činnost v redakci Československého spisovatele, kterou považuji za své ideové poslání

a kde za rok posoudím asi padesát prozaických rukopisů, pak besedy se čtenáři – těch je jistě padesát do roka, pak články, doslovy, editorství Basse... Ale dá se udělat moc. Mým vzorem už od pětadvaceti let je K. M. Čapek-Chod. Začal psát skoro v padesáti letech, a co toho napsal! Je to dnes ještě nedocenený autor. Když člověk dělá práci, která ho baví, může udělat hodně.“

JEDNÁNÍ ŠESTÉ, ZDALEKA NE POSLEDNÍ

Zdaleka ne poslední, protože v plánu má Adolf Branald celou řadu románů a knih. Zdaleka ne poslední, protože dobré, poctivé literatury je třeba jako soli. A Adolf Branald píše dobrou, poctivou literaturu.

Proto také tato beseda s ním zdaleka není uzavřena.

Takhle jsem zakončil v roce 1955 své poněkud neobvyklé „interview“ v *Novém životě*. A kdybych byl měl v besedě pokračovat, musela by zahrnout nejméně jednu tolik let, knih, tvůrčí práce. Nejde však o důslednou a vyčerpávající faktografii, podstatnější pro mne bylo zachytit spisovatelovu osobnost. K té patří i výrok, pocházející někdy z oné doby: „Jen správně myslící a důvtipně předvídací spisovatel nebude za padesát let směšný.“ (Musím zdůrazňovat, že Branaldovi ta charakteristika odpovídala i v roce 2005?)

Asi o rok později následoval v *Pionýru* ještě Branaldův miniportrét:

Víte, co je to stereoskop? Nevíte? Jak chcete tedy jít na návštěvu ke spisovateli Adolfu Branaldovi?

Adolf Branald v doslovu ke knize *Vandrovali vandrovníci* hovoří o tom, co všechno sbíral jako kluk: obaly žiletek, krabičky od zápalek, známky, zbraně, květiny... V současné době sbírá stereoskopické obrázky. I když ho od chlapeckých dob dělí asi tak třicet let.

Vandrovali vandrovníci... Co se skrývá pod názvem knihy, která již brzy vyjde v Československém spisovateli? Autor o tom hovoří sám:

„Věčná je zvědavost mládí.

Věčná je touha po dobrodružství. Věčné je lákání neznámých světů, věčné jsou pudy objevitelů.

Chtěl jsem na jediném vandru, na první pouti dvou pražských chlapců ukázat, jak zkušenosti přispívají k růstu člověka a jak velký bývá rozdíl mezi sny a skutečností.

Neboť většina popsaných příhod je pravdivá, nebo alespoň zčásti pravdivá, a pranic nezáleží na tom, zda se přihodily před osmdesáti lety dvěma tovaryšům – nebo kdykoliv jindy komukoliv jinému. Bylo mně devatenáct roků, když jsem si vyšlápl poprvé do světa. Do Alp, s tornou a kotlíkem na zádech a s několika šilinky v kapse. Šli jsme s kamarádem onou cestou, kterou popisují, a ještě dnes slyším vodopády v Hieflau a ještě dnes se usmívám při vzpomínce na vzpurného býčka, kvůli němuž jsme dvě hodiny mrzli v ledové vodě horské bystřiny.“

Branald vykonal třikrát pěšky cestu do Alp, prošel je celé několikrát a prožil v nich řadu příhod, které mu otvíraly oči na lidi a na svět. Právě proto má každá kapitola knihy *Vandrovali vandrovníci* i určité poslání k těm, pro něž je psána: k dospívající mládeži. Autor zejména zdůrazňuje, jakou důležitou úlohu hraje v životě opravdové, pevné přátelství.

Vandrovali vandrovníci je kniha pro dospívající mládež. Adolfa Branalda snad znáte jako autora románů pro dospělé *Stříbrná paruka*, *Severní nádraží*, *Lazaretní vlak* a *Chléb a písně*. Ale mnozí z vás jistě znají jeho dvě nedávno vyšlé knihy pro mládež – *Tisíc a jedno dobrodružství*, pojednávající o dobrodružných historiích Čechů v cizině, v Americe, v Tichomoří i v indické džungli, a *Dědeček automobil* s ději kolem aut a v autech.

Jejich autor však připravuje již další knihy. Především to bude *Balonová Madlenka* o počátcích letectví – jakýsi protějšek k *Dědečkovi automobilu*.

A potom *Pod admirálskou vlajkou* – kniha o tom, jak se Češi podíleli na slávě maríny.

Všechny tyto romány a příběhy vyžadují důkladného studia materiálu. Spisovatel Branald má doma celý archiv nejrůznějších dokumentů. Je pravidelným návštěvníkem různých muzeí. Proto mu můžete věřit, že přesně zná jak Alpy, které procestoval, tak automobily a letadla, ale i námořníky,

Když jsem jezdil po řadě besed, ať už to bylo v Prachaticích, v Sokolově, v Komárně nebo v Červeném Kláštore, všude jsem slyšel požadavek, který jste kladli na spisovatele: nemáme dost dobrodružné četby. Vidíte – tady budete mít hned pět knížek, jež budete číst skutečně se zatajeným dechem. A jež nebudou pouze dobrodružstvím pro dobrodružství, ale v nichž poznáte pravou tvář života. I hrdinství Čechů.

Ale abychom se vrátili ke stereoskopu. Je to přístroj, v němž vidíte plastické obrázky. Hned sněžné vrcholky Alp, hned dědečka dnešního automobilu, hned obrovitou gorilu a hned zase, jak vypadala Praha před sto lety.

Když si přečtete Branaldův příběh, je to jako s těmi obrázky. Nezdá se vám třeba, že jste vdalekých velehorách? Nezdá se vám, že jste účastníky Branaldova vyprávění?

Ostatně i Branaldovy osobní dopisy mohou být zřejmým svědectvím o jeho humoru, laskavosti a přátelství...

Z DOPISŮ ADOLFA BRANALDA

„Přeju Tobě, milý Zdeňku,
do příštího života
životopis na tři strany
do Nového života.
Přeju Tobě za přátelství,
které jsi mi dal –
aby ten Tvůj životopis
Adolf Branald psal.
A. Branald
1955“

Věnování v knize *Stříbrná paruka* (Svobodné noviny, 1947):

„Milému příteli
Z. K. Slabému
upřímně
A. Branald“

„8. 9. 60

Milý Zdenku,
využil jsem příležitosti (dost neblahé) své padesátky a napsal jsem si vzpomínkovou knížku na mládí, teď to vyjde. Tak nevím, jestli by mělo smysl opakovat to, co píšu asi na dvou stech padesáti stránkách. Jestli máš nějaké speciální přání v rámci mládí, napiš, vynasnažím se pro *Zlatý máj* udělat do stodoly ráj.

S pozdravem Tvůj
A. Branald
Kersko 272
p. Sadská“

„15. 10. 60

Zlatému máji.

Soudruzi,

děkuji Vám ze srdce za pěknou vzpomínku. Až si přečtete *Skříňku s lícidly*, možná, že mi poradíte, kterou pasáž (motiv) použít jako platformu pro článek o dětství pro Vás. Nebo už zase máte jinou anketu? I ta dětská četba je v té knížce – tak poradte. Ale dřív to nebude až někdy v listopadu.

Váš A. Branald“

„30. 6. 61

Milý Z. K.,

měl jsem nejlepší vůli po návratu z Polska (28. 6.) napsat něco o Boudovi pro *Zlatý máj*, a taky o mládeži, jak žádáš. Ale rodina je zdravotně v dezolátním stavu, matka půjde na operaci atd. a nemám na nic ani pomyslení. Tohle léto si chci po 8 letech práce odpočinout. Proto jsem nucen radikálně odmítnout vše, i drobnosti. Nezlob se – vím, že to uznáš. A děkuji Ti za vlídná slova o *Skříňce*. Beru je jako kamarádský stisk ruky k té mrzuté padesátce a jednou, až Ti bude taky padesát – na revanš!

Tvůj

Branald“

„29. VII. 61

Milý Z. K. S.

Kdybch letěl na Venuši, vzal bych si s sebou knížku, kterou napsali J. Dvořák – Petr Kuzmič Isakov a Jan Hospodář:

Člověk v meziplanetárním prostoru.

(Vydal Orbis, 1960)

Protože:

- 1) bych měl na tu knížku konečně čas,
- 2) rád si ověřuji praxi teorií – a naopak,
- 3) knížka se pomalu čte a dlouho by vydržela.

Tvůj A. Branald“

/Na pohlednici Paris – Notre Dame – Tombeau du Duc d'Arcourt, par Pigalle 7. III. 1964/

„Milý Zdenku,

nechceš-li, aby to se mnou dopadlo jako na pohlednici, nežádej dívčí povídku; jednak nemám čas, jednak to neumím.

Jinak Tě mám rád.

Branald“

„25. října 1964

Milí soudruzi,

máte pravdu, že mám málo času. Protože jsem v komisi pro honorářovou vyhlášku a ve výboru Literárního fondu, tak snad Vám nemusím v těchto dnech víc říkat.

Knihy vracím, na recenzi nemám ale vůbec pomyslení.